Carl Muusmann
Bondekunstneren

Carl Muusmann

Bondekunstneren

Dansk-parisisk hverdagsnovelle

eBibliotek 1800

2025

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Carl Muusmann: *Bondekunstneren* er baseret på originaler, som er public domain i lande hvor ophavsret er baseret på ophavsmandens død+80 år, samt i USA.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Carl Muusmann: *Bondekunstneren* is based upon sources in the public domain in countries where copyright is based upon Life+80 years, and in the USA.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of*

art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

I

Præsten havde fundet Jens, mens drengen lå nede på gærdet bag vænget og legede med skolelærerens lille datterdatter Marie.

Pastoren var netop i færd med at udarbejde sin tale til næste søndag, og det faldt bedst for ham i fri luft på lange spadsereture, hvor han gik og svingede med sin stok, som om det var en sabel eller le, med hvilken han afkappede de højeste græsstrå langs grøftekanten eller de vilde træskud, der alt for næsvist skød ud over skovstien.

Når tankerne gik i stå, gik det ligesådan med ham selv. Han standsede da ofte i flere minutter og stirrede hen for sig. Bønderne lagde ikke mærke til, hvor åndsfraværende det blik var, hvormed han iagttog deres arbejde, de så kun, at pastoren stod der og betragtede nøje dem og deres færd, og han fik i sognet '–ord for at være en mand, der interesserede sig for de folk, hvis sjælesørger han skulle være.

Pastoren troede det vistnok også selv. Han havde været hyrde så mange år i menigheden, at han var holdt op med at spekulere over sig selv og sine evner. Hans gudelige såvel som hans verdslige anfægtelsestid var forbi, han kendte nu kun sig selv af det billede, som hans menigheds spejl gav ham tilbage, og de var han meget tilfreds med.

Men på bunden af den engang letbevægelige sjæl, der lyste ud af hans endnu livlige, brune øjne, lå der mange interesser, megen pludselig opdukkende begejstring, som af og til brød igennem det moslag, som tiden havde ladet vokse over dem.

Just som pastoren standsede foran den lille Jens, fik han en af disse indskydelser, hvorefter han oftere handlede, og som i en bagatel lod ham se muligheden for et helt fremtids perspektiv, der tit var blevet et helt andet, uden at det havde knækket hans sangvinske temperament.

Hvad var det dog, Jens bestilte. Det tanketomme blik, hvormed pastoren var standset foran de to legende børn, blev pludselig sjælslevende, mens han nærmede sig til dem, uden at de mærkede det.

Jens lå på maven op ad skrænten, Marie sad lidt på skrå ved siden af ham med den lille kjole og forklædet forsigtigt strøget ned over de små ben lige til støvlerne. Hun var en halv snes år gammel med lyst hår og store, næsten vandblå øjne, der med et beundrende udtryk hvilede på Jens.

Han var en fire år ældre. Håret var lyst og stridt og stod i trodsige børster op over den ikke særlig høje, men ualmindelig brede pande. Også hans øjne var blå, men de havde allerede et dybere udtryk, der forrådte et vågnende bevidst sjæleliv.

Han havde udbredt et stort stykke papir over græsset og førte med den ene hånd en stump træ ind under det, mens han med den anden tegnede, hvor blyanten fandt fast underlag.

Det var de mærkeligste ting, der kom frem på det store ark, og samtidig stod munden ikke på ham. Det var tydeligt, at han i fantasien så meget mere, end de utilfredsstillende streger satte ham i stand til at udtrykke, og at han selv blev utålmodig over det som en døvstum, der ikke kan gøre sig begribelig med sine fingres sprog for dem, der til daglig er vant til at meddele sig til hinanden med munden.

Marie begreb åbenbart såre lidt af tegningerne, hun beundrede kun disse underlige ting, som hendes instinkt sagde hende, at der var noget ejendommeligt i. Han måtte derfor støtte både sin egen, men navnlig hendes indbildningskraft ved en ivrig fortællen, der af og til fik en illustration. Snart var det en ko med et par store horn, snart et skib med en mængde temmelig meningsløse sejl og endelig et stort rygende jernbanetog, der åbenbart havde gjort et dybt indtryk på drengen, de få gange han havde set det i virkeligheden, mens det ikke imponerede Marie, for hvem det var ganske fremmed.

Børnene var så optaget, at de ikke mærkede pastoren, førend han allerede længe havde stået i nærheden af dem og iagttaget dem.

Det var Marie, der først blev opmærksom på velærværdigheden. Hun blev ildrød i hovedet og gav et puf til Jens, der fløj op endnu mere forvirret med huen i hånden. De følte sig som et par små forbrydere, der var blevet overrasket på fersk gerning, i den grad var deres tanker gået ind i hinanden og var født uden gensidig bly, men med en jomfruelig frygt for fremmed indblanding, som man ofte finder den hos børn.

Men skyheden veg hurtigt over for den venlige gamle mand, der klappede Jens på hovedet og spurgte ham ud om, hvorledes det gik ham i skolen. Drengen svarede frejdigt, for på det område var han hjemme, og han vidste, at han var den flinkeste til bogen.

Pastoren kom først lidt efter lidt ind på det, han egentlig ville, for han var bange for at skræmme ved at gå for rask til værks. Men da han mærkede, at tidspunktet var gunstigt, og at

det nu ville ægge drengen, at han lagde mærke til hans tegninger, begyndte han at fritte ham ud.

Jens så først lidt mut ud, men så rakte han præsten papiret og begyndte at forklare det ene og det andet af det, der stod på det.

Det var en gal tyr, som havde revet sig løs. Den ville stange lille Marie, men den ville også stange greven oppe på gården.

Så fik Jens et bånd om benet på den, så den faldt og knækkede det og ikke kunne gøre greven noget. Så gav greven ham mange penge, og så tog han langt, langt bort ud den vide verden.

Der var noget mærkværdig barnligt og dog med understrøm af sund sans i denne roman, der måtte benytte de effekter, som det ensformige liv i den lille landsby havde budt drengens fantasi. For ham stod en gal tyr som den højeste fare, og greven på gården som den rigeste mand, der kunne gøre alt, hvad han ville. Og det var nu endelig ikke så mærkeligt, for "gården" var for alle landsbyens beboere et halvt mysterium.

De kendte kun én herregård, og derfor kaldte de den slet og ret "gården". Den lå lige uden for landsbyen, som hørte under den, og den var kun beboet om sommeren.

Så kom greven kørende fra hovedstaden i sit elegante køretøj, og der blev liv oppe i den store hvide bygning, der lå mellem skove og småsøer oppe på skrænten, som hævede sig op fra den lange sandstrand nede ved havet. Herremanden selv så man kun lidt til.

Han holdt sig for sig selv. Han var enkemand og syntes kun at have ringe greb på at omgås godsets befolkning, men grunden var mere svigtende evne end lyst. Han var bange for at give sig i

kast med det danske sprog, fordi han kun ufuldstændigt forstod det, men han ville gerne gøre godt, hvor han kunne, når blot andre ville lede ham og påtage sig det fornødne til sagens fremme på fornuftig måde.

Og mens han selv stod for højt til, at man sådan uden videre på godset turde nærme sig til ham, gjorde hans sønner og deres gæster et på anden måde afskrækkende indtryk på beboerne.

De opholdt sig nemlig den største del af året på familiens godser i Tyskland. De talte kun dårligt dansk, og med deres fremmede sprog og aparte udseende i afstikkende turistdragter, indgød de kun de stilfærdige landsbybeboere ringe mod til at nærme sig, mens de med deres kulørte filthatte og underlige udbrud støjede nede ved stranden, hvis sten og sand de syntes at sætte langt mere pris på end på de bølgende marker og skyggefulde skove. At greven og "gården" for Jens stod som noget højere, der satte hans indbildningskraft i livlig bevægelse, var derfor ganske naturligt, for det var også derhen, at pastorens tanker i kritiske øjeblikke søgte, omend på en anden måde.

Han syntes at have sporet så meget talent i disse mærkelige tegninger og så megen fantasi i drengens troskyldige fremstilling af, hvad de forestillede, at han allerede tænkte sig muligheden af at interessere greven for Jens og holde denne frem til studierne, så at han med tiden kunne blive en kunstner, der kunne gøre landsbyen ære.

Han tøjlede dog hurtigt de løbske tanker, der altid tog så stærk fart hos ham, og gav Jens hans papir igen uden at sige noget.

Han havde atter fået det tanketomme blik, som han plejede at have, når han var indvendig optaget, og mens han mejede det øverste af græsstråene med sin stok, fjernede han sig fra børnene, der ikke havde andet indtryk end et sædvanligt møde med præsten, der havde indgydt dem den sædvanlige ærefrygt.

Men for pastoren ville den tanke, der én gang var slået ned i ham, ikke mere lade sig holde borte. Han fik efterhånden en fastere og fastere overbevisning om, at Jens virkelig havde talent. Selv havde han vel ikke stor kunstforstand, men havde som så mange unge mennesker været dilettant på dette område i sine yngre dage. Før han gik videre i denne sag, ville han dog spørge skolelæreren.

Denne blev helt forskrækket, da han så pastoren til uvant tid komme ind i haven, hvor han sad under sit gamle pæretræ i tøfler og smøgede sin pibe. Skulle han mon have gjort noget forkert?

Da han hørte, hvad det drejede sig om, gjorde den befriende følelse ham endnu mere veltalende og velvillig, end han ellers ville have været. Også han havde lagt mærke til, at Jens var ualmindelig skrap til at tegne, ikke blot på bindet af sin stilebog, på bordet og på tavlen, hvor der altid sad hoveder og ansigter, men også i sin bog.

For nogle år siden havde der i sommerferien boet en maler i et af skoleværelserne, han havde glemt et par gipshænder og en maske. Dem havde skolelæreren ladet blive hængende, og dem havde Jens tegnet af.

"Jeg kan ikke gøre det," sagde skolelæreren, "men jeg forsikrer pastoren, at hvad Jens har tegnet, er grangiveligt det samme,

som hænger på væggen. Fingrene bøjer sig nøjagtigt på samme måde, og der er også sådan sort inde under dem."

"Ja, det kan jo være godt nok. Det røber også en vis formsans, som ikke er at foragte. Men det, som det kommer an på for en kunstner i egentlig forstand, er dog fantasi, og det tror jeg, han har, efter det, som jeg har set ham lave ud af sig selv og ikke som kopi af en fortegning."

"Det er nok muligt," sagde skolelæreren ærbødigt, uden at være klar over meningen af pastorens tale, for han var ikke særlig hurtig til at tænke sig ind i andres forestillinger, dertil var han for vant til daglig at blive fulgt selv i sin skole, så vidt drengenes forstand tillod dem det. Hvis ikke, måtte de lade være.

"Men," fortsatte skolelæreren, "dersom pastoren ville ulejlige sig ned til hans moder, Inger Kathrine, i "Lad-sig-nøje-husene", så skal pastoren se forskellige ting, som Jens har lavet, og som de alle sammen siger, skal være storartede."

Pastoren blev helt ivrig.

De løse indskydelser, som ellers altid plejede at føre ham ud i sandet, syntes denne gang at lede mod et mål, og det gjorde ham varm. Den næste dag aflagde han et besøg i den lille, beskedne række hvidkalkede, stråtækte hytter, som folkemunde med en vis filosofi i tankegangen havde døbt: "Lad-sig-nøje-husene". Inger Kathrine blev højst forvirret, da hun så pastoren træde ind på forstuens stenbro gennem den lave tværdelte dør med klinke foroven og krog forneden. Hun rejste sig forlegen, mens hun sad og malede sennep med en stor kugle i et lerfad. Da hun hørte, hvad pastoren ville, forsvandt al hendes generthed. Hun lukkede den store, tunge dragkiste op og tog en

bunke bemalede papirer frem under et stort, ternet lommetørklæde. Hun var åbenbart på det rene med, at Jens allerede var en stor kunstner, som alt for sent havde fået sin anerkendelse. Hun blev noget skuffet, da præsten kun sagde, efter længe at have set på tegningerne:

"Tak skal De have, det er godt, min gode kone."

Men var beskeden kort for denne gang, skulle hun blive så meget mere forbavset nogen tid senere.

For efter at pastoren havde følt sig over bevist om, at Jens virkelig havde talent, gik hans vej op på "gården" hvor han forklarede for greven, at han for alvor troede mellem godsets børn at have fundet ét, som sad inde med ualmindelig kunstneriske evner og muligheden for at blive maler, hvorfor han tillod sig at anbefale drengen til grevens omsorg og mulige støtte i fremtiden, da drengen røbede stor lyst til at tegne og male.

Greven svarede dertil, at når pastoren troede, at der var anlæg forbundet med flid og god opførsel hos det unge menneske, så havde han intet imod at støtte ham. Han ville dog anbefale, at man ventede nogle dage med at tage beslutning, da han netop selv ventede en meget anset kunstner fra København, professor Henriksen, der skulle undersøge en række gamle malerier, som man havde fundet på loftet. Det ville være naturligt at lade ham udtale sig om drengens evner og derefter tage bestemmelse.

"Det er dog altid de sagkyndige, hvis dom man må høre," sluttede greven, "det har altid været mit princip i enhver sag, og det tør jo hverken De, hr. Pastor, eller jeg kalde sig i dette tilfælde."

Pastoren var også meget tilfreds med denne afgørelse, der tog ethvert yderligere ansvar bort fra hans skuldre, og da der var gået en otte dages tid, mødte der en liberiklædt tjener hos Inger Kathrine i "Lad-sig-nøje-husene" til stor forfærdelse for hele nabolaget. Den mest forskrækkede var dog Jens, der måtte pakke alle sine sager sammen og følge med den liberiklædte op på "gården".

Hans hjerte bankede allerede, da han gik igennem jernporten mellem de hvidkalkede piller, der for ham altid havde stået som tavse skildvagter, som man ikke turde vove sig ind imellem. Da han gik op ad den høje trappe i baggrunden af gården og lige op til vestibulen, hvor han ofte havde set greven stå med sine hunde, mens den elegante wienervogn holdt nedenunder, havde han nær tabt alle papirerne.

Da tjeneren lukkede døren op og gik i forvejen, var Jens på nippet til at vende om og rende tilbage, alt hvad han kunne, men så samlede han hele sit mod og trådte ind.

"De vil jo kun gøre dig godt," havde præsten sagt, og så var der da ingen grund til at løbe.

Det var det mærkeligste værelse, Jens endnu havde set. Det var temmelig mørkt, men hans fantasi kom i fuldstændig oprør, mens han stirrede på alle disse takker, våben og skind af dyr og fugle, der hang rundt om på væggene sammen med tykke tæpper og underlige gamle billeder af strenge riddere, der kiggede ud under deres hjelme så bistre, som om de ville æde en.

Men Jens var gerne blevet siddende her meget længere, end han fik lov til. Han havde slet ikke mærket, at han havde ventet en ganske antagelig tid; den var fløjet for ham som et nu.

Døren gik op, og han blev ført ind i et stort, rigt møbleret værelse, som han aldrig mere rigtigt kunne genkalde sig i erindringen, fordi han var så fuldt optaget af de to personer, der fandtes derinde.

Det var greven og professoren.

Professoren gav hele sin kritik ganske uforbeholdent til bedste over for greven, uden at det faldt ham ind, hvorledes hvert et ord åd sig ind i drengens erindring.

"Der er ikke meget ved det, hr. greve," sagde han, mens han bladede i papirerne og udsendte nogle vældige røgskyer. "Han synes hverken at have videre farvesans eller tegneevne. Måske kan han blive en jævn gennemsnitsmaler, det tør jeg ikke modsige, men i vore dag er det såmænd ikke noget misundelsesværdigt, så må man hellere lære et ordentligt håndværk!"

"De tror ikke, der er noget talent?"

"I hvert fald ikke så meget, at de på dette tidspunkt er værd at gribe ind. Vi kan jo se, hvorledes det senere udvikler sig."

Jens' blå øjne fyldtes med store, klare tårer, men han græd ikke; dog faldt der på det bind, han holdt i hånden, en tung dråbe, der gav et formeligt smæld og fik professoren til at hæve blikket. Det gjorde ham straks ondt, da han så, hvilket indtryk hans ord, uden at han anede det, havde gjort på drengen, og han sagde i en venlig, opmuntrende tone:

"Har du mere der, min lille ven?"

Jens, der vandt nyt mod ved den venlige tiltale, rakte med gråden i halsen tegningerne frem. Det var de kopier, han havde tage af skolemesterens gipsting.

Professoren betragtede dem længe opmærksomt.

"Ja, se det er straks noget andet. Der er mening i det. Umuligt er det alligevel ikke, at knægten har talent, men det går næppe i retning af maling. Han har snarere anlæg for billedhuggerkunsten. Jeg vil dog alligevel anbefale greven at prøve ham. Lad ham få lidt mere skoledannelse i København og bagefter besøge Akademiet i nogen tid, så vil det snart vise sig. I alle tilfælde er uddannelsen ikke spildt, og viser begavelsen sig ikke tilstrækkelig, kan man jo lade ham gå til Teknisk Skole. Vi trænger til al den dannelse, vi kan få i vort håndværk."

"Som De vil, kære professor," sagde greven, hvem sagen nu øjensynlig begyndte at kede, og som helst ville have en afslutning. "Så snart han altså er blevet konfirmeret, lader jeg ham sende til København, og så tager De Dem nok af resten og meddeler mig, hvad der skal udredes."

Jens mærkede, at sagen havde taget en heldig vending, uden at han ret var på det rene med, hvad det var, man ville gøre ved ham. Han blev stående temmelig kejtet midt på gulvet og gjorde et par forsøg på at række greven og professoren hånden. De var imidlertid allerede begyndt at tale om noget, der tydelig nok slet ikke angik ham, og greven sagde halvt vendt imod ham:

"Ja, det er godt, min lille ven, sig til din moder, om hun vil komme herop i morgen middag kl. 12, så skal jeg tale med hende."

Greven ringede, og en tjener viste lille Jens ud.

Han gik som i en drøm gennem de store værelser, hvor de bistre riddersmænd kiggede ned på ham, og han kom først rigtigt til sig selv, da han igen var helt ude på vejen forbi de hvide portpiller og lænkehunden med den raslende kæde. Så

gav han sig til at løbe, alt hvad han kunne, hjem til "Lad-sig-nøje-husene".

2

Madam Falk eller Inger Kathrine, som hun i almindelighed kaldtes af folkene nede i de små hvide huse, havde ikke noget rigtigt begreb om, hvad det var, der skulle gøres ved hendes Jens.

Han skulle lave billeder, sådan nogle store nogle, som stod nede i grevens have, og som skinnede så hvide som spøgelser om aftenen, så at man kunne blive helt bange for dem i mørke. Men herover gjorde hun sig ikke så mange tanker; det vigtigste for hende var, at greven havde lovet at ville tage sig af drengen, og så ville det nok gå ham godt, om han ellers skikkede sig vel, og hun kunne roligt lukke sine øjne, hvis Vorherre en dag skulle kalde hende bort.

Hun følte sig ligeså tryg og glad, som hun tidligere ofte havde kendt sig ængstelig og nedtrykt. For skønt hun ikke var nogen gammel kone, så mærkede hun dog, at hun ofte skrantede og dårligt kunne holde ud med de andre, når der skulle arbejdes i marken eller tørvemosen. Hun gjorde sig også bebrejdelser, fordi hun havde giftet sig så sent, at der egentlig ingen mening var i det, når man tilsammen dog kun havde fra hånden i munden.

Men Jens' fader, der havde arbejdet nede på fabrikken, som også hørte til godset, havde kunnet fortælle så dejligt om fremmede lande, hvor han havde rejst, dengang han var ung svend, og det var vistnok det, der havde gjort hende forelsket i ham, for køn var han ikke, og ung var han heller ikke, da de

holdt bryllup. Men god og kærlig havde han været imod hende, særlig efter at hun havde fået deres lille Jens.

Det var hans øjesten, og ham kunne han sidde med i timevis på trappen ud mod landevejen, hvor vognene rullede forbi, og fortælle de samme historier, som han havde fortalt hende i den tid, de var forlovede. Og mens den lille fyr hørte efter med store øjne, syntes hun, at det, som hun selv havde hørt så ofte, blev nyt igen. Men for et par år siden var manden død, efter at han først var kommet til skade nede på fabrikken. Den dag, da de kom bærende hjem med ham, mens blodet stod ham ud af munden, og øjenlågene var helt lukkede og blå, glemte hun aldrig.

Og han forvandt det heller aldrig. Men nu havde han ligget så længe ude på den lille kirkegård oppe over stranden, at sorgen var drevet over, og nu levede hun kun for sin dreng, som hun var stolt af.

Og Jens var også en god søn. Han artede sig godt i den tid, han endnu var hjemme, og ved mikkelsdagstider blev han konfirmeret. Han så rask og kæk ud i det blå tøj, som hun havde anskaffet til ham for de sidste spareskillinger, og han svarede flinkt for sig i kirken, mens madam Falk sad i stolen bag ved med tårer i øjnene. Hun hulkede, da præsten velsignende lagde sin hånd på hans hoved, mens han så stift på ham og gav ham et par formanende ord med ud i livet.

En fjorten dage senere rejste Jens. Hans moder havde pakket en pose med madvarer, lavet nyt undertøj til ham og stoppet og lappet det gamle. Hun græd, mens hun den sidste gang omfavnede sin dreng, og ved siden af hende stod den lille Marie og så helt benovet ud. Så entrede Jens efter det sidste favntag

op på bukken til fragtmanden, vognen satte sig i gang, og han vedblev at hilse og svinge med hatten, til de drejede om hjørnet ud på hovedlandevejen til købstaden.

Alt gik sin jævne gang de første år. Der blev sørget for hans skoleundervisnings videre udvikling, og endelig kom han ind på Akademiet. Han interesserede sig meget for sit arbejde og udfoldede en voldsom flid; men netop denne skadede ham. Med sin tunge karakter skulle han have haft mere let omgang, der af og til kunne lokke ham med og få ham til at slå sig løs. Han trængte til at lære livet at kende, så at han kunne behandle det med let hånd, således som man er vant til at træffe det hos kunstnere, som folk netop ville have skulle være lidt forfløjne, ikke for meget af et pragteksemplar og ikke alt for solide i pengesager i de yngre dage.

Men Jens Falk havde intet af denne ligegladhed, der i udpræget grad ofte til karikatur fandtes hos hans kammerater. Han havde set næringssorg i hjemmet, og han forstod, at livet kunne tage hårdt; han turde ikke behandle denne vældige tyran, der til tider kan synes så rar og venlig, og som til andre tider er hård til grusomhed, med den flotte overlegenhed som de andre.

Han følte også, endnu uden bitterhed og kun med taknemmelighed, at han levede af fremmede, som han gennem sin flid og sit arbejde skulle lønne for deres godhed. Han undte sig derfor kun få fornøjelser og gik sjældent ud med kammeraterne. Han kom til at høre til dem, om hvem der altid blev sagt, når der skulle arrangeres noget: "Ja, ham kan det ikke nytte at indbyde, han tager ikke med, han har ikke råd."

Men mens han gik helt op i sit arbejde, udvikledes tungheden i karakteren og afspejlede sig i alt, hvad han lavede. Der var

stort studie, stor flid og stort slid lagt ind i det, men der manglede noget, *gnisten*, sagde kammeraterne, og med det mente de i virkeligheden, at han ikke havde talent; men sagen var, at han til trods for den følelse af egne kræfter, der undertiden kunne komme op ham, i virkeligheden manglede selvstændighed og mod til at gå på og slå sig løs. Han gik lige i sporet.

Trods det gode kammeratskab, der hersker og altid har hersket, navnlig i de lavere klasser, på Akademiet, fandt Jens Falk ikke den omgangsven, der skulle have opdraget ham, som skulle have opmuntret ham, når han begyndte at tvivle om sine evner, og som skulle have ironiseret over ham, når han i skuffelsen begyndte at overvurdere sig selv. Dertil kom, at han havde isoleret sig ved en lille scene, der allerede var forefaldet i den første tid, han besøgte Akademiet.

Med sin ordenssans og punktlighed, sin frygt for at gøre noget galt, indbød han rigtig til at drille; for mellem disse opvakte unge mennesker var der spilopmagere nok. Og da de mærkede, at det bed på ham, blev de selvfølgelig værre og værre.

De tegnede randvignetter på hans fortegninger, kridtede ham på ryggen og gemte hans ting. Ofte fandt han sig i det med et godmodigt smil, indtil et vist punkt, så blev han hidsig, og sådan var det også gået en dag, da det øsede spande ned.

Falk skulle i byen og spise frokost, men kunne ikke finde sin paraply. Han vidste nok, hvem spasmageren var, en lille sort fyr med næseklemme og et impertinent ansigt, men denne nægtede det bestemt, mens han grinede med sine store, hvide tænder, der lignede en abekats. Til sidst blev Falk vred og

skældte ud, ildrød i hovedet, den lille, der mærkede, at det var ved at blive alvor, tænkte, at det var på tide at trække sig ud af det, og da Falk gjorde en pause efter for tyvende gang at have sagt: "Vil du sige mig, hvor den er!" så den lille op og ned ad ham med en uforskammet mine og sagde:

"Hold nu mund for pokker, den ligger jo derhenne under skamlen. Du kan heller aldrig forstå spøg, sådan en bondekunstner."

Bondekunstner! Det ord slog ned i Falk og i kammeraterne. De forstod alle, at det havde en skarp brod og hørte til de instinkt-øgenavne, der fødes af halvvoksne menneskers fine psykologi overfor jævnaldrende, og som bliver hængende fra skolen gennem hele livet. Falk, der havde fået paraplyen frem under bænkeskamlen, fo'r frem mod den lille impertinente, der stod fløjtende med hænderne lommen og intetanende nød sin sejr. Han slog ham med regnskærmen lige oven i hovedet, så at den gik midt over, og fægtede som rasende med det knækkede apparat til alle sider. Han var bleg i ansigtet, der skinnede af det blinde raseri, hvori kun godmodige naturer kan komme, når det endelig koger op i dem.

De andre blev bange for ham og fik ham overmandet og afvæbnet. Men den bevægede scene, der blev refereret til højre og venstre, måtte selvfølgelig i særlig grad henlede opmærksomheden på anledningen til den, og følgen var, at *bondekunstneren* blev hængende ganske anderledes fast, end det måske ellers ville have været tilfældet. Ordet var født i rette øjeblik. Falk blev det aldrig kvit. I den nærmeste tid lød det så ofte, at Falk havde god anledning til at tænke over det. Han kendte nok ordet bondestudent, det blev anvendt på så mange,

så det sved ikke så stærkt i den enkelte, men bondekunstner, det var han alene om, og det indeholdt netop de egenskaber, som dårligst af alt forbindes med forestillingen om en kunstner: det tunge, trevne og træge, der præger alt med sin kedsommelighed.

Han ville gerne være ved, at han var bonde, det var sandt, men det, der gjorde navnet sårende, det var, at man kun fremhævede dette og ved at sætte det i forbindelse med den stilling, han havde valgt, og som han ville ofre alt for, i ét ord fik sagt hele den dumme sætning: Hvad forstår bønder sig på agurkesalat.

Han følte sig som den mand, der ligegyldigt, hvad han gør, hvor meget han arbejder, og hvor meget han udretter, kan nævnes med det ord: jøde, og som intet svar kan give på den sandhed, fordi han selv føler, at det ville være latterligt, hvis han sagde til for nærmeren: kristen. Kammeraterne huskede måske senere ikke netop denne scene, men efter at de én gang havde set ham vred, holdt de op at stikle til ham i nogen tid, og så gik han af mode som syndebuk. De lod ham i fred, men de holdt sig også fra ham uden fortrolighed, og når han stod alene, kunne han ofte længes efter det gamle forhold og prøve på at udæske det, som en hund, der vil i leg på ny med den, som den har bidt; for drilleri kan også have sin smiger. Men det lykkedes ikke mere; man var hørt op at tage ham i spøg.

De sidste år på Akademiet, hvor evnernes uensartethed begynder at sætte skel mellem de kammerater, der oprindelig har betragtet sig alle som éns, gled roligt hen. Jens Falk arbejdede stadig med stor energi og fik også sin afgang.

Nu måtte der gøres noget, et arbejde, der kunne skaffe ham et navn, og han tog fat med hele sin arbejdsevne på en stor gruppe, som han længe havde gået og tumlet med i tankerne.

Han var endnu for meget i Akademiets ledebånd til, at han kunne tænke sig et moderne emne, det skulle tages fra den klassiske oldtid og fremstille en scene fra *Sabinerindernes Rov*. Den store, muskelstærke mandsskikkelse skulle med sin brede, sikkertstående statue være som det massive fodstykke for den fine, elegante kvindeskikkelse, som han triumferende løftede i vejret, beruset af sit dejlige rov, der bævede i skræk og ubevidst vellyst, mens hun følte sig båret af det kraftige tag, der var ømt midt i sin voldsomhed. Han havde fået lov til at stå i et større atelier, der tilhørte en af de ældre kunstnere. Det var lyst og rummeligt, men ikke særlig hyggeligt eller sundt. Det trak gennem den utætte dør, og der stod en kold fugt op fra lergulvet, der var ujævnt stampet med talrige huller. Rundt om på gamle pakkasser stod støvede gipsmodeller og et par marmorgenstande med store, hvide tørklæder over. Den gamle kakkelovn var tynd og rusten, den blev gloende, så snart der fyredes i den, og udstrålede en utålelig hede uden at opvarme luften. Ved siden af den lå en stor kulbunke op mod væggen bag en sammenslået skranke af uhøvlede brædder. Det syntes ikke at være et rum til at få inspirationer i.

Arbejdet gik hurtigt fremad. Mandsfiguren lykkedes fortræffeligt. Der var både kraft og karakter i den. Man følte, at denne mand stod fast, og at han var i stand til at bære en byrde. Grunden var dels, at det solide, det massive lå for Falks karakter, dels at han på Akademiet væsentligt havde været henvist til den mandlige model. Men byrden! Denne dejlige

kvinde, der som modsætning til den rå kraft skulle virke ved sit legemes fine linjer, hende kunne han ikke få tag i. Han prøvede med alle de kendte modeller, men det lykkedes ikke. Han mærkede selv, når han begyndte at lægge kvindefiguren op på den bærende mandsfigur, at det så ud, som om han skulle tabe den eller synke i knæ.

Man fik hele tiden indtrykket af, at der lå en tung vægt på mange hundrede pund på hans arme, og ikke af, at han, i en art overmodig glæde over sin styrke og sit fund, følte sig dobbelt stærk under byrden.

Falk blev mismodig og rev figuren ned den ene gang efter den anden. Den havde allerede kostet ham mange penge, for mange efter hans midler. Han havde måttet spare til det yderste i disse måneder, hvor han ofte om aftenen kogte sin te selv og spiste et par stykker bart smørrebrød til den. Alt gik i med til belysning, opvarmning, levende model og materialer. Han havde næppe råd til en smule tobak til sin lille, korte pibe, som han smøgede, mens han sad på kavaletten i pauserne mellem arbejdet og snakkede med den gamle portner.

Det var en original figur, en mand, der havde gået gamle Bissen til hånde, og som regnede sig selv med til kunstnerfaget. "Det var dengang, vi lavede den eller den statue," sagde han, når han talte om den afdøde professor, og så sukkede han. Men han vedblev at være lige god ven med alle de forskellige billedhuggere, der i årenes løb flyttede ind og ud, og mens han stænkede lerskitserne og lagde våde klude på dem, fortalte han altid historier og holdt af at knibe modellerne i kinderne, når de kom for at opsøge kunstneren.

Gamle Schou var det eneste selskab, som Falk havde, mens han arbejdede på sin store gruppe, for han ville ingen have ind hos sig. Når Schou undertiden kom ned om middagen og så, at den figur, der om morgenen havde ligget på romerens stærke arme, var forsvundet, trykkede han asken sammen i sin lille træpibe og sagde med et dybt suk:

"Den tror jeg aldrig, vi bliver færdig med, hr. Falk."

Og Falk var undertiden af samme mening. Han havde udført en lille portrætmedaljon af en bekendt skuespillerinde og fået betaling for den, og han syntes, at han skulle rekreere sig lidt en aften. Det var da naturligt, at han gik i teatret; det kunne desuden måske distrahere ham eller endog give ham en idé.

Det var sjældent, han kom på komedie, og det bragte ham i en vis affekt, skønt det var et temmelig almindeligt folkeskuespil. Han var med i handlingen, der hidsede og spændte hans nerver, og i næstsidste tableau blev han ligefrem betaget.

Elskerinden, som han hele tiden havde haft sin opmærksomhed henvendt på, uden at hun dog havde gjort noget dybere indtryk på ham, viste sig her i en soloscene. Den nedgående sol kastede sine røde stråler over horisonten; hun stod alene i en stramtsiddende sort ridekjole, som sluttede tæt om den hvide, yppige hals, der skinnede som mat sølv i en ibenholts ramme. Brystet svulmede uroligt under det mørke stof, der trak sig tæt sammen om det slanke liv. En trodsig hårtot, der var fjernt fra alt teaterparykkeri, krusede sig ned over den høje pande og lod den mærkes endnu højere, næsten som en mands, og under denne lyste et par gråblå øjne med betagende glans.

Det var, som sugede de til sig med magisk kraft; man kunne ikke komme løs af dette blik, der hvilede på alle og på ingen og skinnede som et stadig vekslende spejl for den brutalt formede lunefulde mund, der på én gang udtrykte lidenskab, følelse og melankoli.

Falk blev betaget af denne kvinde som af ingen anden, han nogensinde før havde set. –

På gaden fejede sneen hen over de blankt glacerede brosten, der gnistrede i månelyset som klare krystaller. Vinden tog folk i nakken som en gadebetjent og furede dem afsted og om et hjørne, og idet den så pludselig fik et andet lune, sprang den forbi dem, vendte sig og sendte dem en regn af små stikkende nåle lige i ansigtet og smed hatten langt ud i den bløde, opblæste sne under husrækken.

Men Falk mærkede intet, han gik støt gennem storm og snefog, og foran ham lyste disse mærkelige magnetiske øjne, der syntes at måtte kunne gøre en mand forrykt og at kunne skinne i mørke.

De stod for ham, mens han arbejdede, og de så på arbejdet, mens det gik frem, og han syntes, det blev lettere end ellers. Han fik i ensomheden selskab i den tavse tilskuer, i hvis udtryk han læste ros eller dadel, alt eftersom arbejdet behagede eller mishagede ham selv.

Han, der aldrig havde givet en øre ud til ting, som ikke var nødvendige, købte den næste dag en blomsterbuket og lavede selv en lerkrukke med forglemmigejer på. Han så adressen efter i vejviseren og sendte hende den. Dagen efter gik han forbi hendes lejlighed. Hun boede i en stue, han så sine blomster i hendes vindue, og han følte det i sin naivitet næsten som en

kærlighedserklæring. Han gik dagligt forbi stedet uden at træffe hende.

En dag så han hende komme, blodet skød ham til hovedet, så det hamrede i årerne, og han rev mekanisk sin hat af. Hun så kun forbavset på ham med de dejlige blå øjne; han var hende åbenbart så ukendt og ligegyldig som noget.

Og sådan måtte det jo være, det forstod han godt senere, da han fik tænkt over sagen, og hun blev for ham som for så mange andre et skønt minde, som man indregistrerer og gemmer uden lidenskab med en understrøm af stille platonisk kærlighed, som ulmer med svag, lunende glød, der aldrig slår ud i flamme. Den art småforliebelser har ethvert ungt menneske haft, hvis han nogensinde har været ung, fordi de hører med til en sund natur, og der var for så vidt ikke noget mærkeligt i, hvad der skete med Falk. Men ham selv forbavsede det, fordi det var første gang, at kvindens skønhed havde bjergtaget hans sanser og ladet ham glemme de daglige vaner. Det gjorde ham yderligere usikker på sig selv. Han havde aldrig anet, hvad han her havde fået en forsmag på: at der er en magt, der er stærkere end den stærkeste energi, og som netop morer sig med at tage livtag med de faste karakterer, mens den foragter de svage som bytte. Han havde fået en fornemmelse af, at hvis han blev forelsket for alvor, og hans kærlighed ikke blev gengældt, så kunne han let blive en slagen mand.

Og mens disse tanker beskæftigede ham, arbejdede han videre på sit store værk. Til tider kunne han blive så led ved det, at han var nær ved at slå det i stykker, men til andre tider kunne han knytte de største forventninger til det og drømme sig som en anden Byron, der en dag vågnede og var berømt med ét slag.

Men en virkelig mening havde han ikke om det, da det ud på foråret var færdigt og anmeldtes til udstillingen.

Han gik i nervøs spænding; ofte var han ude den hele dag; han følte sig som en mand, der lige har læst en interessant roman til ende, som har været grebet af den, og som føler sig skuffet i det øjeblik, han er færdig med den sidste linje, fordi der altid i udviklingen har været en veksel, der ikke er blevet indfriet. Efter at han i længere tid var gået rundt i denne sjælelige ophidselse, kom han en aften sent hjem. På hans bord lå to breve. Han fik ved synet uro på sig som alle, der ikke fører stor korrespondance i det daglige, og rev det ene op. Det var en formel, trykt indbydelse til middag hos hans protektor, greven. Det var første gang, han skulle være gæst der, og han følte det som en anerkendelse. Var det andet brev nu lige så glædeligt, så var det en lykkelig aften, for det bar censur-komiteens segl. Han åbnede det hurtigt lige som det første. Hans gruppe var kasseret. De mange måneders arbejde var spildt.

3

Jens Falk var i en ophidset sindsstemning, der skiftede fra raseri til modløshed. Han vidste ikke rigtig, om han skulle modtage grevens indbydelse, men nu var hans arbejde jo foreløbig endt; han havde intet at forsømme, og han trængte til al den adspredelse, han kunne få.

Men med de udgifter, han havde haft i den seneste tid, med den sparsommelighed, han havde udfoldet, og den ringe omgang, han havde haft, var hans garderobe i høj grad forsømt, og han måtte derfor leje sig et sæt sorte klæder.

Han pyntede sig, så godt han kunne, og da han kun engang imellem var i stadsen, følte han sig som et helt andet menneske. Han gik til middagen med frakken opknappet, så at man kunne se det stivede skjortebryst og det hvide slips, og mange folk lagde også mærke til det, skønt de ellers ikke kendte ham, fordi han førte sig som en dilettant i pudset. Han var allerede i en underlig opkørt stemning, da han nåede ind til grevens bolig i Amaliegade.

Alt gik stift og ceremonielt til. Tjeneren hjalp lydløst gæsterne tøjet af og lukkede dem ind i den store dagligstue, hvor de tykke tæpper lod fødderne synke dybt ned, og de svære portierer afdæmpede enhver lyd.

Samtalen mellem gæsterne førtes i en næsten hviskende tone, man hilste efter præsentationen på hinanden med korte buk og trak sig derefter tilbage i små stående grupper.

Greven selv, der bar alle sine ordener, talte kun lidt, mens han med lange skridt bevægede sig rundt mellem sine gæster

og strøg sin lange grå knebelsbart. Der var kun indbudt herrer. Ventetiden var lang og stemningen trykket mellem de indbudte, der kun kendte lidt til hinanden. Falk stod ganske alene henne ved det store fortepiano, der kun syntes at være et nødvendigt inventar i en herskabelig lejlighed, men som næppe havde været åbnet i lange tider. En dør gik op til spisesalen, hvorfra man hørte raslen af glas og porcelæn, og en tjener nærmede sig hviskende til greven for at meddele ham, at der var serveret. Et øjeblik efter blev begge fløjdøre smækket op, et lyshav fra prismebehængte lysekroner strålede ind i den dæmpet oplyste dagligstue og over det skinnende service med den pragtfulde sølvopsats i midten.

Mens retterne bødes rundt, og tjenerne skænkede vin så hurtigt, som glassene var tømte, vedblev den samme døde stemning at herske ved bordet. Der var ingen almindelig samtale, man underholdt sig med halv stemme med sin sidemand om ligegyldige ting eller sagde slet intet.

Man mærkede desuden på selskabet, at det var folk, der var vant til at komme ud i det daglige, og som betragtede et velbesat bord som en selvfølge. Om der derfor end blev drukket en del, blev der drukket med system; man løftede sit glas, hilste på en bekendt, til hvem man i forvejen havde sendt tjeneren over, og gjorde derefter sin reverens med det tomme glas, som om det var en kårde. Men alt foregik med det samme stille ceremoniel.

Kun for Falk var omgivelserne ikke dagligdags. Han havde ikke års rutine i at sidde ved middagsbord, kørt i stramme tøjler af hensyn til sin mave og af skræk for al højrøstethed. Han stak det ene glas ud efter det andet, mens tjeneren vedblev at

fylde i med et halvt foragteligt udtryk i ansigtet. Han havde straks lugtet plebejeren, og da den anden steg gik rundt, og Falk ikke straks opdagede ham, gav han ham uden videre et lille dunk med sølvfadet i ryggen.

Billedhuggerens øjne skinnede, hans kinder var rødskjoldede og talen tyk, da han fik den uheldige idé oven på en ceremoniel skål, i få ord udbragt af en distingveret herre, at råbe: "Greven længe leve, hurra!" Der blev almindelig tavshed, og kort efter hævedes bordet.

I det store rygeværelse med tilstødende billardsalon drak man kaffe. På tomandshånd, mens man med koppen i hånden og cognac'en anbragt på et eller andet møbel røg sin havannacigar, blev stemningen betydelig livligere. Inde ved billardet gik det endog helt gemytligt til, mens man spillede *à la guerre*, og en ældre herre fortalte jagthistorier. Grupperne blev større, Falk kom med lidt efter lidt, og pludselig var han blevet centrum i en af dem. Han stod i midten, mens de andre trådte tilbage.

Hans øjne lyste, og han slog ud med armene. Ingen forstod, hvorfra han havde fået tilknytningspunktet til det, han havde ført ind i samtalen, men han snakkede om sig selv og om den uret, han havde lidt. Han slog i bordet, så cognacglassene dansede, og forskellige gæster fjernede sig med betænkelige miner. Han fik efterhånden hele opmærksomheden rettet imod sig, mens han sluttede:

"Men de skal komme til at anerkende mig. Her vil jeg ikke blive længere, jeg vil ud, ud, hvor jeg kan finde anerkendelse for mit arbejde og mit talent, og så skal jeg komme hjem, som en anden Thorvaldsen."

Han så godt ud, som han stod der i frisk begejstring, og man var begyndt at høre på ham med en vis interesse. Men i samme øjeblik, som han nævnte Thorvaldsens navn, var alt tabt, det lød for parodisk i en ung begynders mund, og en af de velvilligste gæster, en ældre, godmodigt udseende herre, tog ham forsigtigt under armen og sagde næsten jovialt:

"Skal vi to ikke gå lidt udenfor, hr. Thorvaldsen."

Det var professor Henriksen.

Falks øjne var blevet matte, han mærkede, at han havde forløbet sig, at stemningen var kølig, næsten fjendsk omkring ham, og han kom ud i gangen, hvor tjeneren hurtigt benyttede situationen til at hjælpe ham frakken på og ledsage ham ned ad trapperne.

Han stod ude i den kolde frostnat, der slog ham, så at alt dansede rundt for ham, mens han med besvær arbejdede sig frem gennem byen for at nå hjem på Vesterbro. På Østergade mødte han to damer, der tiltalte ham. De ville absolut følge ham, skønt han strittede imod. Det hjalp ikke. Så begyndte han at snakke med dem. Det var det rene vås, og i begyndelsen lo de ad det, navnlig den ene. Men så sagde den anden pludselig med skarp, gennemtrængende stemme:

"Kom nu, Karoline, hvor gider du stå og høre på det fulde menneske."

Så drev de begge to videre ned over gaden med et råt skældsord.

Han fik midt i sin rus den samme fornemmelse som dengang, den lille, impertinente kammerat havde slynget ham *bondekunstneren* i ansigtet. Sådan gik det altid, når han ville slå ind på den lette tone, som de andre benyttede sig af, så blev han

lét ud eller hånet, og det selv af sådanne kvinder! Han mærkede mere og mere, at han ikke var praktisk på livets forhold. Det var alligevel rigtigt, hvad der pludselig var slået ned i ham i selskabet hos greven: han måtte ud og se den store verden, så skulle det nok rette sig, og han skulle vise dem, at han var karl for sin hat.

Falk havde vanskeligt ved at finde op til sit lille værelse på tredje sal. Han ramlede imod allevegne. Sådan havde han aldrig før været til mode. Han kunne ikke finde tændstikkerne og tumlede omkring mellem møblerne, indtil han endelig smed sig fuldt påklædt på sengen.

Således vågnede han den næste morgen med en forfærdelig tørst. Han havde straks i samme øjeblik, han åbnede øjnene, en kvælende fornemmelse af, at der var sket noget ubehageligt den foregående aften. Men hvad? Lidt efter lidt dukkede det frem i hans erindring. Alle optrin stod klare for ham, mens han mere og mere ærgrede sig over sig selv.

Hvad skulle han gøre? Skulle han sende greven en undskyldning? Ideen tiltalte ham straks, men et øjeblik efter syntes han, at den var alt for dum. Skulle han gå hen til professor Henriksen og spørge ham, hvad der egentlig var sket, for måske huskede han ikke alt.

Også den tanke syntes han straks godt om, men så opgav han også den. Professoren havde siden den dag, han anbefalede greven at hjælpe ham frem som billedhugger, kun vist ham meget ringe interesse, navnlig i de senere år, og han havde aldrig fået noget råd eller nogen vejledning af betydning hos ham. Han behandlede ham kun venligt med et stænk af ironi, således som han behandlede alle de andre yngre kunstnere. I

den senere tid syntes han endog at være blevet særlig kølig mod ham, og til middagen hos greven havde han til en begyndelse tilsyneladende slet ikke lagt mærke til ham.

Der gik et par dage, uden at Falk foretog sig noget som helst. Så modtog han en morgen et længere brev fra greven, det lød således:

"Gode hr. Falk!
Da jeg i sin tid på hr. professor Henriksens anbefaling bestemte mig til at hjælpe Dem frem på kunstnerbanen, stillede jeg som altid, når jeg støtter folk i sådanne tilfælde, over for mig selv to betingelser for, at jeg kunne forsvare vedblivende at yde Dem understøttelse.

Den ene var, at De udviste flid og påpasselighed ved Deres arbejde, den anden, at De viste Dem i besiddelse af talent. I førstnævnte henseende har der ikke været noget at udsætte på Dem. Jeg har fra alle sider, hvor jeg har søgt oplysninger om Deres forhold, fået bekræftelse på, at De har arbejdet med stor energi og udholdenhed. Men dette er ikke nok.

De er nu gået hele Akademiet igennem, har fået Deres grundige uddannelse og har endda haft tid til at prøve, hvor langt De kunne nå med de kundskaber, De har erhvervet. Tidspunktet er da nu kommet for mig, da jeg må træffe min afgørelse om, hvorvidt jeg vedblivende skal støtte Dem eller lade understøttelsen tilflyde andre, der måske har mere krav på at hjælpes frem.

Efter at være blevet gjort bekendt med Deres til udstillingen indsendte arbejde og dets forkastelse, har jeg da ment, at Deres begavelse næppe er så stor, at jeg tør

> forsvare at foretrække Dem for andre, der har henvendt sig til mig. Skønt jeg kan forstå, at det må gøre Dem ondt, kan jeg dog desværre ikke undlade at meddele Dem, at De i fremtiden må være forberedt på ikke mere at modtage nogen fast understøttelse fra mig.
>
> Da De imidlertid forleden i en tilstand, hvori jeg beklager at have set Dem i mit hjem, men hvori man efter ordsproget undertiden skal have en vis evne til at sige sandhed, har udtalt, at De mente, en rejse ville være fremmende for Deres udvikling, sender jeg Dem hoslagt en anvisning på Landmandsbanken på 500 kr., som jeg håber må være Dem til nytte. Dette bliver det sidste bidrag, som jeg ser mig i stand til at undvære til fremme af Deres kunstneriske virksomhed, og jeg ønsker Dem herved held og lykke i fremtiden."

Brevet var undertegnet af greven personligt, men skrevet af en sekretær med anden hånd.

Det ærgrede Falk, at en tredjemand således var ført ind i hans forhold, og spydigheden i enkelte vendinger måtte måske også skrives på dens regning, der havde ført dem i pennen.

Men i øvrigt følte han godt selv, at han kun havde grund til at være greven taknemmelig, både for, hvad han tidligere havde gjort for ham, og for den hjælp, han nu ydede ham til at komme bort på den første studierejse. Men skulle han bo i udlandet, hvor han endnu mindre end herhjemme kunne vente at få noget at bestille i de første åringer, hvad forslag var der så i dette beløb?

Han tænkte lidt frem og tilbage og afvejede chancerne, så tog han en fast beslutning: Han ville forlade Danmark, ikke på en

udflugt, men for en længere tid, så måtte det gå, som det kunne.

Han følte sig lettet, da han først havde taget sin bestemmelse. Men hvor skulle han tage hen? Til Rom? Det var jo det gamle, forjættede land for alle billedhuggere, hvor man gravede fuldkomne antikker op midt i gaderne, kneb skønne romerinder i kinderne på osterierne, mens de skænkede den perlende vin, og levede idyllisk i sin kunst fjernt fra virkeligheden. Nej! Rom var et udbrændt historisk krater, man måtte ud, ikke hvor lava lå og mindede om gammel lidenskab, men hvor det glohede bål sprang frem fra det fødende indre.

Han måtte til Paris, kunstens store, arbejdende værksted, hvis travlhed overdøvede de hendøende mejselslag, der klang fra Rom. Han mærkede selv, at han blev helt poetisk i sin tankes flugt, det var den begyndende rejsefeber, der tog ham. Den, der ligesom kærligheden kun griber et menneske fuldt ud én eneste gang i hans liv, og som kan gøre ham så fortryllende let og forhåbningsfuld i sindet. Senere kan han glæde sig, så ofte han flyver af reden. Jomfrueligheden er tåget af følelsen, han har altid en ængstelse, en tvivl, en skuffelse, der forhindrer ham fra anden gang at føle afskedsøjeblikket udelukkende som en befrielse.

Han bevæbnede sig med hele den hårdhjertethed, der hører til for at kunne rydde op i gamle sager, som man har gået og samlet på i åringer. Han slog i stykker og kasserede uden skånsel, så at den gamle portner satte et helt betænkeligt ansigt op, mens han slæbte den ene brokkasse fuld efter den anden ud i gården. Flere gange var han nær ved at gøre Falk blød om

hjertet, når han betragtede en af de kasserede genstande og sagde:

"Ja, kan De huske, da vi lavede den. Det var dengang, vi så bestemt troede, at grossereren ville købe den, og så holdt han os dog bare hen med snak."

Men Falk gav ingen pardon. Det blev ryddet væk alt sammen med undtagelse af et par store relieffer og nogle ægte forme til buster. Enkelte småting stillede han til side; de kunne i alt fald sælges, om han end ikke fik meget for dem.

Mest bryderi havde han, da han kom tanker om den store gruppe, der til ingen verdens nytte og med en snes kroners kontant udgift var blevet slæbt op på Charlottenborg af et par stærke karle. Nu kunne de stærke karle godt tage fat igen, efter at professorerne havde kigget på den.

Han havde mest lyst til at knalde den ned med sin hammer i tusinde stykker. Men så kom dog op i ham faderkærligheden til det miskendte barn, der havde glædet ham så ofte i opvæksten, både når det ikke ville føje sig efter hans vilje, og når det var villigt efter hans ønske, men som havde skuffet ham så dybt som voksen.

Han fik lov til at have det stående i et bagrum hos en kollega. Der blev det anbragt mellem en masse kasser og ituslåede gipsmodeller, nøglen blev drejet om, og hans første ungdomsarbejde havde fået sin levende begravelse.

Nu var alt klart til rejsen. Kun skulle han endnu sige sin moder farvel. I dejligt vejr kørte han med fragtmanden den kendte tur fra købstaden til Lad-sig-nøje-husene. Han gjorde alt, for at moderen ikke skulle mærke hans skuffelse. Han fortalte hende ikke, at han ikke mere ville få nogen

understøttelse af greven, men kun, at han havde fået penge af ham til at rejse ud. Han kyssede hende og lovede, at han rigtig ofte skulle skrive til hende om, hvordan det gik ham derude i de fremmede lande. Og madam Falk glædede sig til al den fornøjelse, hun skulle få af at høre sin søn fortælle, ligesom i sin tid hans fader.

"Hvem læser brevene for dig," sagde sønnen lidt usikkert. Han vidste nok, at hans moder ikke var så stiv i de dele, og at nabokonen, der havde hjulpet hende, før han kunne gøre det, nu var halvt blind med grønne skyklapper for øjnene.

"Det gør skolelærerens Marie. Det er en ferm og sød tøs, der ofte kommer og ser til mig og aldrig ved alt det gode, hun skal gøre mig. Du skulle dog sige farvel til hende, inden du rejser, Jens. I var jo altid vant til at rende og tosse rundt sammen som unger."

Falk ville nok sige farvel til Marie, og han var lige ved at gå ind til skolelæreren, da hun selv kom spadserende ind i den lille stue.

Han blev helt forbavset over at se hende. Han havde ikke troet, hun var blevet så stor, og han syntes formelig, at det var underligt at skulle sige *du* til hende, da hun rakte ham hånden og så på ham med de store, klare øjne, der så ofte havde hvilet på ham som dreng, når han tegnede sine billeder for hende.

Hun havde sit landlige, ligefremme væsen og talte til ham uden sky. Endnu var hun ikke helt voksen, lidt smal over skuldrene og bleg i ansigtet, men hun ville sikkert blive en køn pige. Hun mærkede straks, at blikket, han sendte hende, var mønstrende og søgte hver del af hende for sig, hun fik en let

rødme over ansigtet og blev mere forlegen og ordknap, end hun straks havde været.

Men de blev dog siddende alle tre og snakkede, mindst om rejsen, mest om gamle dage, da han og Marie var børn. Skumringen faldt ind i stuen, og Marie betragtede ham hele tiden fra sin plads, mens han talte, og der var en blanding af nysgerrighed og beundring i hendes blik.

Fragtmanden kom. Moderen kyssede atter under tårer sin dreng og følte sig endnu mere beklemt end den dag, da han først kørte til købstaden. Også denne gang stod Marie ved siden, da han vinkede det sidste farvel ved omdrejningen til hovedlandevejen.

Men denne gang tænkte Marie mere end sidst.

4

Der var et øjeblik, da Falk, uden at ledsages på banen af nogen ven eller bekendt, følte sig forfærdelig forladt, og var lige ved at fortryde den bestemmelse, han havde taget.

Men denne følelse varede kun kort; den forsvandt mere og mere, mens hjulene hamrede deres lystige melodi under hans fødder, og han var allerede i det rigtige rejsehumør, da han stod på Kielerdamperen og så den sidste rest af fædrelandet forsvinde i mørket.

Han havde stillet sig helt forude. Skibslanternerne lyste svagt, forårshimlen strålede med tusinder klare stjerner, og den friske brise fejede hen over dækket og strøg den hæslige mad- og kulos bort. Falk følte sig hed i blodet, han tog hatten af og lod vinden stryge gennem det lyse, stride hår. Det arbejdede inde i hovedet på ham, og hans fantasi begyndte at beskæftige sig med frem tiden, som den altid gjorde i hans ensomme øjeblikke.

Han tænkte sig selv vendende tilbage med anerkendelsens stempel, mens hans ry var gået forud for ham, og en skare af beundrere modtog ham ved ankomsten med blomster og hurraråb.

Ja, sådan skulle det ske! Tanken varmede ham som vin, han satte hatten på hovedet og marcherede med stolte skridt hen over dækket, som om han allerede havde vundet alle de indbildte laurbær.

Op fra kahytten kom en ung, mager mand kravlende, tørrende sig om munden efter det foder, som han straks havde

sat til livs efter at være kommet ombord. Han havde høj hat bag ad nakken og et par livlige, brune øjne, der skinnede af gemytlighed, mens det lille overskæg i vinden drejede omkring munden som to små svinehaler. Han syntes åbenbart i øjeblikket, at al præsentation var unødvendig, og var sikkert selv første gang på rejse, hvor han straks tog enhver som en kammerat. Han slog uden videre Falk på skulderen og sagde:

"Det er storartet vejr. Det er en ren fornøjelse, sådan at komme ud. Skal De langt? Til Paris! Det var da morsomt, det skal jeg også; så kan vi følges ad."

Dermed mente han, at det bekendtskab var gjort. Han spurgte først langt senere Falk om hans navn, der i øjeblikket forekom ham at være ganske ligegyldigt, og betroede ham til gengæld, at hans eget var Aage Holm, og at han var journalist.

Forresten var han en ganske gemytlig fyr, som alt syntes at gøre indtryk på, og på hvem munden omtrent ikke stod stille hele natten, mens han opholdt sig på dækket. Med sin letsindige overfladiskhed og sin evne til straks at komme i snak med alle mennesker, var han et godt supplement til Falks tunge, rolige karakter, og da de kom til Köln, var de allerede så gode venner, som om de havde kendt hinanden i lang tid. Der var kommet en vis facon ind i deres forhold, således at journalisten til trods for, at venskabet kun var nogle timer gammelt, uden at såre Falk kunne gøre så småt nar ad ham, når han kom med sine alt for højtflyvende planer eller alt for pessimistiske betragtninger, mens Falk omvendt faderligt tog sig af ham, når han straks ville traktere ethvert fremmed menneske, fordi han absolut måtte af med de markstykker, han havde i lommen, inden de kom ud af Tyskland.

De tog et værelse sammen på hotellet. Da de havde spist til aften og drukket deres rhinskvin, ville Falk i seng, da de skulle op næste morgen kl. 4; men det var umuligt at få journalisten med. Han snakkede med opvarterne i et væk, uden at de syntes at blive vrede over det, og da der ikke var flere i restaurationen, erklærede han, at han absolut måtte se mennesker, hvorfor han tog en droske og kørte hen i Reichshallen.

Da Falk vågnede ud på natten, så han journalisten sidde med den uundgåelige høje hat på hovedet og skrive korrespondance ved et lys. I mangel af andet selskab havde han turet byen rundt med kusken, og han skulle allerede til at give Falk en længere beskrivelse, men denne gang havde den anden ingen lyst til at høre efter. Han vendte sig om og snorkede til stor ærgrelse for Holm, der nu syntes at være rigtig oppe.

Til gengæld så han rigtignok noget sølle ud, da de i den tidlige morgenstund beså domkirken, og han sov det meste af dagen, mens man uafbrudt vedblev at fare afsted.

Det begyndte atter at mørkne. Om et par timer ville man være i Paris. Spændingen steg hos de to, og lige ved målet var de nær ved at tabe den tålmodighed, som ikke var forgået dem et eneste øjeblik på den lange tur. Da de første, yderste huse begyndte at vise sig, blev journalisten så overstrømmende begejstret, at han, skønt de ikke havde så meget som en dråbe cognac i feltflasken, foreslog, at de skulle drikke dus. Det gjorde de, idet de slog deres hænder imod hinanden, og det faldt ikke et øjeblik nogen af dem ind, at der var noget komisk i det.

Da de kom til Paris og første gang gik ned over de brede boulevarder, hvor lyset strålede ud fra de vældige butikker, hvor omnibusser, drosker og vogne kæmpede med hinanden for at

komme frem, og tusinder af mennesker færdedes, som om de absolut ikke bestilte andet end at more sig, blev journalisten ellevild af glæde. På Falk gjorde den mægtige storstad et mere imponerende indtryk; han blev stille, hver gang de kom til noget nyt, mens journalisten blev mere og mere snakkesalig.

Endelig ville Falk hjem, men det ville den anden ikke på nogen måde høre tale om. Han skulle ikke i seng den første nat. I morgen var det tidsnok at tænke på et værelse.

Så drak de et glas vin uden for en af cafeerne på fortovet, takkede hinanden for godt rejseselskab og skiltes med et: På gensyn. Falk, der nøje havde indprentet sig vejen, søgte forsigtigt ruten tilbage til det lille hotel, hvor de havde vasket sig og gjort sig i stand, mens Holm ligeglad drev videre på lykke og fromme. Efter at have betalt sin regning gik Falk ud næste morgen tidlig for at finde sig et passende logis. Han havde hørt af sine kolleger i Danmark, der tidligere havde været i Paris, at der oppe på Montmartre skulle være små lejligheder med et tilhørende atelier, som man kunne få for meget billig pris. Men selv om det nu også var så billigt, hvad forslog så den smule penge, han havde hos sig, og hvad skulle han gøre, når de var sluppet op? Var hele denne pariserfart ikke vanvid?

Skulle han ikke hellere tage den fornøjelse og den uddannelse, han kunne få af et kort besøg, så længe pengene slog til, og så vende tilbage til København?

Nej, nej, han viste tanken tilbage med hele den energi, han rådede over. Han ville ikke komme hjem, førend han havde banet sig en vej eller i det mindste præsteret et arbejde, der havde vakt anerkendelse for hans kunst og hans evner.

Det var prægtigt forårsvejr, luften var varm, næsten trykkende. Falk havde nu travet omkring i flere timer op ad trapper og ned ad trapper i alle de huse, hvor de små, hvide sedler forkyndte, at der var værelser til leje.

Han havde gjort sig forståelig, så godt han kunne, med nogle løsrevne franske ord og talrige talende pantomimer, men det var ikke lykkedes ham at finde noget, der passede ham.

Han satte sig udaset på en af de brede dobbeltbænke, der er anbragt under boulevard-træerne lige op ad kørebanen, hvor færdslen uafbrudt høres som en stadig, brusende strøm. Falk følte sig dødtræt på legemet i samme øjeblik, som han gav det hvile. Han faldt sammen i en behagelig, døsig dvaletilstand, mens hjernen, der var inciteret af alle de nye indtryk og stadig purredes op af den travle tummels brusende lyde, vedblev at arbejde.

Han satte sig lidt mageligere tilrette i den brede bænk. Øjnene begyndte at glippe trods de anstrengelser, han af og til gjorde for at holde dem åbne, så lukkede de sig endelig helt, og han faldt i en halvvågen, feberagtig søvn.

Der var ikke et menneske, der tog notits af ham i dette store Paris, hvor så mange hjemløse eksistenser kun har de offentlige bænke til hvilested.

Med hænderne foldet i skødet og hagen ned på brystet, sad Falk ubevægelig midt i den travle myretue og drømte – – –

Der kom imod ham en tjener i liberi. Han studsede ved at se ham her, for han kendte ham godt; han tjente hos greven hjemme i København, og det var ham, der havde hjulpet ham frakken på den aften, da Falk forlod middagsselskabet. Nu var han langt mere høflig og forekommende end da, og hans ansigt

strålede ligefrem af tilfredshed, da han så Falk, for hvem han ærbødigt tog sin hat af.

"Er det ikke hr. Falk?"

"Jo"

"Det var heldigt, jeg traf Dem. Jeg havde netop fået ordre fra grevinden til at opsøge Dem."

"Grevinden, hvilken grevinde? Greven er jo enkemand."

"Ja, men jeg tjener ikke længere hos ham, men hos hans søster, der bor her i Paris. Hun har været gift med en meget rig russisk greve, der var mange gange millionær. Han døde for et par år siden, og grevinden flyttede hertil efter et ophold hos sin broder i København, hvorfra hun tog mig med. Greven fortalte hende, at De skulle komme hertil, og bad, om hun ville tage sig lidt af Dem. Hun har pålagt mig, så snart jeg traf Dem, at føre Dem til hende."

"Det var da et ejendommeligt træf, at De netop skulle møde mig."

"Åh, Paris er jo i virkeligheden ikke stor for os. Fremmede møder altid hinanden, fordi de færdes på det lille centrale strøg."

"Men jeg kan ikke godt gå således. Jeg må dog gøre mig lidt i stand."

"Nej, på ingen måde. De kan lade Deres frakke og skotøj børste, når vi kommer lidt længere hen på et af gadehjørnerne, så er De såmænd mere end fin nok. Grevinden er en overordentlig forekommende dame, og hun er netop hjemme nu. Følg blot med mig."

Falk fulgte efter tjeneren, mens han tænkte på, hvor besynderligt dog dette eventyr var. Det var mærkeligt, at han

aldrig havde hørt noget om grevens søster, men i alle tilfælde var det jo en lykkelig hændelse, som han kun kunne føle sig taknemmelig for.

De gik gennem gader, over torve og pladser, indtil de kom ud i et prægtigt villakvarter, med den ene pragtfulde bygning ved siden af den anden. Det var lige i forårstiden, alt stod i fuldt flor og udsendte en bedøvende vellugt fra de store forhaver, ud over hvis stakit træerne strakte deres grene, der kastede svalende skygge ned over spadseregangen.

De standsede uden for en elegant villa i pompejansk stil. På plænen foran plaskede et stort springvand og bredte en behagelig kølighed.

"Her er det," sagde tjeneren, idet han standsede. "Nu skal jeg melde Dem til grevinden."

Falk ventede i den højeste spænding på verandaen. Lidt efter kom en ældre, stateligt udseende dame ud og rakte ham venligt hånden.

"Min broder har allerede talt til mig om Dem. Så længe De opholder Dem i Paris, kan De altid betragte mit hus som Deres hjem. Lad os nu tale lidt om Deres forhold. Vil De følge efter mig ind i dagligstuen."

Alt var udstyret med den yderste elegance og komfort. Bløde tæpper dækkede gulvene, og tunge draperier hang ned for de brede vinduer, hvorigennem lyset faldt blødt ude fra den prægtige have med de store, skyggefulde træer og buskadser.

Grevinden talte længe med Falk, hun lovede at give ham den samme understøttelse, som hendes broder tidligere havde givet ham, og at hjælpe ham med at få fat i et lille hyggeligt atelier, hvor han kunne arbejde i ro og mag.

Han var overvældet af taknemmelighed og mærkede, at tårerne stod ham i øjnene. Så let havde han ikke troet, at det skulle gå for ham. Han havde tænkt sig arbejde og modgang, og så kom lykken lige mod ham med åbne arme og trykkede ham til sit varme, svulmende bryst.

Grevinden så, hvad der foregik i ham, og hun betragtede ham smilende med et velvilligt, næsten moderligt udtryk.

"Nu kan De jo foreløbig blive hos os og spise frokost. Jeg venter min datter hjem hvert øjeblik; hun er ude at ride. De kan blive præsenteret for hende, og så kender De hele familien. Undskyld, jeg forlader Dem et øjeblik."

Havde grevinden også en datter? Det havde tjeneren slet ikke talt noget om. Men det var jo for øvrigt ganske rimeligt, at han ikke indviede ham i alt. Mon hun var smuk? Rimeligvis, for moderen var en statelig dame. Men hun var vel nok stolt og fornem, Paris skulle nok kunne forkæle en ung, smuk og rig pige.

Mens han sad i disse betragtninger, blev portiererne ind mod havestuen slået til side.

Lyset faldt stærkt og fuldt bagfra ind i det halvt oplyste værelse, og i åbningen viste sig en pragtfuld kvindeskikkelse, iført en elegant, lysegrå ridekjole. Den sluttede stramt over den smækre figur. På hovedet havde hun en lav cylinder med slør, og den lille hånd, hvori hun holdt en tynd, guldknappet ridepisk, var omsluttet af en svensk ruhandske med højt skaft. Kjolen var hæftet lidt op på den ene side, og man så spidsen til midt op på vristen af en smal, skinnende lakstøvle.

Falk var aldeles betaget af synet. Han rejste sig op fra sin stol og blev stående med let bøjet hoved. Den unge dame trådte helt

ind gennem portiererne, gik forbavset et lille skridt tilbage, da hun så ham, og standsede, som om hun ventede, han ville sige noget.

"Mit navn er billedhugger Falk."

Den unge dame betragtede ham opmærksomt. Så gik hun lige hen til ham og rakte ham hånden. Hendes friske ansigt blussede efter ridtet, og idet hun slog det omvundne slør lidt i vejret fra hatten, så hun på ham med et par dejlige blå, dybe øjne, der jog ham blodet til kinderne, og sagde:

"Det glæder mig. Jeg ved, at min moder har lovet at interessere sig for Dem. Velkommen," og hun trykkede hans hånd varmt som en gammel bekendts.

Hun stod et øjeblik, som om hun ville finde på et eller andet at sige ham, men det lykkedes hende ikke. Hendes tanker var så fuldt optagne af den sport, hun lige havde udøvet, og med en smule koketteri skød hun brystet frem og strakte hænderne lidt i vejret, så at han ret kunne få lejlighed til at beundre hendes fine elegante talje, og sagde: "Åh, det er dejligt at ride. Rider De også?"

"Nej."

"Åh, det skulle De prøve. Det er det mest betagende, jeg ved, at fare sådan afsted over stok og sten. Her går det så roligt til. Folk rider i Boulogneskoven, ligesom de går i foyeren i operaen. Nej, hjemme i Rusland, der var det noget andet," og hun svippede med ridepisken, så den hvinede gennem luften, og øjnene lyste med en næsten trodsig glans.

Hun gjorde en bevægelse hen over panden, som om hun med hånden strøg de viltre tanker fra sig, og sagde i en roligere tone, mens hun gjorde en lille kåd kompliment for ham:

"Nu skal jeg skynde mig at klæde mig om, så skal jeg straks være til Deres tjeneste." Hun dansede ud af stuen, just som grevinden trådte ind.

"Nå, præsentationen har allerede fundet sted. Ja," vedblev hun, som for at afværge et spørgsmål, "min datter er en rigtig lille vildkat, hun har været vant til at tumle sig hjemme på godset i Rusland, som hun ville, og Paris synes hende indskrænket, trods al dens storhed. Hun er et friluftsbarn."

De talte videre om forskellige ligegyldige ting. Falk var lidt distræt. Den unge piges indtagende skikkelse havde gjort et dybt indtryk på ham. Der dæmrede i hans erindring et billede, der var blevet afbleget, men som nu pludselig havde fået de fulde, friske farver igen. Det var scenen hin aften i teatret, da han første gang følte sig betaget af en kvindeskikkelses ynde. Det var ikke blot ridedragten, der havde mindet ham om det skønne syn, som hans fantasi og teatereffekten havde oprullet for hans blik. Der var også andre ting, særlig øjnene, omend det dragende, gådefulde, melankolske udtryk her var forandret til et kækt, åbent og trodsigt.

Den lille, elegante frokost forløb i al gemytlighed. Billedhuggeren var forbavset over, at folk, der var så højt på strå, kunne være så ligefremme i deres væsen. Den unge komtesse talte dansk med en let accent, der var i høj grad flatterende. Hun var nu iført en ganske tynd, simpel blå forårskjole med hvide stænk. Den faldt i vide læg og folder ned over brystet og sluttede stramt om livet uden bælte, men med stoffet lagt tæt rundt som et skærf, der holdtes sammen på siden af en sølvagraf med blå stene. I øvrigt bar hun intet smykke, hverken armbånd eller ringe, kun en frisk, duftende

violbuket stukket ind foran på brystet. Hun var næsten endnu mere indtagende i denne noble tarvelighed end i den mere pikante ridedragt.

Efter bordet foreslog hun ham uden videre at gå en tur i haven. Hun bød ham en cigaret, som han afslog, tændte sig selv en og gik uden hat på hovedet i forvejen ned ad de brede trapper. Haven strakte sig vidt omkring med store tæppebede, lysthuse og en lang lukket allé.

Komtessen kastede den udrøgede cigaret bort, trådte med den ene fod ind i et af bedene, så at man så et glimt af den blå silkestrømpe i de tyndskindede sko, og plukkede en rose.

Hun stillede sig foran ham og tog fat i frakkeopslaget, mens hun fæstede blomsten i knaphullet. Han så ned i hendes viltre hår og over hendes bøjede nakke, der fra en let solbrændthed blev så hvid som sne, lige hvor kjolelinningen begyndte. Hun så op på ham med et skælmsk smil i de blå øjne og sagde:

"Se, den skal De have." Hun lagde den anden hånd på hans brede skuldre og løftede sig lidt på tåspidserne. Det lo ud af de to himmelspejlede ædelstene med gækkende trolderi, mens hun vedblev:

"Og-hvis-De-er-rigtig-rar ..." Hun sagde ordene et for et, ganske langsomt, mens hendes øjne uafbrudt hvilede i hans, og hun hver gang med et lille ryk fremad nærmede sit ansigt til hans. Han følte varmen, der strømmede imod ham og blandede sig med violernes duft; det var ved at svimle for ham, mens hun rakte læberne frem som til kys. Men i det samme drejede hun sig hurtigt om og sagde så rask og kåd, at man næsten ikke kunne forstå det: "Så kan De jo prøve på at fange mig." Hun lo,

mens hendes lette skikkelse nu, efter at være kommet uden for hans rækkevidde, dansede baglæns, som en lokkende elverpige.

Han ville styrte efter hende og høste sin løn, men det var, som om han var naglet til stedet. Med en voldsom kraftanstrengelse rev han sig løs.

"Prenez garde, Sapristi nom de Dieu!"

Den tordnende ed kom som en røst fra Himlen.

Falk havde i begyndelsen siddet ganske ubevægelig, mens de nye indtryk og gamle minder havde kædet sig sammen med hans fremtidsforhåbninger til en lys og lovende lykkedrøm.

Efterhånden som den skred frem, blev han mere urolig. Han skiftede flere gange stilling, og til slut fik den vågne hjerne magt over det sovende legeme. I det øjeblik, komtessens lokkende skikkelse truede med at svinde bort, rejste han sig voldsomt med et skridt frem og tørnede lige mod en lille droske, der i susende fart kørte uden om en omnibus, der næsten havde trængt den helt ind på fortovet.

Han følte en svidende smerte i det ene ben og så sig åndsfraværende omkring. Hvor var hun? Han opdagede kun en mængde fremmede ansigter rundt om sig. De råbte og skreg, uden at han forstod et ord. En droskekusk med hvidmalet hat og pisk i hånden var i færd med at trække en hest tilbage, mens han var i hidsigt skænderi med publikum.

Falk var blevet kørt over.

De udspurgte ham, tog i ham og gjorde alle mulige pantomimer og gestus, men det var ham umuligt både at forstå og at gøre sig forståelig. En betjent kom til. Han tog det roligere. Han fik Falk under armen, så at han kunne hoppe på et

ben tilbage til bænken. Politimanden tog derpå sin lommebog op med det ene ord: *L'adresse?*

Ja, hvor var hans adresse, han havde jo intet logis endnu. Han rystede på hovedet, og betjenten, der åbenbart antog ham for beruset eller gal, slog ind i en mere bøs tone, mens Falk uden i øjeblikket at gøre sig klart, hvor unyttigt det var, gav en lang forklaring på dansk.

Så helt uheldig var denne naturlige upraktiskhed ikke, for næppe havde han sagt nogle sætninger, førend en høj, fuldskægget mand skubbede sig frem af de nysgerriges kreds og på fransk sagde nogle ord til betjenten, der glad over videre ulejlighed vinkede ad en droske. Derpå sagde den fremmede på en blanding af fransk og norsk til Falk:

"*Eh bien!* Kammerat, vi får tage en droske og fare hjem til mig. Så skal det snart blive bra med *blessuren*."

5

Falk fik god tid til at spekulere på sit første uheldige eventyr i Paris. Efter at lægen havde forbundet ham, måtte han ligge med bandager og bind, ganske stille, mens sommeren med den knugende varme og den tunge, indelukkede luft lagde sig dødt som en over dyne over Paris, hvor kun turistskoene sled asfalten, mens de velhavende flygtede til Trouville og Monte-Carlo.

I sig selv var det jo temmelig triste udsigter, han havde, mens han stillede sit fremtidshoroskop. Med sit robuste helbred havde han aldrig regnet med sygdom, denne mulighed havde han i hvert fald skudt ud til en meget fjern periode i sit liv og ræsonneret som så, at man aldrig kan dø af sult, så længe man har et par kraftige næver. Og nu lå han hjælpeløs hen, uden at kunne foretage noget som helst, mens den lille kapital, han havde, blev yderligere reduceret.

Godt var det dog i denne henseende, at han havde truffet denne prægtige Krog, i hvis lille etværelseslejlighed højt oppe på det øverste Montmartre han havde fundet et tilflugtssted.

Denne Krog var en højst ejendommelig karakter, hos hvem kammeratskabsfølelsen gennem hård modgang var blevet en anden natur, i hvilken han følte en art martyrglæde. Han sluttede sig straks til den, der skibbruden kæmpede for livet, og slog følge med ham, mens han arbejdede mod bølgerne, men gik den anden mod redning, holdt han ham tilbage, fordi han ikke ville miste sin følgesvend og selv havde opgivet alt håb.

Ubevidst gjorde han derfor alt for at holde Falk nede i den lille eksistens. Selv var han en havareret returbillet, af dem, der bliver hængende ved en by som grumset efter en udstillings fremmedbesøg. Som halvvoksen musiker var han kommet til Paris i 1875 med rejsen betalt til hjemmet, men verdensbyen havde trukket ham til sig, en eller anden havde kastet et forfængeligt håb i hans unge sind, han var blevet.

Returbilletten var udløbet for mange år siden, og i den tid havde han aldrig på én gang fået samlet så mange penge, at han kunne komme hjem til gamle Norge. Og dog var det blevet hans livsmål, endnu en gang at se sine fjelde og sine fosser; han sagde altid *sine*, som om de var hans udelukkende ejendom, som man lumsk havde berøvet ham.

Men i øvrigt huskede han for drømmerier og fantasterier ikke længere sin ungdoms historie. Den var for ham blevet indhyllet i en art saga, et huldreeventyr, som han for talte med hemmelighedsfuld stemme. Han havde været en køn og opvakt dreng, det havde hans moder fortalt ham, men da han var ganske lille, blev han forbyttet, og moderen kendte slet ikke det barn, der var lagt i stedet. Hun spurgte så en gammel klog kone på egnen, hvad hun skulle gøre, og hun gav hende det råd, at hun hver tirsdag og torsdag skulle klæde skiftingen af og piske den med et ris ude på møddingen, til det skreg. Det gjorde hun af et glad hjerte, for hun kunne ikke fordrage den ækle troldunge. Men efter at hun havde slidt tre birkeris op og bundet det fjerde, så mærkede troldfolkene, at hun aldrig blev en moder for deres unge, og ligesom hun hævede armene til slag, forsvandt skiftingen fra hendes knæ, og hendes eget barn

blev kastet ind på møddingen. Men det var helt mishandlet og usselt at se til.

Senere kom han sig på kroppen og blev en stor og stærk karl, men trolden blev siddende inden i ham og gjorde ham altid ulykker, hver gang han stod ved et vendepunkt i sit liv. Han var kommet ind i den norske hær for at blive spillemand, han var den bedste på sit hold, og hans lærer ventede, at han skulle blive nr. 1 ved prøven. Men det kogte og sprudlede altid med alle mulige melodier inde i hovedet på ham, og undertiden ville fingrene slet ikke lystre.

Da han trådte frem for at spille signalerne, var det imidlertid, som om hundrede djævle blæste i hornet, det var de mærkeligste toner og lyde, og de skar gennem luften langt bort, så at generalen selv kom sprængende, mens han langt fra råbte:

"Guds død og pine, bomber og granater, hvad er det for en helvedesmusik, den gør jo hele armeen forrykt."

Men i samme øjeblik, generalen nærmede sig ham, begyndte han at spille så vidunderlig skønt, at der blev ganske stille rundt om, mens alle lyttede til, det var de mest dragende og koglende toner, så at selv den gamle general fik tårer i øjnene og mumlede: "Guds død og pine, hvor det er dejligt." Faktum var, at han ikke havde haft stadighed til at blive hjemme, og nu havde selv bebrejdelserne fået denne selvtrøstende form. Skønt generalen havde sagt, det var dejligt, havde han eller en mindre overordnet nok også sagt, at han ikke passede for hæren.

Af disse historier kunne han en mængde, de drejede sig alle sammen om ham selv og fortaltes ofte flere gange på samme måde, så at de fik et vist pålidelighedspræg over sig.

Alle dem måtte Falk høre på, mens han lå på sygelejet. I begyndelsen var de en adspredelse, og han mærkede selv overdrivelserne, men efterhånden tog disse triste historier, der altid handlede om, at verden var smålig og misundelig, også hans fantasi fangen. Også han gik nærmere og nærmere mod at få spiren i sig til ved første skuffelse at føle sig som miskendt geni, som holdes nede, fordi man er bange for, at det skal overstråle en selv.

Omgivelserne var nu også særlig egnede til at vække melankolske betragtninger. Det var et ganske lille værelse over gården, med en seng ved den ene væg. I den lå Falk. Ved den anden væg stod en sofa, på hvilken Krog havde redt sit leje, for han udførte virkelig i praksis det valgsprog, han altid førte i munden:

"Med en kammerat skal man dele den sidste bid og give ham det bedste."

I øvrigt bestod bohavet kun af et stort skab, der både blev brugt til klæder og madvarer, og et gammelt, forstemt fortepiano med en violin hængende oven over.

Ofte om aftenen, når han kom hjem fra det lille forlystelsesetablissement, hvor han spillede, kogte han selv mad på et spritapparat til dem begge. Undertiden havde de da besøg af en jævn, midaldrende kvinde fra kvarteret, der så lidet erotisk ud, men som Krog i omtale yndede at kalde: *"Ma grande maitresse"*.

Hun nærede en vis beundring for hans fortællinger, der syntes hende endnu mere gådefulde, fordi de kom fra en fremmed, der var født oppe mellem is og sne og bjørne og andre vilde dyr. Det lille selskab underholdt sig kun uegentlig

med hinanden. Det var Krog, der talte hele tiden, først på fransk til det kvindelige medlem og derefter på norsk henvendt til Falk. Begge sprog var omtrent lige halsbrækkende.

Og når han så endelig var blevet træt af at tale, satte han sig til klaveret og spillede sine egne kompositioner, der var lutter bekendte ting, sat om i anden dur eller takt.

Først i juni måned begyndte Falk atter at kunne gå ud. Han skulle nu til at se sig om efter et passende sted, hvor han kunne slå sig ned, og Krog, der var godt kendt i Paris, og som havde en ejendommelig evne, som nøden havde indpodet ham, til at få alt billigt, skaffede ham et rigtig net lille atelier med et soveværelse ved siden. I sommer månederne kunne det nok gå.

Fra vinduerne havde man udsigt ned over den ydre boulevard, og synet af de grønne træer møblerede også inde i værelset, så at man ikke straks opdagede dets barhed.

Desuden har enhver kunstner et greb på at få ingenting til at tage sig ud som noget, og da Falk først havde stillet et par skitser op på omvendte kasser, betrukket med kulørt cretonne, og pakket sine småting ud og anbragt dem rundt omkring, så der slet ikke så galt ud.

Han begyndte så småt at tage fat på sit arbejde, men det blev ikke til noget rigtigt endnu. Han vidste hverken, hvor han skulle ende eller begynde. Imidlertid fik han lov til at besøge Chapus bekendte uddannelsesskole. Når han hjemme i Ørstedsparken havde set denne kunstners betagende Jeanne d'Arc, havde den altid stået for ham som noget af det fineste og nobleste, man kunne præstere i bildende kunst, og nu var han selv i forværelset til dens skabers atelier. Men stort havde det jo endnu ikke at betyde. Han fik lov til som så mangen fremmed

kunstner at se til og forsøge sig, men ingen lagde videre mærke til ham, og kunstneren selv havde han endnu ikke set. Den franske teknik forbavsede og forknyttede ham på en gang.

Skønt Falk måtte spare, så godt han kunne, og som regel ikke syntes, at han havde råd til at gå på offentlige steder, ville han dog en dag ned i Avenue de l'Opera og besøge den restauration, hvor han vidste, at der var en dansk vært, og at der holdtes danske blade. Det var dog som et pust fra hjemmet, mod hvilket han ofte havde længtes under sit lange sygeleje i den fremmede by.

Han trådte ind i cafeen, der havde fuldstændig fransk snit, og som lå i hesteskoform ud mod gaden. Han drak sin vermouth og læste sine aviser, men tilsyneladende var der ingen bekendte, ikke en gang skandinaver. Han ville netop lige til at gå, efter at have betalt, da han henne i en krog ved et bord fyldt med blade så en ung mand sidde med hatten lidt bag ad nakken og skrivende det ene papir fuldt efter det andet. Det var hans rejsekammerat Aage Holm, som han ikke havde set siden den aften, de skiltes på boulevarden. Han blev helt glad over at træffe ham igen og gik hen til ham.

Journalisten så op med et noget åndsfraværende blik og sagde; "Nå, er det dig. Sæt dig ned, nu skal jeg straks være der." Dermed fortsatte han sit skriveri.

Falk syntes, det var en temmelig kølig modtagelse. Imidlertid satte han sig ned, mens det ene kvarter gik efter det andet. Journalisten blev stadig ved at skrive uden at tage den mindste notits af ham, og Falk var lige ved at blive fornærmet og gå sin vej. Den anden mærkede hans utålmodighed på bevægelserne og gentog uden at se op:

"Ja, ja, nu skal jeg straks være der," men han skrev stadig videre. Til slut blev bogstaverne så lange og spidse, mens han kradsede hurtigere og hurtigere hen over papiret, at Falk var fuldstændig overbevist om, at der ikke var et menneske på denne jord, der kunne læse dem.

Endelig var han færdig, puttede papirerne i en konvolut og gav brevet til den lille jæger, der altid findes som bud i franske restaurationer.

"Skynd dig, alt hvad du kan," sagde journalisten og gav ham et lille venskabeligt puf i ryggen, og idet han tog et drag af sit glas, syntes han i samme øjeblik, han var ved at blive et helt andet menneske. Han lænede sig mageligt tilbage i den lille sofa og slog hænderne sammen med et gemytligt dask.

"Så kammerat, nu kan du godt tage fat. Jeg får aldrig begyndt før i sidste øjeblik; når jeg ikke sidder med uret i hånden, får jeg ingenting bestilt. Men så går det også så meget livligere. Hvordan har du det, hvor skal du hen Nu skal du blive her hos mig. Vil du ikke have en genstand"

Falk lo. Nu kendte han den stadig talende elskværdige rejsefælle igen. De sad en halv times tid og passiarede. Så sagde journalisten:

"Har du spist til middag?"

"Nej, ikke endnu."

"Det passer udmærket. Så kan du spise sammen med mig og Guldbrandsens. Jeg skal vente på dem her, har jeg lovet. De kommer om et kvarters tid. Det er af den slags folk, som vi danske kan være stolte af, når vi træffer dem i udlandet. For dem er det nok som introduktion, når man er landsmand. Hver torsdag samler de en lille kreds i deres hjem, et ualmindelig

hyggeligt hjem. Når du sidder der om aftenen for nedrullede gardiner, så vil det aldrig falde dig ind andet, end at du befinder dig på Gamle Kongevej og ikke på Boulevard Strasbourg. De har vistnok haft mere ærgrelse end fornøjelse af landsmandskabet, men det forringer ikke deres gæstfrihed. Særlig når vi kun er et par stykker sammen, så er der storartet."

Mens de endnu snakkede, trådte Guldbrandsen ind i cafeen. Han var en mand på hen ved de fyrre, men så langt yngre ud og havde et meget ungdommeligt væsen. Der syntes da også at være et næsten kammeratligt forhold mellem ham og journalisten, der tog ham om skulderen og trak ham hen til Falk, som han præsenterede for ham. Fruen var en lille, køn dame med fine træk og en let svensk accent, der klædte hende godt. Hun underholdt sig venligt med Falk, mens journalisten og Guldbrandsen straks begyndte at tale om Boulanger, der lige var i sin berømmelses vorden.

"De er gode, når de først begynder," sagde fruen smilende til Falk, "de er begge så ivrige tilhængere af generalen, at de ofte er nær ved at komme op at skændes. Jeg kan ikke begribe, hvor nogen kan interessere sig for politik. Er herrerne nu ikke snart færdige, at vi kan få noget at spise."

De drak deres vermouth af og gik hen i en af de store duval'er, og snart sad de alle fire bænket i en krog af det mægtige lokale, hvor de kvindelige opvartere fløj rundt i de sorte og hvide kjoler, der fik dem til at ligne danske sygeplejersker.

"Jeg kan ikke lide disse kæmpemæssige affodringsanstalter," sagde fru Guldbrandsen. "Man har det dog ganske anderledes hjemme."

Det blev hele selskabet hurtigt enige om efter en meget kort diskussion, og enden blev på det, at fru Guldbrandsen foreslog, at man efter middag skulle tage hjem og spille whist.

Fra den dag kom Falk ofte hos Guldbrandsens ikke blot på de faste aftener, hvor selskabet var mere blandet, men også til de mere intime små middage.

En eftermiddag var han kommet lidt tidligt. Guldbrandsen sad alene i stuen og læste i en bog. Lampen var tændt med rød skærm over og kastede et behageligt blødt lys over den hyggelige stue, hvor gardinerne var trukket sammen foran vinduerne, og nogle tynde birkekviste halvt for stads blussede i den åbne kamin.

"Godaften hr. Falk," sagde Guldbrandsen, "i aften kan De tro, De bliver overrasket. Vi får besøg af en ung dame, der skal uddanne sin sangstemme. Det er en komplet skønhed, der må fryde enhver billedhuggers hjerte. Men bliv nu ikke straks forelsket i hende, for jeg tror nok, hun stiller temmelig store fordringer."

"Jeg er ikke så slem til at blive forelsket," lo Falk.

Man sad og talte lidt om ligegyldige ting. Så kom Holm og et par andre skandinaver, og passiaren blev livligere, mens man stod i en lille klynge midt på gulvet.

Døren til soveværelset, hvor damerne lagde tøjet, gik op, og fru Guldbrandsen, der havde været beskæftiget i køkkenet, trådte ind med frøken Ellen Grå ved hånden. Hun var unægtelig meget smuk, og herrerne gjorde uvilkårligt et dybere buk, end de ellers var vant til her, hvor alt gik så tvangløst til.

Så gik man til bords. I den stærkt oplyste spisestue havde man god lejlighed til rigtig at beundre frøken Grå, der blev nøje

mønstret som alle gæster, der kom første gang i kliken.

Hun så vistnok bedst ud, når hun sad ned. Hun var stærkt bygget uden at være svær, med ualmindelig kraftigt bryst, men fin talje. Kjolen var ensfarvet blå og udskåret helt rundt om halsen, der sad frit midt i en nedfaldende blondekrave med et norsk filigranspænde i den forreste snip. Frøken Grå vidste nok, hvorledes hun klædte sig, for man skulle lede længe, før man fandt en hals, der bar sit hoved så kækt i bevidstheden om, hvor smuk dens byrde var.

Ansigtets linjer var fine, måske en lille smule drengeagtige, hvad der yderligere fremhævedes af det temmelig korte hår, der krøllede sig frem allevegne, og de store, hvide tænder. Men det smukkeste var dog øjnene, der lyste af vilje og energi.

Guldbrandsen, der aldrig var bange for at sige damerne komplimenter i en spøgende form, antydede da også, idet han bød den ny gæst velkommen, at det var den smukkeste forøgelse, som kolonien i lange tider havde fået. Hermed var det forløsende ord sagt. Ellen Grå var fastslået som klikens skønhed. Hun havde fået sit skudsmål, og de fleste af gæsterne fordybede sig efterhånden i deres gode mad og passiar med sidemanden eller den almindelige diskussion, når den blussede op.

Kun Falk sendte af og til hurtige blikke over mod frøken Grå på helt umotiverede steder. Det var første gang, han i det virkelige liv traf den blanding af sine idealer, af hvilket det ene tilhørte den teatralske effekt, det andet hans halvvågne drømme. Han syntes, han her i én person fandt forenet skuespillerinden fra København og den lille komtesse, som han havde drømt om den første dag. Det var hans forudanelse, der

den gang havde dannet det fortryllende billede, der et øjeblik henrykte ham, for så bagefter at lede ham i ulykke med sin lokkende, flagrende skikkelse, der kun gav ham skuffelse, da han ville gribe den. Var det syn, han havde haft, en advarsel? Å snak! Det ville være overtro at tænke på sligt. Det var navnlig frøken Grås øjne, der betog ham. De havde både det dybe, drømmende og det viltre, gennemtrængende udtryk, der begge havde magt over ham.

Guldbrandsen mærkede godt, hvad der var på færde, og sagde smilende:

"Det var nok det, jeg sagde før til hr. Falk, at frøken Grås hoved var noget for en billedhugger. Han sidder allerede og modellerer det med øjnene."

Falk blev blussende rød, mens Guldbrandsen fortsatte:

"Nå, kære ven, det er der jo ikke noget i, frøkenen kunne måske endog give Dem lov til at modellere sig i virkeligheden."

"Ja, det kunne være morsomt," fløj det ud af munden på frøken Grå, som det ofte sker i et selskab, hvor man er første gang, og gerne vil gå ind på alt. Hun havde næsten allerede fortrudt det, da Falk svarede:

"Det skulle være mig en særdeles stor fornøjelse. Jeg har såmænd ikke så meget at bestille."

Så blev spøgen til alvor, og det blev bestemt, at Falk skulle gøre en buste af frøken Ellen Grå, for at koloniens medlemmer kunne se, hvad han egentlig duede til.

Han var glad, da han gik hjem om aftenen. Nu havde han fået en opgave, der morede ham, selv om den ikke var stor.

"Jeg glæder mig formelig til at tage fat på arbejdet," sagde han til Holm, da de fulgtes hjem fra selskabet.

"Tror du, det er arbejdet alene? Tag dig nu bare i agt. Det er ikke sådan, når man står i timevis og fordyber sig i et smukt hoveds enkeltheder, indtil man kan dem uden ad til gengivelse. Det er ikke sikkert, man leverer indtrykket fra sig så let som lermodellen."

Falk svarede ikke. Han nynnede en melodi, som han selv troede var lystig, men som lød, som om den kom fra graven.

6

Falk var stærkt optaget af at gøre alt så net som muligt i atelieret.

Han havde lejet et par lænestole og købt nogle vifter og makartbuketter. Det gjaldt, når han nu var færdig, at få landsmænd op for at se på arbejdet. Hvis det var heldigt, kunne han måske til at begynde med drive det til nogle bestillinger på buster, og det var en god støtte. Men det trængte han også til, for trods al sparsommelighed var der kun lidt tilbage af de få hundrede kroner, han havde fået, da han skilte sig ved alt, sammenlagt med de fem hundrede, greven havde tilstået ham.

I dag, da han skulle have sit første atelierbesøg af frøken Ellen Grå, hvis buste måske kunne rumme chancer for fremtiden var han derfor i helt godt humør. At denne varme, som fyldte ham, skyldtes en indre fryd over i længere tid at skulle have lov til at være i hendes nærhed, at tale med hende og skabe hendes billede træk for træk, var ham næppe endnu bevidst. Just som han var midt i sine arrangementer med en lethed, der var ham uvant, bankede det på døren.

"Kom ind," sagde han, og Krog trådte ind. Han havde slængkappe kastet over sig og den store røverhat trykket endnu dybere ned i panden end sædvanlig. Som han stod der i døren, lignede han nærmest en forloren teaterhelt.

Falk havde ikke set ham i længere tid, og skønt han godt kunne lide ham, kom hans besøg netop i øjeblikket lidt ubelejligt.

"Tør man forstyrre," sagde nordmanden.

"Ja, bevares, kom bare, du ved jo, at du altid er velkommen."

Nordmanden trådte indenfor og kastede et blik omkring sig.

"Død og pine, hvor her ser fint ud, har du fået bestillinger, siden vi snakkedes ved sidst, kammerat?"

"Nej, men jeg skal modellere en buste af frøken Ellen Grå."

"Frøken Grå. Hvem er det?"

"Det er en ung dame, der opholder sig hernede, for at uddanne sig til sangerinde."

"Ja så, har hun et bra' hoved, hun?"

"Ualmindelig smukt."

"Og du får dit arbejde bra betalt?"

Falk standsede lidt, inden han svarede:

"Nej, betalt får jeg det ikke. Det skulle være sådan en slags reklame for at blive bekendt."

"Får du ingen betaling," sagde Krog og mønstrede Falk næsten som en lærer, der bebrejder en dreng, at han ikke har lært sine lektier. "Og det tror du er reklame, er du da virkelig så naiv endnu, at du lader dig *dupere* af den slags talemåder? Det er vel en af de velhavende i kolonien, der har fået dig på den. Pas på, jeg kender de *renards*. Jeg ved, at du er kommet hos dem, du har været dum nok til at *dinere* med dem i stedet for at holde dig til dine kammerater her oppe, nu skal du gøre gavn for den smule mad, du har ædt hos dem, nu skal du *laborere* det af. Stakkels gut, er du ikke blevet klogere? *C'est bête*."

Nordmanden satte sig ned i en af stolene, mens han strøg sig igennem det tykke krusede hår, der allerede begyndte at blive lidt gråsprængt. Falk følte sig halvt forlegen og stod op ad kavaletten, mens han æltede en lerklump mellem hænderne.

Der blev en kort pause, mens den anden endnu en gang lod blikket glide prøvende omkring i atelieret. Vinduerne stod åbne, og dagslyset vældede ind med næsten blændende styrke. Nede på boulevarden var alt stille, den tunge, lumre luft lagde sin døde hånd over det ellers pulserende liv. I formiddagsstilheden hørte man et dybt drønende slag fra et af de store, offentlige ure. Krog sprang op:

"Har du klokke på dig?"

"Nej."

"*Quel heure* monstro den er?" sagde nordmanden og gjorde en bevægelse til vesten, som om han ville tage et ur op.

"Jeg antager, det var halv elleve, den slog," sagde Falk.

"*Bien*, så må jeg af sted, der er da heller ingen forslag i tiden, *parbleu* hvordan Fa'en skal jeg få udrettet alt det, jeg skal gøre til formiddag. *Au revoir*."

Krog forsvandt lige så hurtigt, som han var kommet. Han havde altid uro på sig, som om der var tusinde pligter, der kaldte ham.

Falk fik atter travlt med at gøre atelieret i stand. Nordmandens bitre ord havde et øjeblik også formørket hans sind, men når han så tænkte på, at hun om et øjeblik skulle sidde der, mens han i ro fik lov til at betragte hendes henrivende træk og fordybe sig i hendes øjnes dybe blå, så lyste det atter op for ham. Han havde aldrig følt så lidt pessimisme som netop nu. Hun kunne måske dog blive hans talents gode genius, der fik sommerfuglen til at flyve af puppen.

Nu var alt gjort i stand, nu måtte hun straks være her. Der var tyst og stille. Netop da han havde sat det hele til rette, faldt

tiden ham så forfærdelig lang, og den tanke greb ham pludselig: Hun kommer slet ikke. Det har kun været et lune, et indfald.

Han blev formelig nervøs. Han lyttede efter ethvert fodtrin nede på boulevarden og løb til vinduet ved den mindste lyd. Men der kom stadig ingen. Skulle straks det første møde, som han havde glædet sig til i dage, blive en så bitter skuffelse?

Det store ur derude begyndte at slå sine dybe melankolske slag. Det gik så langsomt, som skulle det var en evighed. Han talte dem et for et op til elleve, og fik en skræk for, at der skulle komme et til. Så havde tiden været overskredet med en time, og alt håb havde været ude. Men klokken blev tavs, og et øjeblik efter lød trin på trappen. Han åbnede døren og hørte frøken Ellen Grås friske stemme, der sagde:

"Gud ved, om det er her?"

"Jo," råbte han, mens han lænede sig ud over rækværket, "det er rigtigt nok. Kom De blot op, frøken." Han mærkede selv, at der var en munter klang i ordene, der næsten lød gemytlige.

Lidt efter trådte frøken Grå ind i atelieret, ledsaget af Guldbrandsen.

"Puh, det var en drøj tur," sagde hun og kastede straks hatten fra sig på en af stolene. "Det er ellers en lang vej herop, når man ikke får fat i en omnibus, og så er det op ad bakke hele tiden."

"Tør jeg ikke bede Dem tage plads. Det glæder mig meget at se Dem, hr. Guldbrandsen. Det er vist første gang, De har gjort mig den ære at besøge mig."

"Ja, jeg har ikke været her før. De har det jo forresten rigtig rart. Det er en brillant udsigt ned over boulevarden, især om sommeren. Til vinter bliver det koldt nok."

Frøken Gråს nysgerrighed var hurtigt blevet vakt af de modeller og skitser, der hang rundt omkring, for et atelier har altid, selv i sin største tarvelighed, en vis tiltrækningskraft for den, der besøger det første gang. Der foregår noget herinde, som man ikke har rede på, og hvis hemmelighed man vil læse ud af omgivelserne.

"Ja, jeg gik med," sagde Guldbrandsen i en spøgende tone, der dog ikke havde noget imod at blive opfattet i halv alvor, "man må være så forsigtig her med en ung dames rygte. Paris er ikke så stor, som man antager, og kunstnerne er jo et så forskrækkelig letsindigt folkefærd," føjede han muntert truende til for at afværge enhver tanke om mistro fra hans side over for Falk.

"Tør jeg ikke, inden vi tager fat, byde Dem en lille forfriskning," sagde billedhuggeren. "De er sikkert blevet tørstig af den lange vej." Han fik trukket en flaske vermouth op. Den blev drukket i vand af tre umage glas, men det faldt ingen af dem ind, at der i et atelier var noget underligt i det.

Efter at have klinket på et godt udfald, tog man fat på arbejdet. Guldbrandsen satte sig hen ved vinduet med sit vermouthglas, mens han tændte sig en cigaret og passiarede.

Frøken Grå blev placeret midt på gulvet på en stol. Dagslyset faldt fuldt og skarpt ned over hendes prægtige hoved og lyste over den fine hals, som hun blottede så stærkt, at man så antydning af brystets hvælving og den blødt bøjede ryg. Falk betragtede både som kunstner og menneske med velbehag dette smukke billede; endnu havde dets former ikke stort at betyde for hans værk, mens han lagde leret op i grove træk.

Men for hende var selv denne primitive kunst, der dog gav antydning af menneskelige omrids, noget nyt. Hun betragtede med beundrende opmærksomhed denne mand, der stod foran hende i sin vide arbejdsbluse med papirhat på hovedet. Alt var hende så fremmed, at det forekom hende originalt, og han følte en ukendt opmuntring i den interesse, der vistes ham, og som var ham så uvant. Han plejede altid at arbejde alene og havde ikke tænkt sig, at der var noget underholdende ved så simple forarbejder.

Da han mærkede, at frøken Grå blev træt, afbrød han arbejdet. Hun lo, da hun så lerklodsen stå på kavaletten.

"Jeg synes allerede, det begynder at ligne."

"Ja, er De så nøjsom, skal De nok blive tilfreds," sagde Falk, idet han bad om undskyldning, mens han vaskede sine hænder og tog en anden frakke på.

De fulgtes alle tre ned ad boulevarden til omnibussen. Så tog Falk afsked. I de påfølgende dage stod Ellen Grås billede for ham over alt. Han slog sig til ro med, at det kun var tankerne, der var optaget af det arbejde, han havde for, han ville bilde sig selv ind, at det var kunstværket og ikke personen, der beskæftigede ham. Men hvorfor også foreløbig gøre sig rede for det? I morgen kom hun jo igen.

Den anden modeltime gik ligesom den første.

Guldbrandsen var atter med, og frøken Grås interesse syntes endnu mere levende, eftersom der hist og her blev en smule form. Hendes dejlige blå øjne lyste af nysgerrighed og optagethed, og konversationen gik næsten udelukkende mellem hende og Falk, idet Guldbrandsen i dag havde fået fat i et nummer af *L'Intransigeant*, hvori han ivrigt studerede en af

Rocheforts rasende gadedrengeartikler, hvor den journalistiske genialitet lyste midt mellem de plumpe skældsord.

Da man den dag forlod atelieret, fulgte Falk dem atter ned over boulevarden. De standsede uden for en af de sædvanlige kunstnercaféer, og Guldbrandsen inviterede på en vermouth. Mens livet gik sin gang på kørebanen, sad de under fortovsmarkisen i livlig samtale en halv times tid, så skiltes de, men i de dage, der gik, lyste frøken Grås øjne endnu klarere for Falk. Han talte timerne, til hun skulle komme, og han følte en dyb skuffelse, da han til det fastsatte klokkeslæt i stedet for sin models unge, henrivende skikkelse måtte nøjes med en lille, sirlig billet, hvori hun beklagede, at det var hende umuligt at komme, da tiden kolliderede med hendes undervisning, og i stedet fastsatte en anden.

Den tomhed, han følte efter gennemlæsningen af disse ord, netop som han troede, at hans ventetid var udløbet, undgik ikke hans egen opmærksomhed. Med en vis beklemthed spurgte han sig selv, hvorledes det ville gå, når han var blevet færdig med sit arbejde og slet ikke mere skulle se hende. Men at det var kærlighed, der begyndte at vågne og langsomt udfolde de første lyserøde blade på sin knop, det faldt ham endnu langt fra ind.

Næste gang kom frøken Grå alene. Guldbrandsen havde ikke haft tid til at følge hende, og hun ville ikke for anden gang lade Falk vente forgæves. Desuden var det jo også meningsløst, at Guldbrandsen skulle have den ulejlighed at følge hende den lange vej og spilde sin tid med at vente, når det kun gjaldt en så uskyldig anledning og tilmed ved højlys dag.

Falk var fuldstændig af hendes mening. Han holdt sig i samme ærbødige afstand som tidligere og havde næsten sky for

at nærme sig til hende, men der var mere varme i hans ord, mere ild i hans blik, mens han talte med hende uden noget vidne, der i al sin distraktion dog pludselig brød ind i samtalen.

Mens leret føjeligt formede sig under hans hænder, og trækkene mere og mere trådte frem i den bløde, mat glinsende masse, gled samtalen fra de almindelige daglige floskler, hvori den tidligere altid havde bevæget sig, ind på alle mulige emner. Den begyndte med at dreje sig om kunst og litteratur, men den endte som enhver længere samtale mellem en jævnaldrende mand og kvinde med at behandle kærlighedens store, evigt unge problem, der fornyer sig lige så ofte som slægterne.

Man talte i al almindelighed, men selv i sin almindelighed har en sådan diskussion sine farer, i hvert fald for en af parterne. I dette tilfælde var det for ham.

Frøken Grå var vant til, at man feterede hende, hjemme fra. Her i Paris var hun kun en begrænset del af sin tid sammen med landsmænd, og disse var for størstedelen gifte og hjemfarne. Den franske konversation lagde hende endnu så mange hindringer vejen, at hun kun halvt kunne nyde dens komplimenter og dertil kom, at en ung dame som hun, i Paris næsten udelukkende i pensionen og i undervisningen havde anledning til at omgås sit eget køn. I udlandet taber man så let målestokken og vurderer hinanden forkert, derfor bliver folk også undertiden gift her, som ingen kan forstå nogensinde har passet for hinanden, når man ser dem hjemme; det er det lille udvalg, der bortvejrer kræsenheden og kun lader det fælles landsmandskab knytte hinanden sammen.

Frøken Grå så godt, at Falk ikke var nogen skønhed, men hun tænkte i øjeblikket, at det lidt kejtede væsen, han havde, ikke

var egent for ham, men for alle hans landsmænd, og at det kun kom frem i de parisiske omgivelser. Til gengæld var der en sådan solid bravhed og velvillig mandighed udbredt over hans væsen, at man ikke kunne tiltro ham nogen letsindighed.

Tanken om at vække en dybere følelse hos ham lå hende så fjernt som muligt, dertil var hans natur jo også for sund og rolig, den lod sig sikkert ikke så let besnære. Men når han kom med sine lidt kejtede komplimenter, der endnu var sløret under almindelige talemåder, tog hun af vane imod dem med et vist koketteri, som han misforstod.

Da hun den dag forlod ham, og han alene gik tilbage efter at have fulgt hende til omnibussen, begyndte han at spørge sig selv, om hun mon ikke syntes ganske godt om ham. Ofte, når han under arbejdet talte til hende, havde hun lét så hjerteligt og nikket opmuntrende til ham, mens det lyste ud af øjnenes dyb.

Og denne tanke, som han i begyndelsen næppe vovede at tilstå for sig selv, voksede efterhånden til modenhed.

Et par gange, mens hun sad for ham, lod hun sin lille, elegante fod stikke frem foran kjolen, og hun mærkede godt, at hans øjne fulgte den, mens fingrene aldeles uden virkning famlede hen over leret. Hun havde også bedt ham om at lukke hendes armbånd, der var gået op, og mens han stod med hovedet bøjet over hendes håndled, mærkede han hendes ånde mellem sine hår. Ukendt som han var med alt, hvad der hørte til en damegarderobe, var forsøgene i reglen mislykkedes, og en dag slog hun ham i spøg med handsken på kinden, da han måtte opgive at hjælpe hende.

Hans tunge natur forstod ikke, at det var uskyldige udslag af koketteri hos en kvinde, der var vant til at feteres og tog sit

publikum, hvor det var. Han tydede det som tegn på kærlighed.

Imidlertid gik arbejdet på busten stadig fremad. Han så næsten med rædsel, at der kun var nogle få arbejdstimer tilbage, og han begyndte at gøre sig kunstig beskæftiget for at trække tiden ud. Den lignede godt, og hun gav ham hver gang oprigtige komplimenter, når hun betragtede det smukke kontrafej, der voksede ud af leret, men gerne havde han gjort det hele om, og undertiden kunne den tossede tanke gribe ham, at rive den omkuld og fortælle hende, at der var sket et uheld, for at han kunne begynde forfra på disse timer, der havde været de skønneste i hans liv. Han var som en dreng, der ønsker sin sommerferie om igen.

Mens afslutningen nærmede sig, voksede hans fortvivlelses mod.

En gang, da de i varmt vejr gik ned over boulevarden, vovede han at foreslå hende at sætte sig ved den café, hvor de havde siddet med Guldbrandsen og drukket vermouth. Han frygtede halvvejs for, at hun skulle sige nej, men hun tog med stor naturlighed mod invitationen, og han fik endog lov at byde hende en rose, som han købte hos en af de små sælgedrenge, og som hun stak ind mellem et par knapper foran på brystet. Han vedblev at misforstå disse små familiariteter.

Mens de sad udenfor, kom et par af kvarterets skandinaviske kunstnere ud fra den indre café. De så på dem, og en af dem gjorde en af disse flove grimasser, der skulle betyde så meget som: "Nå, du har nok skudt papegøjen."

Han følte, at han blev blussende rød, og rejste sig pludseligt. Han ville for alt i verden ikke have, at hun skulle tro, at han mellem kammerater renommerede med den tillid, hun viste

ham. Og dog var det måske netop den tanke, hun havde fået, da hun temmelig kort tog afsked med ham ved omnibussen.

Men næste gang var hun igen den samme smilende og elskværdige, og han følte sig atter sikker. Den dag gjorde han næsten intet ved busten. Af og til gav han den et par strøg med modellerpinden, som han så straks lagde fra sig for at nærme sig til hende.

Han havde fået et ualmindeligt mod, som han ikke en gang selv forstod.

"Det er mærkværdigt," sagde han pludselig, mens han så fra busten hen på hende, "jo mere jeg arbejder fremad, og jo mere trækkene komme frem et for et, desto mere synes jeg, at jeg tidligere har set dette ansigt for mig."

"Måske har De truffet mig i København?"

"Nej, det har jeg ikke, det ved jeg bestemt. I så fald ville jeg straks have været på det rene med det, da jeg traf frøkenen første gang hos Guldbrandsen."

"Hvor kan det da være?"

"Ja, De vil le ad mig, når jeg fortæller Dem det."

"Le ad Dem, nej tværtimod, det lyder så hemmelighedsfuldt, at det formelig begynder at gøre mig spændt."

"Det var den første dag, jeg var i Paris."

"Men da var jeg jo ikke kommet herned endnu."

"Nej, det er netop det mærkelige. Jeg var gået ud om formiddagen efter en anstrengende rejse. Træt af at tumle omkring i de nye omgivelser satte jeg mig på en bænk, og søvnen overvældede mig.

Fantasien knyttede sig straks til den eneste mand, der har hjulpet mig i mit liv. Jeg drømte, at han havde en søster

hernede, og at jeg blev ført til hende af den samme tjener, som jeg fra mit sidste besøg hos min velgører erindrede med en vis ubehagelighed.

Så tydeligt, som om det virkelig var sket i går, husker jeg den gamle, statelige dame, der velvilligt tilsagde mig sin protektion. Jeg følte mig så lykkelig.

Så dukkede en ny figur op. Det var husets datter. Jeg ser hende så klart for mig, som hun åbenbarede sig i sin henrivende skikkelse. Hun var så god og venlig imod mig, vi spadserede sammen i den dejlige, skyggefulde have med de pragtfulde træer og de duftende blomster.

Måske har min fantasi omformet det oprindelige, efter at jeg har set Dem, men det forekommer mig i alle tilfælde nu, at det var Dem, der viste sig for mig i hendes skikkelse, Dem, der fæstede en blomst i mit knaphul, og Dem, der nærmede Deres læber til mine, som om De ville trykke et kys på dem."

Falk stod op midt på gulvet. Der var en ejendommelig glans i hans øjne og en rødme på hans kinder, der klædte ham godt, ligesom den aften, han begyndte at holde sit foredrag efter middagen hos greven. Ellen Grå betragtede ham med interesse. Sådan havde hun aldrig set ham før, og hun havde ikke tænkt, at denne stille, indadvendte natur kunne give sin fantasi et så malende udtryk.

"Kyssede jeg Dem så?" spurgte hun halvhøjt, mens hendes kinder farvedes let.

"Jeg følte Deres læber lige ved mine, mens Deres øjne syntes at drage mig til Dem, så trak De Dem langsomt bort fra mig som et syn, der forsvinder, jeg greb ud efter Deres flygtende skikkelse og ..."

Falk var i fortællingens iver trådt frem med den ene fod som en Ixion, der favner skyen i stedet for Juno. Frøken Grå havde rejst sig med et udtryk af usikker frygt for, hvad der ville ske.

Men Falk kom hende ikke nærmere, han satte sig med et udtryk af smerte ned i en af lænestolene og strøg sig ned over benet.

"Hvad er det," spurgte hun forskrækket.

"Det er mindelsen fra den dag," sagde han med et tvungent smil. "Jeg tåler endnu ikke at træde så hårdt, uden at det gør ondt i bruddet.

Det var en trist opvågnen. Min glimrende, strålende fremtid var vejret bort som dug for solen, og jeg lå som en hjælpeløs krøbling midt i den færdsel, der kræver så mange ofre i Paris, når man ikke har øjnene med sig. Det er åbenbart ingen by for sovende."

Falk standsede. Frøken Grå havde atter sat sig ned. Tonen i de sidste ord havde været så ligefrem og hverdagsagtig, at hun var blevet fuldstændig beroliget.

Der blev en kort pause.

"Hvorledes ville De udtyde en sådan drøm?"

"Jeg ved snart ikke," sagde hun lidt forlegent. "Jeg tror ikke, man skal lægge videre vægt på den slags ting. Det hæmmer kun viljen og forhaler resultatet."

Falk havde igen rejst sig. Hans blik flammede atter op, mens han nærmede sig til hende:

"Resultatet," sagde han spørgende med en stemme, der lød, som om den kom langt borte fra. "Resultatet, hvad mener De med det, frøken Grå?"

Hun blev kendelig nervøs og ville til at gå, men lige som hun stod i begreb med at rejse sig, tog han hendes hånd, og mens hans blå øjne lyste med inderlig, dyb glans, kom det fra ham som fra en skibbruden, der er bange for, at bølgerne skulle lukke sig over ham, inden han får råbt hjælp!

"Frøken Grå, jeg elsker Dem."

Hun trak ikke sin hånd tilbage, men lod den ligge i hans. Der kom et uendelig forbavset udtryk i hendes ansigt. Det hele optrin var kommet som en overrumpling.

Aldrig havde hun før anet denne voldsomme virkning af de ubetydelige midler, hvormed hun så ofte havde udæsket en blaseret iagttager for at gøre ham til sin beundrer. Hun kendte ikke de små virkningers princip, der gælder for kærligheden som i fysikken, hvor den spædeste hånds stadige træk kan sætte den vældigste kirkeklokke i bevægelse, så at den drøner over hele staden.

Hun stod i øjeblikket ukendt med sine følelser for ham og foretrak i den situation, der var ved at blive pinlig, at slå det hele hen i spøg. Varsomt drog hun sin hånd ud af hans, og uden at der var noget fornærmet i stemmen, sagde hun nærmest bebrejdende:

"Hvor kan det dog falde Dem ind at komme sådan plumpende med den slags ting, lige som jeg troede, De var blevet rolig. De er et farligt menneske, når fantasien først løber af med Dem."

Hun tog sin hat og gjorde en lille afværgende bevægelse med hånden, da han som sædvanlig ville til at følge hende ud. Så forsvandt hun med et venligt:

"Farvel, hr. Falk, så kommer jeg igen i overmorgen."

Billedhuggeren stod målløs, som om han var en af sine egne statuer. Han var lige så forbavset over sit mod til at erklære sig som over det svar, han havde fået.

Hvad var nu meningen?

Han var ingen stor psykolog på det erotiske område. Havde han fået en kurv eller ikke? Var det kun hans kejtede måde at udtrykke sig på, der havde spoleret ham hans chancer og gjort hende det umuligt at give ham et svar, eller havde han intet håb? Var hun forsvundet for ham i samme øjeblik, han ville gribe til, ligesom hendes genfærd i hans drøm, og lå han for anden gang som en slagen mand, langt hårdere kvæstet end sidst?

Han følte, at han i alle tilfælde havde båret sig forkert ad. Han var ærgerlig og trængte til at få lidt adspredelse for de tanker, der nu i så lang tid havde svirret som myg om lyset.

Mens han dækkede busten med fugtige klude, for at den ikke skulle tørre ind og falde sammen, bankede det på døren, og Aage Holm trådte ind. Hans stadige ligegladhed virkede oplivende på Falk.

"Nå, nu er du jo snart færdig med mesterværket. Hun er jo storartet," sagde journalisten, "tag de klude væk, at jeg kan se hende ordentligt. Det er brillant, den vil nok gøre sig."

"Tror du?"

"Ja, det er der ikke tvivl om, men jeg kommer ikke som kunstkritiker. Jeg har en indbydelse til dig eller rettere til hvem, der vil tage imod den. I aften kommer en af mine bekendte fra København. Det er en brillant fyr. Vi har kendt hinanden fra drenge. Han er cand. polyt., søn af en grosserer, hvis forretning han skal overtage. Han vil gerne have det lidt gemytligt den

første aften i Paris og har skrevet til mig om at have en lille middag parat sammen med et par bekendte.

Vi henter ham på Nordbanegården klokken 7. Så spiser vi sammen, og så går vi på livet. Du er gæst. Tager du med?"

Falk følte, at han i sin ensomhed kun ville hengive sig til ørkesløse grublerier.

"Ja, tak."

"Godt, så ses vi på Nordbanegården i aften, når toget fra København kommer."

Dermed snappede journalisten tændstikkerne, der stod på kavaletten, tændte sin korte pibe og fo'r afsted, uden at Falk fik spurgt ham nærmere ud om den fremmede.

7

Der var tummel og larm på den store banegård, da nordtoget pibende med hvislende hvid damp kørte ind på perronen, og dørene smækkedes på vid gab for de ventende, der endnu skiltes fra de indstrømmede passagerer ved den strenge toldkordon.

Aage Holm stod spejdende i forreste række, Falk et par skridt bag ved ham. Det var en underlig skare af forsovede, smudsige, halv gnavne mennesker, iført de mærkeligste kostumer og asende på pakker og kufferter. De blev næsten ekspederet lige så hurtigt, som de kunne komme forbi toldmanden, der snusede gennem den fint udviklede næse og kun sagde det ene ord: *Tabac*? som et stadig gentaget spørgsmål.

Strømmen blev tyndere. Rangermaskinen begyndte at fare pibende frem og tilbage, mens enkelte af dørene lukkedes. Holm var allerede lige ved at tænke, at hans ven var kommet for sent til toget, da han så en skikkelse i en lang ulstercoat, med rejsehue på hovedet og en stor kuffert i hver hånd vise sig henne ved indgangen med et søvnigt, forrejst udtryk i ansigtet.

"Fritz, Fritz!" råbte Holm og vinkede med hånden. Den fremmedes åsyn oplivedes kendeligt ved midt mellem alle disse ubekendte mennesker igen at se et københavneransigt.

"Goddag, Aage, jeg skal hilse hjemmefra," råbte han over toldkordonen, mens folk halvt fornærmede over denne højrøstethed vendte sig om og så op og ned ad ham. Et øjeblik efter havde de to venner truffet hinanden og trykkede hjerteligt hinandens hånd.

"Slutningen af turen var ikke morsom, du," sagde den rejsende og gabede, "der var ..."

"Ja, det kan vi tale om siden. Lad os nu få fat i dit tøj. Hvor har du garantisedlen, så skal jeg besørge det. Det er billedhugger Falk og cand. polyt. Fritz Dahl, en gammel bekendt af mig, fra København, som du ved. Gå I nu ud og tag en droske, så lader jeg bagagen bære ud. Først kører vi hen til hotellet, og så skal vi have noget at spise."

Holm skyndte sig afsted. Han tænkte på den aften, da han selv kom til Paris, hvor glad han ville have været ved at træffe en bekendt, der havde taget sig lidt af ham, og han havde allerede fået en vis lokalstolthed, der påbød ham det som en pligt at gøre sit til, at enhver fremmed kunne få et så gunstigt indtryk som muligt af Paris.

Toldklareringen var hurtigt forbi, og de tre rullede afsted i droske gennem den travle tummel, hvis virvar tydeligt nok imponerede Dahl og gjorde ham ganske stum til stor glæde for hans ven.

Falk og Aage Holm ventede i hotellets rygeværelse, mens Dahl gjorde sig i stand. Det vårede ikke længe, og da han kom ned igen, havde han vundet adskilligt i sammenligning med, da han stod på banegården med rejsehuen ned over ørerne.

Han var ikke køn, men havde en smuk, statelig figur. Det tykke sorte hår lå ned over panden, og når han lo, viste han en række store hvide tænder. De blågrå øjne kunne se temmelig impertinent gennem næseklemmerne, så at det ofte generede folk og straks stødte dem fra ham, men når man talte med ham, fik de et elskværdigt, undertiden distræt udtryk. Han var klædt efter sidste engelsk-københavnske mode, og hans solide

elegance stak noget af mod journalistens lidt nonchalante påklædning og billedhuggerens nette, men tarvelige ydre. I øvrigt var han soigneret lige til fingerspidserne.

Middagen blev spist i al gemytlighed i en af de mindre restaurationer. Som naturligt var, gik samtalen navnlig mellem Dahl og Holm og drejede sig væsentligt om København, og hvad der var sket i de sidste måneder. De to venner var meget optaget af hinanden, og Falk var i begyndelsen så temmelig udenfor selskabet, indtil man alle tre gik på turne rundt i Montmartres mærkværdige småknejper og varieteer, hvor journalisten syntes at være særlig kendt. Ud på natten landede man i den "Sorte Kat".

Det var et højst mærkeligt lokale, dekoreret i fantastisk, excentrisk stil, i hvilken navnlig det dyr, der havde givet stedet navn, spillede en fremtrædende rolle. Værten, en nobelt udseende mand i fyrrerne med spidst, rødblondt skæg, fo'r uafbrudt rundt mellem gæsterne og havde et lille ord til hver. Han var ikke en almindelig opvarter, der havde slået sig op og var blevet sin egen mand, han havde før selv været kunstner og havde brugt sine tidligere mere eller mindre havarerede kolleger i sin tjeneste, så at alle rum i lokalet nu var overfyldt med tegninger og pasteller, af hvilke mange var fortræffelige.

Efter at have nydt en genstand, gik man ovenpå, hilst i gangen af den kæmpemæssige schweitzer, der med sin store sølvbeslagne stok dunkede i gulvet som en art honnør.

Ovenpå i den lille sal var et meget diminutivt teater, der kun bestod af en transparent halvcirkel, på hvilken der vistes skyggebilleder. De var ikke fri for at være temmelig nærgående

og fremviste blandt andet prinsen af Wales, flygtende i bar skjorte hen over hustagene efter et galant eventyr.

I pauserne optrådte publikum selv og sang til akkompagnement af pianisten en eller anden sang, men i aften syntes folk ikke at være rigtigt oppe, og de professionelle, som man havde i baghånden, når det glippede, måtte hele tiden holde for. Aage Holm, der var i sit bedste humør, fik pludselig lyst til at være med og foredrog til stor fornøjelse for de to venner: *Kong Christian*. Værten lyttede andægtigt til de fremmedartede strofer og gjorde sig umage for at regne ud, hvad de skulle betyde.

Da Holm var færdig, bukkede han som sædvanligt til tak og slog ud med hånden, idet han råbte: "Mine damer og herrer, leve Rusland!" Det faldt i fortrinlig jord hos franskmændene, hvis russervenskab lige var i sin vorden, og senere protester fra Holms side hjalp ikke. Han og hans venner var indrangeret mellem zarrigets undersåtter.

Falk tøede også efterhånden op, og man skiltes langt over midnat. Før man tog afsked, sagde billedhuggeren:

"Nu må De da endelig se op til mig en dag, så snart som muligt, hr. Dahl."

"Mange tak, det vil jeg meget gerne," sagde vennen, idet han sprang op i en droske. "Aage, ser jeg dig i morgen formiddag kl. 10 på hotellet, du må hjælpe mig med at få hævet penge og købt nogle småting."

"Javel, godnat; tak for i aften."

"Selv tak, godnat!" og bort rullede drosken i mørket.

Næste formiddag gik de to venner ud sammen, og efter at have besørget, hvad de skulle, drev de omkring i den store by på

må og få og kiggede ind det ene og det andet sted.

"Nu kan vi lige så gerne gå op til Falk med det samme og hilse på ham," sagde journalisten, "han bor lige her ved."

"Jeg synes, det er lidt hurtigt."

"Åh snak, tror du, vi tager det så formelt her, det er da rimeligt, vi ser, om han er kommet godt hjem, han er ikke så vant til at gå ud."

"Som du vil."

"Synes du ikke om ham?"

"Bevares, jeg har såmænd ikke det ringeste imod ham. Skønt jeg nok kunne tænke mig dem, der var morsommere."

Da Aage Holm havde lukket døren til atelieret op og så, at der var model, ville han trække sig tilbage, men Falk, der ikke i øjeblikket tænkte andet, end at han som sædvanlig var alene, sagde:

"Kom bare indenfor!"

Holm trådte ind, fulgt af Dahl, der holdt sig lidt tilbage. Stemningen var i begyndelsen lidt trykket på grund af den fremmedes tilstedeværelse. Men da Guldbrandsen var med, fordi frøken Grå i dag på ny havde bedt ham om at ledsage hende, efter det sidste optrin hos Falk, fik han med sin autoritet overfor nyankomne hurtigt stemningen i det sædvanlige niveau, og efter at den nødvendige præsentation havde fundet sted, sad man snart i en gemytlig samtale, mens billedhuggeren arbejdede videre på busten.

Det undgik dog ikke hans opmærksomhed, mens han skiftevis kastede blikket på sin model og sit arbejde, at frøken Grå syntes ikke så lidt optaget af den nyankomne, og hans egen selvkritik sagde ham vel også, at han i hvert fald i det rent ydre

havde betydelig færre betingelser for at gøre indtryk på en kvinde end den elegante københavner.

På den anden side var Dahl også lige fra det første øjeblik blevet betaget af den smukke frøken Grås skikkelse, der tog sig endnu mere henrivende ud end ellers, mens hun vendte ansigtet bort fra ham, idet hun dog samtidig benyttede enhver lejlighed til at sende ham et skjult, prøvende øjekast.

Trekløveret blev ikke forstyrret synderligt i deres gensidige iagttagelser, idet Guldbrandsen og journalisten atter var kommet i en lidenskabelig diskussion om Boulanger og hans udsigter ved det forestående valg.

Falk afbrød arbejdet, og frøken Grå begyndte at tage hatte på.

Dahl nærmede sig hende galant og hilste endnu en gang på hende, idet han gjorde hende opmærksom på, at de vistnok tidligere havde truffet hinanden på bal i København, men at de i hvert fald havde forskellige fælles bekendte. Det var den rette streng, og de to var snart inde i en dyb konversation om alle mulige københavnske selskabsforhold, om hvilke Dahl kunne fortælle det sidste nyt både med småskandaler og forlovelser, mens Guldbrandsen og Holm vedblev at diskutere Boulanger. Falk, der hverken kendte det hjemlige hovedstadsliv eller den franske politik, følte sig ikke så lidt til overs i sit eget atelier. Og mens han for at fordrive denne generthed jorde sig mere og mere beskæftiget, forværredes kun situationen. Jo stærkere optaget han blev, desto naturligere syntes de andre, det var, at de underholdt sig selv. Imod alle regler var det derfor Falk som vært, der efter for skellige frugtesløse antydninger foreslog, at man skulle bryde op.

Man kom ud på boulevarden, men de forandrede omgivelser ændrede ikke i mindste måde den konstellation, der en gang havde dannet sig. Guldbrandsen og Holm gik i forvejen uafbrudt politiserende, Dahl og frøken Grå fulgte kurtiserende efter, uden at Falk kunne få indført et ord noget af stederne. Han blev ærgerlig og standsede et stykke fra omnibusstationen, som om han ville tage afsked. Det var på ingen måde hans hensigt. Han havde kun til øjemed at sprænge de to par fra hinanden, men hele selskabet tog hans retræte som noget ganske naturligt og rakte hånden til farvel uden et øjeblik at prøve på at holde ham tilbage.

Det kogte inden i Falk, men det var ham selv, der havde kastet broen af, og tilbagetoget var umuligt. Han var nu nødt til at tage afsked, hvis han ikke ville udsætte sig for at komme til at spille en endnu mere komisk rolle. Idet han skiltes fra Holm, sagde denne:

"Ses vi i aften i klubben?"

"Ja, måske," sagde Falk, og drev tilbage op over Montmartre.

"Klubben" var en lille forening, der var dannet i kvarteret, bestående af skandinaver. Holm, der kun var beskæftiget nogle timer om dagen med sin korrespondance, og som i forresten søgte at få så meget som muligt med af alt, var et af de ivrigste medlemmer, mellem hvilke den gik på omgang. Den aften skulle den holdes hos en svensk maler.

Dens opgave var at give sine deltagere adgang til at følge med den skandinaviske litteratur, og der blev derfor hver mødeaften oplæst en to-tre kapitler af en af de sidst udkomne hjemlige bøger.

Den svenske maler, der var aftenens vært, havde det ualmindelig hyggeligt. Han var et af de mennesker, der forstod at gøre meget ud af lidt, og det store rum, i hvilket han både havde atelier, dagligstue og sovekammer, var derfor et af de mest yndede samlingssteder. Portierer og skærmbrætter var anvendt med så stor behændighed, at det ene værelse så ud som en hel lejlighed, når man ikke kiggede for nøje ind i krogene.

Falk mødte om aftenen.

Han trængte til at adsprede sig, og bogen, man læste, var interessant og holdt sammen på klubbens medlemmer fra gang til gang ligesom en fraklipningsføljeton på et dagblads læsere.

Man grupperede sig, som man kunne bedst. Nogle sad på stolene og i sofaen, de, der ikke kunne finde anden plads, lagde sig ned på gulvtæppet og støttede sig til hinanden. Det var lutter unge mennesker, en halv snes stykker i alt. Som de lå der i det store atelier, rygende deres korte piber eller cigaretter, i skødesløse stillinger og oplyst af den store hængelampe, der kastede sine stråler skarpt ned over et lille bord i midten, mens krogene lå i mørke, så hele arrangementet hyggeligt og malerisk ud. Det var gennemgående kvikke, ganske intelligente hoveder, men Paris havde ikke haft lige heldig indflydelse på dem alle. Særlig gjaldt dette maleren, der den aften var vært. Han havde i de store, fremmede omgivelser fået en vis facon at udtrykke sig på, der var anlagt på at imponere. Alt hjemligt var noget skidt, og alle skandinaver var mere eller mindre idioter. Det var hans yndlingstema, og derfor tvang Nemesis ham netop til at søge sine landsmænd, da han ikke havde nogen fornøjelse af at diskutere dette emne med fremmede. I kolonien derimod kunne hans udtalelser i forbindelse med hans

overfladiske pariserjargon fortrinligt sætte gemytterne i bevægelse, og undertiden diskuterede man, så stole og borde dansede.

Til at begynde med forholdt man sig dog i reglen roligt. Således gik det også i aften. Mens der blev læst højt af et af medlemmerne, hørte man næsten ikke en lyd, undtagen når en eller anden, der var blevet træt af den liggende stilling, drejede sig for at få det bekvemmere. Ellers var alt stille, mens oplæseren vendte det ene blad efter det andet. På den måde kom man gennem to kapitler.

"Skal jeg læse videre?"

"Ja, nej!"

"Så må vi sætte det under afstemning."

"Jag föreslår, att vi sluta nu och repartisera till en pounschbål!" sagde maleren.

Forslaget vandt så almindelig anklang, at afstemningen blev unødvendig. Et askebæger gik rundt. Det var ikke store penge, man havde hos sig, og flere måtte rode et par gange i vestelommen, inden de fandt nogle små sølvmønter og store kobberskillinger, men der blev dog nok til adskillige flasker vin, og efter at selskabet havde været opløst en halv times tid, indtil man fik alt i orden og hentet drikkevarerne, var man atter samlet alle mand, mens bollen dampede på bordet. Der blev drukket af glas og kopper og alt, hvad man kunne finde. Der blev snakket, sunget og diskuteret, så at man mindst skulle tro, at der var samlet et halvt hundrede mennesker i det store værelse, hvis man havde hørt denne tummel udefra. Midt mellem alle disse glade, højrøstede mennesker sad Falk temmelig stille og adspredt.

"Hvorfor drikker De ikke noget," sagde bolleskænkeren, mens han fyldte de andres glas.

"Han tänker på kärestan!" sagde svenskeren.

Falk blev hidsig, fordi der akkurat var så meget i malerens ord, at det overrumplede ham og ærgrede ham. Han tænkte netop på Ellen Grå.

"Hvad er det for noget sludder."

"Sludder!" gentog svenskeren med en pudsig betoning, der skulle være dansk, "det var just inte någat parlamentariskt uttryk, men med bönder må man ju hafva litet öfverseende! Skål i alla fall och lycka till förlofningen."

De andre ville gå ind på spasen, men blev forskrækkede ved det blege udtryk i Falks ansigt:

Selv denne fremmede, der ikke kendte ham fra hjemmet, havde straks bonden parat som skældsord imod ham.

"Hvad er det, De hentyder til?"

"Hentyder!" gentog svenskeren atter, "nu blir Ni så förbaskadt morsk for det, jag menar naturligtvis den satans lilla sötungen, som Ni spatserar med på middagarne; det har Ni sett allihopa."

De andre svarede ikke, de havde allerede fået indtrykket af, at man var kommet ind på et forkert emne, ved at blande en dame ind i samtalen.

"Det er uforskammet," sagde Falk og rejste sig endnu blegere i ansigtet end før.

"Är det något oförskämdt i, att man sager, att Ni tycker om en vacker flicka?

Den slags oförskämdheter får Ni gerna säga om mig.

När man har bott i Paris i ett år, så skulle man vara en rigtig jubelidiot, om man vore tillsammans med en liten söt unge

utan att göra henna till sin maitresse."

"Tag Dem i agt. Jeg tåler ikke, at De taler således."

"Det måste Ni göra i alla fall; men aflägsna Er nu, då Ni inte förstår skämt."

"Men det er ikke spøg, dette her. De ord skal De stå mig til regnskab for."

"Behagar ni på pistoler i Boulognaskogen?"

"Nej, det går mere borgerligt til med tørre prygl," sagde Falk og knyttede hånden. "De er en flab, når De udslynger en sådan beskyldning mod mig."

"Den som unskuldar sig, anklagar sig," sagde maleren mellem tænderne, mens han rejste sig og nonchalant tændte sin cigaret over lampen.

I det samme lød der et forfærdeligt bras. Man hørte glas og porcelæn klirre mellem hinanden, en osende stank af varm petroleum forpestede luften, og alt blev ravende mørkt. Det var Falks kraftige næve, der havde taget fejl af sit mål. Idet han ville give maleren et ørefigen, havde denne opdaget hans hensigt og dukket sig. Hånden var røget imod hængelampen og havde slynget beholderen ud af sit leje.

Hist og her blev der revet tændstikker af i mørket, hvor de lyste et øjeblik med et svagt skær, der atter slukkedes som lygtemænd.

Petroleum, der var antændt af den brændende væge, begyndte at flyde i en ilstrøm ud mellem de væltede glas og den blåtlysende punch, der nu også stod i flammer. En vandkandes indhold, som blev gydt ud over det hele, gjorde ondt værre. Det trak ilden, der løb på dets overflade, med sig ud i værelset, hvor man sloges henne ved døren for at komme ud.

Endelig kom man i tanker om sengeklæderne. Tæpperne og madrasserne blev kastet ud på gulvet. Man hørte glassene knuses under dækket, mens ilden hist og her pippede frem i små luer, der kvaltes under fodsåler. Faren var overstået, men en snavset, osende røg fyldte atelieret med en tung luft, der var ved at kvæle alle.

Man fik vinduerne op, og osen stod i tykke kager ud under rullegardinet, mens den friske natteluft strømmede ind i stedet som kvægende balsam for de trangt åndende lunger.

En lille stump lys var blevet fundet i toiletskuffen og anbragt i en flaske på bordet. Det kastede sit matte skin over valpladsen, hvor alt lå hulter til bulter.

Ingen talte om det passerede. Man hjalp med, så godt man kunne, for at gøre ryddeligt, og forsvandt den ene efter den anden med et kort: "Godnat." Det faldt ikke med en tanke nogen ind at fortsætte.

Nede på gaden mødte Holm og Falk hinanden. De fulgtes først tavse et stykke vej. Så sagde journalisten prøvende:

"Det var vist en dumhed."

"Synes du?"

"Ja, den historie kommer selvfølgelig hurtigt rundt, og den, hvis ridder du var, vil vist nok være mest ked af den."

"Jeg kan ikke styre mig, når jeg hører en dame blive omtalt på den måde."

"Det taler mere til ære for dit hjerte end for din forstand. Tror du nu egentlig at du ville have gjort det, hvis der havde været tale om en anden end frøken Ellen Grå? Hendes navn blev jo forresten heldigvis ikke nævnt."

"Ja, selvfølgelig. Hvad mener du med det spørgsmål?"

"Jeg mener blot, om dine følelser for hende ikke er anderledes, end over for kvinder i almindelighed."

"Nej, jeg har intet begær og intet håb i den retning. Men i alle tilfælde skal hendes rygte ikke ødelægges for min skyld. Jeg har haft den svensker i kikkerten lige fra en af de første dage, frøken Grå kom i atelieret. Vi havde taget plads uden for en af cafeerne, og idet han gik forbi, hilste han med et underforstående, tvetydigt smil, der var mere fornærmende end mange ord både for mig og for hende. Jeg vil ikke have, at hun oftere må komme i atelieret. I morgen gør jeg busten færdig efter hukommelsen, og dermed er den sag forbi."

De gik begge tavse et stykke i den dejlige, stjerneklare nat. Så tog Holm afsked.

Falk kunne ikke få ro i blodet. Han vedblev at drive rundt gade op og gade ned, mens tankerne arbejdede.

Det begyndte allerede at lysne.

Lygternes skin blegnede lidt efter lidt. Gadefejerne kastede støvet i store skyer hen over fortovet, og underlige tykmavede folk, der lignede spadserende overdyner, begyndte deres vandring ind mod byen.

Det var cigar- og tobaksopsamlerne, der gik til marked i deres forsamlingssal bag Børsen.

Søvnige kom opvarterne ud fra de små restauranter, rullede de tunge jernskodder i vejret og satte borde og stole frem.

Falk gik op på Montmartre, helt til det øverste, hvor en kirke begyndte at rejse sig, som om den ville krone hele Paris med sin hellighed.

Han satte sig på en bænk. Solen begyndte at falde over byen, der lå for hans fødder med sine hundrede af spir og kupler og

vældige pragtbygninger. Han følte sig så uendelig lille over for denne kæmpemæssige myretue. Han fik en rædsel for at drukne dernede i det uendelige hav.

Hvis han ikke brød over tvært, hvis han stadig i sin beskedne stilling kun prøvede på at vinde hende, der var så forvænt og forkælet af livet, så ville han selv gå til bunds.

Det var et lune hos hende, ellers havde hun ikke straks indladt sig med en fremmed. Men hvad krav havde han også på hende, og hvad kunne han byde hende? Men dog ville han blive kastet til side med spot efter at have brugt den smule, han endnu havde. Han måtte vige valpladsen, han måtte sænke sig ned i arbejdet og glemme hende, det var hans eneste udvej; ellers gik han til grunde dernede, og det ville han ikke.

Hele hans energi strittede imod den tanke at komme hjem med tiggerpose på nakken og modtages med hånende smil, fordi det var gået, som man havde forudsagt: Paris var ikke noget for en bondekunstner.

Jo, hans beslutning stod fast. Blev han så en gang til noget, og holdt hun af ham, kunne han prøve sin lykke igen. Så var det måske for sent, men så havde hendes kærlighed vel også været for skrøbelig til at bygge et samliv på.

Solen strålede over Paris. Han så ud over kæmpehavet og fik en følelse, som om han havde besejret en fristelse.

Manden var fremme i ham, nu var det arbejdets tid!

8

For de løse, ledige skandinaver bevægede livet i Paris sig ganske naturligt, særlig på de offentlige steder. Det var der, man søgte hinanden. Dahl kom derfor en eftermiddag, da han vidste, at Holm lige var færdig med sin korrespondance, ned på cafeen.

"Hør," sagde han, "jeg tror, jeg er ved at blive forelsket. Når jeg i nogle dage ikke har set frøken Grå, enten tilfældigt eller hos Guldbrandsens, bliver jeg helt melankolsk og går rundt i en ubestemt angst."

"Det er slemme tegn," sagde journalisten smilende.

"Ja, vist er det så, men du må hjælpe mig. Sådanne folk, der laver historier, kan i reglen finde på noget. Jeg må sammen med hende noget oftere, men hvordan?"

Holm sad lidt og spekulerede, så kiggede han hen på Dahl med en højst hemmelighedsfuld mine og sagde:

"Jeg har et middel, men jeg er alligevel betænkelig ved sagen. Jeg synes, det er et slags forræderi. Meningen med det hele er selvfølgelig, at du vil fri til frøken Grå, hvis du mærker, at hun bryder sig om dig. Men ulykken er, at Falk vistnok også er forliebt i hende, skønt han selv nægter det, og at være med til at skaffe dig chancer ville være synd imod ham, der dog har kendt hende længere, end du har."

"Hvad er nu det for noget snak. Tror du virkelig, at hun bryder sig om ham?"

"Nej, det tror jeg egentlig ikke, selv om hun måske har givet ham anledning til at tro det ved koketteri på en tid, da hun ikke havde andre, ligesom hun nu koketterer med dig."

"Nå, og tror du, han vil kunne ernære en kone som Ellen Grå, når han bliver gift?"

"Nej, det tror jeg egentlig heller ikke foreløbig, selv om han nok med tiden vil komme til at tjene noget med den energi, som han råder over."

"Ja, du med dit *selv om*, selv om. Hvis det skulle ske, at hun kom til at holde af mig, ville det da ikke være en naturligere forbindelse? Jeg er dog uafhængig og kan byde hende en stilling og et hjem, hvis hun, hvad jeg helst så, om hun bliver min hustru, ville slå alle tanker af hovedet om at optræde."

"Det kan der jo nok være noget i."

"Nå, altså, men hvad var det for en idé, du havde?"

"Det skal jeg sige dig. Den er egentlig ikke ny. Jeg har spekuleret oftere på den, inden du kom, fordi den morer mig selv, men nu kommer den netop så glimrende tilpas."

"Du gør mig helt nysgerrig."

"Vi trænger til lidt liv, lidt adspredelse her i kolonien. Hvad mener du, om vi satte os i spidsen for en aftenunderholdning med dans? Spillende og syngende damer, der ligger her på stipendier, og som brænder af begærlighed efter at optræde, er her nok af. De yder den løsere assistance. Vi, der kender hinanden noget nær mere, opfører en lille privatkomedie oven på den indledende koncert. Jeg er nok mand for at skrive sådan en bagatel sammen. Du bliver elsker og frøken Grå elskerinde, og så prøver vi forresten så hyppigt som muligt."

"Det er jo storartet, gamle ven. Men vi må have Guldbrandsen med. Det mere alvorlige element må også være repræsenteret."

"Selvfølgelig, det har jeg også tænkt på. Hvis han går ind på ideen, må prøverne være hos ham, for at ingen skal få ondt af

dem. Når vi kommer der til middag i overmorgen, skal jeg have stykket med, for det er bedst at arbejde, mens jernet er varmt, og det behøver jo ikke at være så langt. Arrangementet skal jeg nok påtage mig. Du er mere præsentabel. Du må gå op hos konsulen og skrive alle skandinavernes adresser af og så køre til hver enkelt."

De to venner blev efterhånden lige begejstrede for tanken. Det ville være en fortrinlig adspredelse nu, da dagene undertiden begyndte at falde lange, mens efterårets evindelige regnvejrsstemning rugede over Paris, hvor der var smudsigt og råkoldt.

Guldbrandsen var straks med på ideen, efter at man havde udviklet den for ham. Han lovede at sørge for lokale og at stå i forskud med udgifterne. Det var længe siden, der havde været noget i kolonien, og han ville gerne arbejde med på alt, hvad der kunne skaffe mere sammenhold mellem skandinaverne.

Det lille stykke, som Holm havde skrevet sammen, blev også approberet. Det foregik i et billedhuggeratelier, hvor elskerinden blev modelleret af sin frier. Det var den billigste dekoration, man kunne få, idet den altid kunne laves af nogle skærmbrætter og et par gipsmodeller. Desuden ville Falks buste, når den anbragtes på en kavalet midt i atelieret, være et naturligt og fortræffeligt rekvisit her, hvor man måtte hjælpe sig med så lidt som muligt. Busten, der var afleveret til Guldbrandsen, lignede i øvrigt udmærket, og den aften, man fastslog soireen, faldt der adskillige rosende udtalelser om den unge kunstner, uden at frøken Grå lod til at lægge mærke til dem. Efter at Dahl var kommet, syntes hun helt at have glemt

Falk, der kun havde været et legetøj for hende, så længe der ikke fandtes nogen anden og bedre.

Holm ville dog på ingen måde have, at man ved denne lejlighed forbigik Falk. De to rivaler skulle begge have deres chancer. Den ene havde fået sin rolle, den anden sin buste, så måtte hver klare sig, som han kunne. Desuden ville han også meddele billedhuggeren, hvad brug man agtede at gøre af hans arbejde, og høre, om han havde noget imod det.

Da Holm kom op til atelieret på Montmartre og bankede på, var der ingen, der svarede, skønt det ellers var den tid, på hvilken Falk altid arbejdede. Journalisten fik fat i portnersken, der forklarede, at billedhuggeren var flyttet bort for flere dage siden og havde taget alt med sig.

"Om hun vidste hvorhen."

"Nej, det havde hun ingen anelse om. Han havde betalt og givet hendes mand en drikkeskilling for at hjælpe ham sine sager på en vogn, og så var han kørt afsted. Men hvorhen, det havde han ikke sagt noget om, han havde i øvrigt altid været sådan en pæn og rolig mand, der ikke gjorde noget vrøvl. Det var ellers ikke så let at have med kunstnere at bestille."

Konen begyndte at diske op med en del historier, som Holm ikke brød sig om at høre på. Han forstod, hvad der var sket. Falk havde fundet tidspunktet passende til at trække sig tilbage fra kolonien og forsvinde i det Paris, hvor man så let møder hinanden, når man vil, men endnu lettere undgår hinanden, når man ønsker dét. Det ville foreløbig blive tilfældets sag, når de atter skulle træffe sammen.

Imidlertid tog prøverne deres begyndelse.

Det blev gemytlige dage for de tre, de lykkeligste i al den tid, de var i Paris. Om middagen mødtes man og spiste sammen. Så drak man kaffe hos Guldbrandsens og indøvede de forskellige roller, som hurtigt var lært, men som man dog vedblev at prøve på.

For det går nu en gang således under alle himmelstrøg, at dilettanter altid morer sig betydeligt bedre under indstuderingen end publikum under den endelige opførelse. Man bliver så fjantede som skolebørn, og den mindste bagatel, der synes meningsløs for udenforstående, kan få humøret op til kådhed. Det er det samme, der gentager sig, når komediespil bliver professionelt, og som holder scenens folk så mærkværdigt naive, næsten puerile op i en høj alder, hvor andre bliver alvorsmænd på livet.

Når prøven var forbi, kørte man frøken Grå hjem. At en herre tog alene i vogn med en dame var ikke velset i kolonien, hvor man i det hele holdt strengt på formerne, men når der var to herrer, så gjorde det ikke noget.

Det morede dog Holm mest, når han kunne sidde på bukken, helst hvis han fik lov at køre hesten, og så gik det afsted i strygende fart, råbende og krydsende mellem alle de mærkelige køretøjer, mens de to sad nede i vognen med livet i hænderne, men dog ganske taknemmelige mod ham, der var diskret nok til at krybe udenpå.

Når vennerne kørte tilbage, og begge sad ved siden af hinanden inde i vognen, drejede samtalen sig altid om et og det samme.

Dahl kunne ikke blive træt af at tale om frøken Grå, og selv om Holm undertiden kunne blive træt af at høre på det, lod han

som ingenting. Med mellemrum så de alle tre deres snit til at smutte lidt på egen hånd og drikke en kop kaffe eller en vermouth uden for Grand Café, mens de hørte på musikken. Men det var sjældent, frøken Grå ville indlade sig på det. I øvrigt var der kommet en vis gemytlig tone mellem de tre, og selv i tiltale sagde de to venner næsten altid "frøken Ellen" uden tilføjelse af efternavnet.

Dagen for aftenunderholdningen nærmede sig.

Det var ikke særlig mange, der havde tegnet sig, men man havde fået de fineste navne med og lejet et af de eleganteste lokaler, der den gang havde et vist ry på sig, fordi general Boulanger, hvis popularitet netop begyndte at kulminere i Paris, i reglen benyttede det til sine sammenkomster.

Foruden den store sal, hvor det lille teater var rejst, disponerede man over tre-fire tilstødende værelser, hvor der skulle dækkes en meget elegant, stående souper.

Om formiddagen var man i travl aktivitet for at få alt ordnet. Scenen blev sat i stand, klaver slæbt op ad trapperne, da det, der fandtes, ikke kunne benyttes, og hundrede småting, som man havde glemt, måtte hentes ude i byen, mens de assisterendes drosker stadig fo'r frem og tilbage. Det var, som om man forberedte en fest til ære for republikkens hundredårs-jubilæum, så megen konfusion voldte disse forskellige mennesker mellem hinanden, da de mødtes første gang, efter at de tidligere havde holdt prøve hver for sig. Om aftenen strålede den store sal i sin fulde belysning. Temmelig fremmede for hinanden indfandt skandinaverne sig, da de ikke var vant til at træffe sammen, og hver lille klike holdt sig for sig

selv uden at have lyst til at indgå nye bekendtskaber, der måske kunne blive generende i fremtiden.

De fleste stod op langs væggene, og den store sal med de mange tomme stole så trods sin stærke belysning næsten uhyggelig truende ud, når man betragtede den oppe fra scenen.

Men heroppe bag det nedrullede tæppe syntes man ikke at bryde sig videre om det eller være særlig nervøs. Man kendte så få af dem dernede, at man var betydelig mere optaget af sig selv end af publikum.

Holm, der fungerede som instruktør, var i færd med en lille arrangementsprøve i de endelige omgivelser. Han stod med stykket i hånden og gennemgik summarisk de forskellige scener. Pludselig standsede han og sagde:

"Så kommer sangen. Men død og pine, den har vi jo aldrig prøvet."

"Jo, den kan jeg," sagde frøken Grå, "jeg har prøvet den med pianisten og givet ham stikordet."

"Nå, så er det godt. Hvor mange vers er der?"

"Tre."

"Altså Dahl! Du ligger på sofaen ved det åbne vindue og ryger. Så hører man gadesangersken synge nede i gården, altså ude i kulissen, og du bliver roligt liggende under tre vers. Husk det. Hvis de klapper, er det jo bedst, at De synger det sidste *da capo*, frøken Ellen. Er den munter?"

"Nej, den er meget traurig."

"Det var kedeligt. Så går vi videre."

Holms ukendskab til gadevisen var ikke så mærkelig til trods for, at det var ham, der havde skrevet og indstuderet stykket. Ideen havde man først fået på prøverne. Samtidig med, at

frøken Grå spillede elskerinden, ville hun gerne producere sig på sit egentlige felt, sangen, og Holm havde da foreslået, at hun sang et passende nummer efter eget valg ude i kulissen. Gadesangerskerne var så almindelige i Paris, at et sådant arrangement ligefrem ville sætte lokalkolorit på den temmelig primitive dekoration.

Men frøken Grå var aldrig på prøverne at formå til at synge sangen. Hun havde som adskillige kunstnerinder, når de har et nummer, de er sikre på, en rædsel for at aflevere det, før alle betingelser er til stede for dets succes. Når sangen kom, nynnede hun derfor blot et par strofer, og så gik man videre. I aften blev nummeret da nyt for alle, selv for de assisterende, og dem, der havde overværet prøverne.

Tidspunktet, da tæppet skulle gå op, nærmede sig. Nede i salen havde en og anden taget mod til sig og sat sig på stolene, men de fleste stod endnu langs væggene, samtalende i små grupper. De syntes ikke at vente sig stor fornøjelse. Fint var publikummet i øvrigt med gesandtskabet og konsulatet med damer i spidsen. Holm spejdede efter Falk, men billedhuggeren var der ikke.

Forestillingen begyndte. Af og til blev der lét og klappet opmuntrende, men i øvrigt var man meget reserveret og tilbageholdende. Så kom scenen, hvor Dahl i tanker lagde sig på sofaen ved det åbne vindue.

Holm, der ikke var inde, forvissede sig om, at frøken Grå stod i kulissen. Hun var der ganske rigtigt. Pianisten fik vinket, og sangen begyndte.

Det var en gammel provençalsk vise i langsomt, næsten drævende tempo, men der var en så dyb melankoli og sådan

forladthed og ensom klage i disse toner, at de uvilkårligt fremmanede billedet af en lille barbenet, forkommen pige, der sang for brød ved gode menneskers dør. Der lød knirkende trin over det bonede gulv nede på tilskuerpladsen og skraben af stole, der overdøvede de første strofer og bragtes til tavshed ved en energisk hyssen. Så blev dog alt dødsstille, og den lille vises simple rytme greb alle med sin sarte poesi. Det var som en sangfugls kvidren højt oppe i luften, fin og klokkeren, som åndedes den frem af brystet, og dog klang den som sølv ud i hver krog af det store rum, som om den listede sig uden om enhver resonans og bragte den til ro med sin indsmigrende kælenskab. Holm var blevet stående. Han kunne se frøken Ellens ansigt. Intet træk var forandret, mens hun sang. Overlæben havde kun hævet sig lidt og afsløret de blændende hvide tænder, der lyste i det stærke gasskin, som fra rampen faldt ind i kulissen. Den hele fysiske anstrengelse var et smil, der syntes at afspejle den vellyst, som hendes øre måtte føle ved lyden af hendes egen stemmes bedårende klang.

Da det tredje vers var forbi, blev stilheden endnu stående et øjeblik over salen, så brød der et stormende bifald løs. Man skulle tro, at denne applaus kom fra et tæt besat hus og ikke fra en forsamling af spredte mennesker, der indtil for et øjeblik siden havde siddet kolde og udeltagende. Ovationen tiltog efter *da capo* verset, man ville se, hvem denne vidunderlige stemme tilhørte, var hun ung, var hun gammel, var hun grim, var hun smuk, man klappede for at få hende frem og kastede blomster op, som Dahl lagde på et lille bord. Men det hjalp ikke, frøken Grå ville ikke bryde stykket, så gik det videre for spredt interesse.

Idet hun trådte ud af kulissen, så hun Holm, der stod i tavs beskuelse af hende.

Hendes øjne lyste med dyb glans, og kinderne blussede. Det var tydeligt, at denne succes havde glædet og overrasket hende. Det var jo hendes debut på kunstens brædder. Holm, der også var grebet af øjeblikkets stemning, så på hende med et beundrende blik, en begejstring som den, man føler ved et uanet, pludselig fremdukkende skønheds væld. Hun lagde mærke til det, for det var ikke hans sædvanlige udtryk, og sagde i kåd glæde:

"Bliver De nu også forelsket i mig. Det må De virkelig ikke. De har dog altid været et fornuftigt menneske, som man kunne tale med i ro. Ingen forliebelse, det må De love mig."

"Ja, kan jeg gøre Dem en fornøjelse dermed, så skal jeg nok lade være," sagde Holm og drejede hende rundt på gulvet i munter overgivenhed.

Da Ellen Grå trådte ind på scenen som elskerinde, rakte Dahl hende blomsterne, der lå på bordet; det var anonymitetens galante røbelse. Så hun sådan ud og oven i købet en sådan stemme! Bifaldet fornyedes, og kolonien havde en fornemmelse af, at den havde stået fadder til en af de stjerner, for hvem Paris så ofte har været det første firmament, hvorpå de tændtes.

Aftenunderholdningen gik til ende, og ballet begyndte.

Man fyldte kun lidt i den store sal.

Frøken Ellen Grå, der var iført en i al sin tarvelighed elegant hvid kjole med udskæring i bryst og ryg og violer ved den ene skulder og i håret, var genstand for udsøgt opmærksomhed fra alle sider. Hun blev præsenteret for spidserne og måtte danse en gang gulvet rundt med hver. Hun konverserede dem med

stort liv, der vistnok mere skyldtes beregning end interesse. Hun havde allerede kunstnerindens forståelse af, at man ikke skal støde nogen fra sig, mens man endnu er i starten.

Hendes naturlige humør og mere ligefremme væsen kom først frem senere på aftenen, da de fremmedartede elementer begyndte at tage hjem, for den oprindelige klike, der havde arrangeret festen, gjorde sig selv følgelig mest gældende til trods for, at dens medlemmer søgte at være så gode værter som muligt. Stemningen blev derfor mere animeret, jo færre man blev, og den kulminerede, da man fra den store sal flyttede ind i et af de mindre værelser og begyndte ballet forfra.

Holm havde vistnok det rigtige indtryk af situationen, da han bød fru Guldbrandsen, som ikke havde villet danse hele aftenen, armen til lanciers og sagde:

"Dans bare med, frue, nu er gæsterne taget bort, nu skal familien til at more sig."

Og man morede sig udmærket.

I et ophold mellem dansene traf Holm sin ven Dahl, der sad ude på den tæppebelagte, blomsterdekorerede trappegang og røg en cigaret, mens han svalede sig efter den sidste galop. Han satte sig på trinnet ved siden af ham og fik ild på en cigar.

"Nå, hvordan går det, gamle ven?"

"Fortræffeligt, det var en storartet idé af dig, den skal du have tak for."

"Det skal du nu egentlig ikke. Hvad var det for en komedie, du spillede? Suffløren klagede over, at det var umuligt at følge med dig i frierscenen. Du sagde noget helt andet end det, der stod i rollen."

"Så, ja det er rimeligt nok. Jeg havde jo aldrig hørt frøken Ellen synge før. Da jeg lå på sofaen og opfangede de første toner, blev jeg fuldstændig betaget, og da jeg så skulle til at fri, var det, som om der intet eksisterede rundt omkring mig, som om det var fuldt alvor, det jeg nu skulle sige. Hvor matte har de replikker ikke forekommet mig, som du, der aldrig har prøvet at være forelsket, havde lagt mig i munden. Det er højst rimeligt, at jeg har brugt andre, langt varmere ord."

"Ja, det gør jo ikke noget, hvis der ellers har været mening i dem. Det er formelig fremtidskomedie at lade de mere bevægede replikker afhænge af øjeblikkets indskydelse. Men hvad sagde hun?"

"Hun holdt sig selvfølgelig til ordene i rollen, men jeg mærkede hendes hånd trykke mig med en varme, der dog ikke var strengt nødvendig for at opnå illusion over for publikum, og hver gang vi har danset sammen, synes jeg, at jeg er kommet hende nærmere."

"Balstemninger er farlige. De er så ofte vejret bort sammen med dansemelodiernes toner."

"Det er sandt, og det har jeg også selv tænkt på. Hos mig er følelsen ægte, det mærker jeg tydeligt, og er det en lille sejr, jeg har vundet i aften, så skal den nok blive for fulgt, indtil jeg helt har erobret hendes hjerte."

"Det bliver et hårdt slag for Falk."

"Det kan jeg da virkelig ikke tage hensyn til. I øvrigt har han jo ikke vist sig i, Gud ved hvor lang tid. Mon han tror, hun sidder og venter på ham som en Solvejg på Peer Gynt Det er vist ikke almindeligt i Paris."

"Jeg ved det ikke. Jeg har ikke kunnet få ham opspurgt. Han har vel trukket sig tilbage for at arbejde i ro på et eller andet større arbejde, hvormed han kan slå et stort slag. Hans buste af frøken Ellen er forresten god, synes du ikke?"

"Åh jo," sagde Dahl kort. "Skal vi ikke drikke et glas sammen inde ved buffeten?"

"Hvorfor ikke, en god gerning kan aldrig gøres for ofte."

De stod endnu og snakkede lidt sammen, mens de klinkede med hinanden. Så forsvandt Dahl ind i dansesalonen, og et øjeblik efter så Holm ham valse rundt med frøken Ellen ganske sagte, mens deres hoveder var bøjede mod hinanden, og samtalen førtes med mund og øjne.

Han betragtede dem længe. De dansede begge fortrinligt og blev ikke anstrengt, men kun inciterede af denne stadige drejen rundt til musikkens toner.

"Det kan blive et meget pænt par," sagde han til sig selv og tømte sit glas. Han ville netop til at gå ind i dansesalen, da en af kelnerne kom hen til ham:

"Tør jeg spørge, er det ikke en af de herrer, der er i komiteen?"

"Jo!"

"Jeg skulle bede Dem, om De ikke ville være så venlig at se op på galleriet, om den herre, der står deroppe, hører til selskabet, han gik op fra gangen uden at have været inde i salen. Det syntes portiéen var mistænkeligt, men han er lidt ængstelig for at tale til de danske herrer."

"Så, hvad er det for et galleri?"

"Lige for enden af salen."

Holm gik ind i danselokalet. Det var ganske rigtigt. For enden af den store sal fandtes et galleri eller rettere en lang

loge, hvor musikken plejede at have plads ved store festligheder. Nu var der mørkt deroppe, og der var hængt dannebrogsflag og trikolorer ud fra rampen.

Fra hjørnet af salen gik man op til logen ad en vindeltrappe. Holm løb op ad trinnene. Han var blændet af det stærke lys indefra og trådte forsigtigt ind i den mørke loge.

"Er der nogen?" spurgte han på dansk.

I det samme hørte han skridt længere henne i logen, en dør i den modsatte ende åbnedes, han så et kort lysglimt, så smækkedes døren atter i.

Holm gik forsigtigt gennem mørket og famlede mod døren. Han kunne ikke straks finde håndtaget. Endelig fik han fat i det efter at have strøget et par tændstikker og lukkede op. Han stod på en lille snæver trappe, der førte ned til hovedindgangen.

I en fart var han nede med tre trin ad gangen. Den fremmede havde allerede taget sit tøj og var gået; han indhentede ham nede i porten, lige som han var ved at gå ud på gaden. Nu kendte han ham.

"Falk! Falk!" råbte han efter ham, men billedhuggeren satte af sted i løb, som en tyv, der forfølges af politiet, uden at vende sig om.

Holm gik barhovedet tilbage samme vej, han var kommet. Da han var nået op i logen, kastede han et blik ned i salen. Dækket af flagene havde man her en fortrinlig udsigtsplads, fra hvilken man kunne iagttage alt, hvad der foregik dernede.

Holm blev stående et øjeblik på samme plads, hvor han nylig havde set Falk. Dahl og frøken Ellen var hørt op at danse og sad nu og konverserede hinanden i en af sofaerne, mens han førte viften foran hende.

Timerne fløj. Den blege dag begyndte at kigge ind og sløve gaslyset, mens støvet lå tæt over alle møbler. Der var ved at blive uhyggeligt, og tiden til opbrud var kommet. Endnu en lille kop kaffe, og skandinavernes fest var forbi til glæde for de blege, søvndrukne opvartere.

9

Paris var næsten ikke til at kende igen.

Den ellers så smukke by lignede en fuldstændig pjaltebutik. Alt var overklistret med vældige plakater i alle mulige farver. De offentlige bygninger, kirker, monumenter, selv træerne på boulevarden var indsvøbte i dette hæslige, brogede madpapir, på hvilket man overalt så general Boulangers navn prange.

Hans valgagitation arbejdede med utrolig ihærdighed. Selv om hans modkandidat om natten havde fået sat en enkelt plakat op, så havde generalens klistersmørere været der en halv time senere, og når solen stod op, så man ikke andet end Boulanger og atter Boulanger. Folk syntes at blive hypnotiserede. De kunne ikke tale eller tænke, uden at dette navn kom på læberne eller i tankerne, og det mødte dem overalt. Når de så nedad, var det skrevet i store bogstaver på asfalten, når de så lige ud, hang det på murene i en uendelighed, og når de løftede øjnene i vejret for at søge befrielse, prangede det på store bannere tværs over gaden. Det var til at blive forrykt over, man kunne ikke flygte fra disse ni bogstaver, der til slut viste sig for en i drømme.

Boulanger, der havde fejret så store triumfer i provinserne, ville erobre selve Paris. I begyndelsen lo man ad ham, senere skældte man ham ud, til slut rasede man imod ham, men hvad man så gjorde, endte man med at tale om ham, at diskutere ham, at reklamere for ham. Hans agitation var som en græshoppesværm, der sendte tusinde smådyr imod en, der kriblede og krablede og tirrede og kløede, uden at man fik fred,

før man havde lagt sin stemmeseddel til fordel for generalen i valgurnen.

En ligefrem feber havde grebet byen. Det var ikke længere et valg, det var et politisk skuespil, et væddeløb med totalisator og bookmakers, der på offentlige steder gik rundt og modtog pareer for og imod kandidaterne.

Generalen sad smilende som en kokette, der lader sig gøre kur til. Selv syntes han ikke at røre en hånd, mens han fik alle til at arbejde for sig som rasende. Dagen igennem modtog han deputationer; de kom fra anarkister og konservative, fra landmænd og fra næringsdrivende, fra utilfredse af den mest forskellige art. Han hørte på dem allesammen, han så på dem med sine ejendommelige, gennemtrængende blå øjne og sagde: "Stol på mig, som jeg stoler på jer." Ingen mærkede inkonsekvensen i de tusinde modsigende løfter. Alle var de glade ved det, som de selv havde fået, alle så de dets opfyldelse nær gennem hans valg, og alle forenede de sig i det ene råb: Leve Boulanger! Magthaverne rystede. Ingen kunne standse en hånd i dette larmende, jublende galleri, der blev vildere og vildere i sine ovationer, ingen så klart, hvorhen alt dette bar, generalen selv måske mindst. Han stod beruset midt i folketummelen med evne til at styrte alt omkuld, uden magt til at samle noget.

Valgdagen kom, den 29. januar i det år, der med sin udstilling skulle bringe Frankrig oprejsning for krigens nederlag. Paris var i nervøs spænding. Mens mørket lejrede sig over boulevarderne, trængte menneskemasser sig så tæt, at det var umuligt at komme forbi hinanden.

Generalen havde taget stade i en café i nærheden af Operaen, op ad hvis prægtige trappe plakaterne med hans navn lå tykt som et tæppe. I restaurationen flød champagne i strømme. Enhver, der var kommet indenfor, fik så meget, han havde lyst til, men der måtte snart spærres af. Udenfor jublede mængden og råbte ned med modkandidaten Jacob.

Et ligtog trak forbi. Det fik plads trods stimlen. Det var en mand i bar skjorte, der langsomt blev båret frem, mens ligbærerne melankolsk sang:

> Mester Jacob, mester Jacob.
> Sover du.

Den smagløse spøg hilstes med dundrende bifald. Et vanvid havde grebet alle. Foran bladene vistes resultaterne i transparent. Endnu gik det op og ned med lige chancer for begge kandidater, men hver gang en liste var i generalens favør, brød man ud i jubel.

Municipalgardisternes blanke hjelme med hestehårshalerne viste sig langt borte. Man råbte og skreg, hujede og peb og flygtede i rædsel for et indhug. Men den kompakte masse trængte rytterne tilbage og bredte sig atter på den for et øjeblik ryddede plads. Boulangers billede sprang frem i transparent oppe i et vindue på første sal. Tusinder af hatte løftedes i vejret, hurraråbene rystede luften, man styrtede sig ind mod dette malede lærred, som var det en levende helt, som var det selve Napoleon, der kom tilbage fra Elba. Klokken var blevet hen ad ti.

Lykken havde vendt sig til generalen. Hans majoritet taltes allerede i tusinder, og nye tusinder vedblev at komme. Man klappede ham frem på balkonen, man overøste ham med

blomster, han stod smilende og rolig med champagneglasset i hånden og råbte: "Leve republikken!" den republik, som han en dag ville styrte for at sætte kejserkronen på sit hoved.

Men han vidste ikke selv, at han løj, og mængden dernede vidste ikke, at det var den selv, der fik ham til det. Det var et stort politisk delirium, der var gået over Frankrig.

Man syntes, intet menneske kunne være rolig på denne aften, men at enhver måtte være med i tummelen, og dog var der nok af dem. Folk, der sad stille i deres velvære i frygt for en sten gennem ruden og en barrikade i gaden, folk, der sad stille af sult og nød, sygdom og sorg i den kolde vinteraften, folk, der trods alt knap vidste, hvad der gik for sig, som aldrig havde interesseret sig for politikken og dens luner, og som ikke lod sig forstyrre i deres daglige dont af noget så ligegyldigt som et valg af en mand til Deputeretkammeret.

Til de sidste hørte Falk.

Siden den dag, han afleverede Ellen Grås buste, havde han trukket sig tilbage til ensomheden og arbejdet. Han var flyttet bort fra Montmartre-kvarteret og ud mellem studenterne på den venstre Seinebred, hvor ingen kendte ham, og ingen tog sig af ham. Han fik lov til at føre sit stille liv for sig selv. Det var slid og slæb fra morgen til aften. Pengene hjemme fra var for længst sluppet op, og ingen hjælpekilder stod ham åbne. Han ville ikke bede, han ville ikke ydmyge sig. Hele hans energi havde han sat ind på, at han skulle klare sig selv.

Om formiddagen arbejdede han som simpel svend i et stort bronzestøberi. Hans flid, hans tekniske uddannelse og hans kunstneriske begavelse havde dog givet ham en stilling, der var ikke så lidt forskellig fra en almindelig arbejders. Han tjente

forholdsvis godt og kunne have slået sig igennem, hvis hans ambition kun havde været at blive en jævn håndværker.

Men målet var højere.

Han ville være kunstner, han ville anerkendes af kunstnere, og det var just det opslidende, at han ingen velsignelse eller tilfredsstillelse fandt i sit hårde arbejde, for han måtte snige sig dertil og derfra næsten som en tyv. Havde de kammerater, som han dagligt arbejdede sammen med i Chapus skole, vidst, hvad han tog sig for, så havde de mødt ham med et skuldertræk. For kunsten har den mærkværdige æresfølelse, at den kan være bekendt at sulte, men den kan ikke være bekendt at bruge sine hænder til groft arbejde for føden.

Den ansete billedhugger selv vidste dog, hvorledes det var fat, og han havde netop derfor fattet interesse for denne mærkværdigt seje nordbo, der ikke lod sig smide ud af sin kurs. Han havde tilstået ham en friplads, så at han kunne besøge skolen, når han ville.

Når arbejdet i støberiet var forbi, gik Falk herhen, og det par eftermiddagstimer, han derefter endnu kunne se, sled han i det i sit atelier. Således forløb dagen, til mørket faldt på, og han træt spiste sin middag i en af de små restaurationer.

Men udgifterne til atelier, model, materiale og varme var store. Han måtte spare på alle kanter. Ofte syntes han ikke, han havde råd til at gå ud til middag, og for at tjene et par centimer kogte han selv te hjemme og spiste nogle store humpler brød med smør dertil.

Således var det gået ham i aften. Han var kommet hjem, mens det var halvmørkt, og livet endnu ikke var begyndt at røre sig, og selv nu, da dets bølger gik højest, nåede dønningen af

det ikke op til ham. Der var stille som i en grav i den lille gade, hvor atelieret lå.

Her var betydelig mere trist end oppe på Montmartre. Der var ingen udsigt, og selv når man stod op på en stol og kiggede ud af det store, skrå vindue, hvorfra ovenlyset kom ned, så man kun tage og rygende skorstenspiber i en uendelighed.

Væggene var hvide og kalkede. De gloede kolde og fugtige med udsvedende salpeter.

Der var kun få prydelser. De småting, som han havde haft til at hygge lidt på udseendet med i de dage, han kom til Paris, var gået med i den første kamp for tilværelsen, inden han fik fat i noget, og senere syntes han ikke, han havde råd til at anskaffe sig den slags luksus. Der så derfor tomt og fattigt ud. Det eneste bohave var en chaiselong, på hvilken han sov om natten i den råkolde, gipssvangre luft, et lille bord med et blækhus og nogle danske bøger af Ingemann og Christian Winther.

Han følte sig ensom og forladt.

Den store lampe, der hang under loftet, kastede et skarpt skær ud over atelieret og fremhævede endnu mere dets tarvelighed og fattigdom. Han havde anskaffet denne store solbrænder, der næsten skinnede som et elektrisk blus, for at han også kunne bestille noget om aftenen. For arbejde og atter arbejde, det var blevet hans løsen.

Den gruppe, der i øjeblikket stod tildækket med klude på kavaletten, skulle være færdig til verdensudstillingen, og bagefter skulle den sendes til København. De skulle dog få at se på Charlottenborg, at han også kunne lave noget.

Han begyndte at tage de fugtige klude af, mens han sang en melankolsk bondesang, der næsten lød som en salme, og gav

genlyd i det halvtomme rum. Men han havde ingen rigtig lyst til at tage fat. Hans tanker var andre steder og havde som altid, når han følte sig ulykkelig, hang til at bygge luftkasteller. Det var hans naturs lykke, at netop, når det så mørkest ud, kunne han finde trøst i et strålende fantasibillede i lykke og berømmelse. Hovedrollen i disse drømmerier spilledes stadig af frøken Grås skikkelse. Midt i sørgmodigheden var hun hans gode engel, for det var tanken om engang at komme hende nær, der var drivfjederen i hans rastløse arbejde og lønnen derfor. Men han nagedes også af bekymring for, at hun skulle blive ranet fra ham.

Han havde jo måttet rømme valpladsen, fordi han ikke kunne holde stillingen som præsentabel bejler. Men hun og alle de andre skulle nok få øjnene op for, hvem han var, når hans værk var fuldendt.

Han begyndte atter at dække figuren til. Han følte, at han trængte til frisk luft. Ilden i kakkelovnen var ved at gå ud. Han fyrede stærkt i, for at leret ikke skulle fryse, og forlod atelieret.

Gaden var tom og øde, men efterhånden som han kom længere frem, begyndte det stærke livs strøm at slå ham i møde. Hvad var der i vejen? Det var jo valgdag! Han fik lyst til at se på livet; det kunne måske kvikke ham op.

På boulevarderne var tummelen nu steget til sit højdepunkt. Valget var afgjort til for del for generalen. Man hujede og peb, råbte og skreg. Af og til dukkede municipalgardisterne frem og ryddede en stump, når tumulten blev for stærk. De rødbuksede ordenshåndhævere modtoges med latter og tilråb og førte et par fanger med sig, hver gang de skiftede plads. De anholdte, der foreløbig blev sat ned i operabygningens kældre, havde kun

ét svar: Leve Boulanger! og det istemtes af mængden, mens de førtes bort. Alt gik af uden voldsomheder.

En mand fik et sabelhug over ansigtet, og mængden syntes et øjeblik at ville tage parti, men blev hurtigt drevet fra hinanden, og de roligere elementer begyndte at trække hjemad, nu da resultatet var afgjort.

Der blev luft. De patruljerende betjente kunne begynde at bevæge sig mellem folk, med stadige opfordringer til at passere, og bladsælgerne med fjerde, femte og sjette udgave af aftenaviserne kunne få plads til at sælge, mens de råbte, så at man mindst skulle tro, at de blev myrdet.

Falk gik med strømmen og kom forbi den danske café.

Han kunne se ind gennem de store ruder. Der var stærkt oplyst, og alt var optaget.

Ved et bord sad Guldbrandsen, Dahl og Holm. Den sidste var stærkt beskæftiget med at skrive, mens han af og til over papiret var i ivrig diskussion med de andre. Dahl syntes dog mindre interesseret, han overlod væsentligt samtalen til de to boulangister.

Billedhuggeren følte en stærk tilfredsstillelse ved at overbevise sig om, at frøken Grå ikke var med. Skønt han længtes efter at få blot et glimt af hende at se, ville han dog hellere undvære det, end at han skulle have været tilskuer til hendes nærværelse i selskabet, mens han selv stod udenfor mellem de tusinde fremmede mennesker. Han tænkte et øjeblik på at gå indenfor og hilse på landsmændene, han havde trang til at tale med nogen.

Han havde allerede begyndt at bane sig vej hen imod indgangen. Så opgav han igen sit forsæt og vendte om.

Han ville ikke på ny knytte omgang med disse folk, i hvert fald ikke for det første. Det ville kun lamme og hæmme ham. Da han var kommet forbi cafeen, følte han sig glad ved sin standhaftighed.

Livet rundt omkring satte efterhånden hans fantasi i bevægelse. Den begyndte at arbejde med alle hans egne livsforhold, og tankerne vendte sig pludselig fra denne vilde tummel til det stille hjem i landsbyen, hvor moderen boede. Hun havde ikke i lange tider hørt fra sin søn. Hvad tænkte hun vel? Tidligere havde han altid været så omhyggelig for at sende hende brev. Var det tanken om frøken Grå, der så fuldstændig havde grebet ham, at den havde fortrængt det billede, der tidligere havde været ham det kæreste af alle?

Der kom et bittert samvittighedsnag over ham. Og dog, når han ret tænkte efter, hvad havde han så egentlig at meddele hende, som kunne glæde hendes hjerte. Hun havde tænkt at se sin søn som en stor mand, og hvad var han her? En af de mindste blandt de mindste. Kun håb til fremtiden, det var hele hans rigdom, og den var god for ham selv, men mager kost for andre. Det var vel egentlig også derfor, at han ikke havde skrevet. Havde der været lys og lykke omkring ham, så havde hans tanker sikkert først søgt hjem til moderen.

Men nu skulle det gøres godt igen, så snart han kom hjem. Dog hvorfor vente, hvorfor ikke gøre det straks, det var jo det almindeligste her, at man skrev på cafeerne, og dem var der da nok af.

Som tænkt så gjort. Han gik ind i en lille restaurant, hvor der så nogenlunde fredeligt ud, og bestilte sig en kop kaffe og skrivemateriale. Hvad skulle han skrive?

Han begyndte to-tre gange, men det ville ikke forme sig for ham. Så gerne ville han skrive noget, der kunne glæde og varme det gamle hjerte, men meddelelserne fra hans eget liv var ikke dertil. Hvis det var gået anderledes, hvis alle de illusioner, som han havde haft, havde holdt, hvor ville han da ikke have været glad ved at sende sin moder et brev om sin lykke.

Tanken varmede ham selv, idet den slog ned, og uden at han forstod eller prøvede på at gøre sig klart, hvorledes dette bedrag fødtes, sprang han midt ind i begivenhederne og skrev så hurtigt, at pennen næsten ikke ville følge tankerne:

> "Kære lille moder!
> Du kan ikke tænke dig, hvor glad og tilfreds jeg føler mig, mens jeg sender dig disse linjer. Det er længe siden, du har haft brev fra mig, fordi jeg har været så optaget af at gøre alt i stand, og fordi jeg først ville skrive til dig, når jeg kunne give dig rigtig gode efterretninger.
>
> Jeg har fået flere store bestillinger, som allerede er udført, og som har givet mig en god indtægt. Nu er jeg flyttet uden for Paris, har købt mig lidt jord og har bygget mit eget atelier. Her er ganske anderledes end i den store, travle by, hvor der kører så mange vogne og heste, at det næsten slet ikke er til at komme over gaden, og hvor betjentene må hjælpe folk over. Hvis du var hernede, tror jeg, du blev helt tummelumsk af al den støj.
>
> Men hvis du så kom ud til mig, så ville du føle dig rigtig vel tilpas. Her er så lyst, roligt og venligt. Uden for huset er der en lille veranda, her har jeg plantet vin, og når sommeren kommer, vil de store drueklasser hænge ned mellem tremmerne, og løvet vil skygge for solen. Tænk,

hvor det ville være dejligt, hvis du kunne sidde her med dit strikketøj og se ud på den lille have, hvor jeg har anlagt små bede og et kaninstutteri; der er gamle frugttræer, som stod på jorden, da jeg købte den, og et lysthus i et hjørne.

Indenfor har jeg atelier. Jeg er i færd med at hugge en stor statue i marmor, det dejligste fine marmor, der lyser og skinner som sne i frostvejr. Den skulle du bare se, det ville glæde dine kære, gamle øjne. Den er bestilt af en fornem rigmand.

Bag ved atelieret har jeg en lille dagligstue, mit eget værelse og et sovekammer. Om det så er et køkken, savner jeg det ikke, så du ser, at jeg kan gå ind i ægtestanden, når det skal være, men det tænker jeg slet ikke på. Mit eneste ønske er, at du kunne komme herned og se, hvor lykkelig jeg er, og hvor godt det er gået mig. Men den lange rejse tør du vel ikke indlade dig på i din alder.

Men når jeg nu er færdig med mine arbejder, og jeg har fået medalje på den store verdensudstilling, som de nu er i færd med at stille op, og som bliver så stor, så stor, som man aldrig har set den før, så skal jeg komme hjem for at besøge dig, og så skal jeg rigtig fortælle dig om alting hernede, ligesom fader gjorde i gamle dage. Så skal vi sidde så rart og hyggeligt sammen i den lille stue, mens du koger kaffe, og jeg skal give dig et fint, nyt sjal med nål i.

Men indtil da, så lev vel, min egen kære lille moder. Jeg håber, du må have det vel og komme godt over den slemme vinter, indtil du atter kan se

din altid hengivne og kærlige søn

Jens."

Han lagde pennen fra sig og strøg sig over panden. Hvorledes var dog alt dette faldet ham ind? Han læste brevet igennem og smilede ad den naive tone, som han uvilkårligt havde anslået, for at moderen i sin enfold rigtig skulle begribe alt.

Ak, hvor forskelligt var dog ikke dette billede fra virkeligheden. Men var det synd at glæde en gammel kones moderhjerte med en sådan usandhed, der ikke kunne skade nogen. Det var jo ikke for at prale, at han havde skrevet dette. Jo, han ville netop sende dette brev afsted. Han skyndte sig at betale og frankere, inden han forandrede beslutning, så gik han ud på gaden og kastede brevet i postkassen.

Han følte sig helt lettet, da dette var sket. Færdslen var taget af. Endnu drev store hobe syngende og råbende ned over boulevarderne, i bladkontorernes vinduer lyste endnu de sidste meddelelser i transparent, men ingen tog mere notits af dem. Paris var ved at gå til ro oven på den bevægede og anstrengende dag, der havde sat alle gemytter i oprør, for at vågne med tømmermænd og slappelse oven på den voldsomme kraftudfoldelse, der i virkeligheden kun var en demonstration.

Falk drev hjemad. Han kom op i atelieret, hvor kakkelovnen havde udviklet en kvælende, osende varme, der afløstes af rå kold træk, da han åbnede vinduet.

Han tændte den store lampe og så sig omkring. Han syntes, der så endnu mere tomt og uhyggeligt ud end ellers. Det var altså hans lille wigwam med vindækket veranda og lejlighed til en hustru.

Åh ja! Men om to døgn ville et par kærlige øjne læse hans brev, og et hjerte ville banke for hans lykke. Besad han så dog ikke selv noget af den?

10

Danskerne er i en henseende et mærkeligt folk.

Uden at det er affektation, er der få nationer, der er så snerpede, når de er hjemme, men der er endnu færre, som har mere lyst og mod til at se noget, når de er udenlands. Det bunder vistnok i en vis aristokratisk følelse af, at man er den rene, for hvem alt er rent.

Faktum er i alle tilfælde, at de danske altid med en vis gemytlighed går med, selv hvor man ved, at det går over stregen, og hvor de indfødte ængsteligt holder sig tilbage. At det i reglen er damerne, der er de ivrigste, og at man bagefter taler om sin optræden som den naturligste ting af verden, omend med en vis forargelse over udlandets moral, er lige så sikkert.

Af disse grunde skete det da også, at den skandinaviske kolonis medlemmer gik med til en fest, som man nok turde have sine betænkeligheder ved. Den var arrangeret af et bekendt illustreret blad, hvis redaktør havde siddet i fængsel, fordi hans billeder trods kunstnerisk talent var for stærke for den ofte lidet liberale franske retfærdighed. Det var et stort maskebal, der gaves i et af de største lokaler oppe på Montmartre. Det var en vældig sal med tilstødende værelser og bagved en udstrakt have med talrige lysthuse.

Man var allerede kommet hen på foråret.

Luften var mild, næsten sommerlig, og borde og stole begyndte allerede at komme frem på boulevardens fortove.

Der var sendt billetter til adskillige af den danske kolonis medlemmer. Fra det øjeblik, man kom, til man gik, var man gæster hos indbyderen.

Guldbrandsen og hans hustru, frøken Grå, Dahl og Holm havde aftalt at mødes for at spise til middag sammen, inden man tog afsted. Alle havde det bedste humør på, da de samledes i en af boulevardens restaurationer på første sal. Man morede sig over hinandens kostume og improviserede allerede et lille bal rundt om bordet, inden man tog fat på suppen. Frøken Grå så henrivende ud i en art skjoldmø-kostume, hvis blanke skælpanser sluttede tæt om hendes slanke liv, mens det korte, blonde hår strittede frem i trodsige, gyldne krøller, og de blå øjne lyste kækt under den lille hjelm. Dahls blik veg ikke fra hende i al den tid, man spiste. I det bedste lune rejste man sig fra bordet og fordelte sig i to droscher, som ventede.

Det var et højst ejendommeligt arrangement, der var truffet. Straks når man trådte ind, var alt ravende mørkt, så at man næppe kunne finde sig til rette. Når man var blevet af med tøjet, kom man ind i en lille skummel celle, hvor der kun fandtes en lygte, en briks og et bord. Her sad indbyderen selv med tunge lænker på hænderne og med et krus vand og nogle skiver tørt brød foran sig. Om hans hoved lyste en helgenglorie. Det var symbol på den uret, han havde lidt. Han bevogtedes strengt af tolv små gardister i uniform fra revolutionstiden. Det var de nydeligste modeller fra hele kunstnerkvarteret, som man havde kunnet få fat på. Endnu kom de ikke fuldt til deres ret i det dunkle rum. Så trådte man ind i salen. For enden var der rejst et lille teater, hvor kvindelige brydere tog tag, og langs siderne var malet en række billeder, som den gang meget almindeligt

solgtes på boulevarden, og som ved deres smagløshed forrådte den tyske oprindelse, som intet havde med fransk *chic* at gøre. Det var en berettiget og fornuftig protest, fordi dette kram tåltes, mens de i al deres vovethed kunstneriske illustrationer blev straffet. På billederne var der ved knæet skåret et hul, og de damer, der havde mod til det, placerede sig bagved og fuldendte virkningen med en realistisk forgrund ved at stikke deres egne fødder igennem. Foran hvert billede var anbragt en bøsse, i hvilken man lagde sin stemmeseddel og afgav sit votum for de smukkeste former.

Just som det danske selskab trådte ind, blev den proklamerede sejrherreinde i konkurrencen båret forbi i triumf, mens hun løftedes højt op i vejret, og musikken faldt ind med fanfarer.

Hermed var tonen slået an.

Der herskede en ellevild kådhed overalt, kostumerne var gennemgående lette, og can-can'en gik lystigt, skandinaverne holdt sammen og morede sig akkurat, som når man er på Dyrehavsbakken, i denne endeløse tummel.

Dahl og frøken Grå dansede næsten uafbrudt sammen. Midt i dette mylder af fremmede mennesker, hvor det gik temmelig frivolt til, syntes han i sin oprigtige, varme kærlighed at komme hende nærmere end nogensinde.

Efter en af dansene gik de ud i den store have.

Månen var kommet frem, den sendte sit matte skær ned mellem træernes grene og tegnede underlige skygger hen over de brede, grusede gange. Frøken Grå var varm af dansen, hun støttede sig tungt til sin kavalers arm, og ingen af dem sagde noget.

Natten var kølig, men de mærkede det ikke. Blodet hamrede endnu i deres årer fra dansen derinde i det varme, støvfyldte rum, hvor man kun længtes ud for at få en mundfuld frisk luft.

De satte sig ind i et af de små lyst huse. Langt borte lød den brusende musik. Det var can-can'ens femte tur, den vildeste dans, og dog tonerne til den mest romantiske hjemlige melodi: *Og hvis i skovens hal* af Hostrups *Æventyr på Fodrejsen*. Inde mellem grenene tittede hist og her kulørte lamper frem, mens vandet plaskede i den lille fontæne i havens midte.

Her var lunt og fredeligt, næsten hjemligt.

Længe sad de side om side tæt op mod hinanden uden ord, og lidt efter lidt gled hans arm langsomt ind under hendes og lagde sig om hendes liv. Han mærkede ingen modstand, og han trykkede hende varsomt ind imod sig, stadig tavs, stadig betaget af den kærlighed, han så længe havde næret, og som han nu syntes at meddele hende uden ordets hjælp.

Hun så op, og i det vage, ubestemte lys mødtes deres øjne og sænkede sig i hinanden, som åbnedes deres indre gensidig gennem dette spejl for sjælens dybeste rørelser. Deres ansigter droges nærmere og nærmere mod hinanden med magisk kraft. Han følte hendes hjelms kolde metal mod sin hede pande og mærkede et strøg af hendes varme, dunede kind mod sin.

Hans øjne blev fugtige af en dyb, inderlig kærlighed, der sprudlede ham fra hjertet ud i årerne, og med en næsten vemodig følelse midt i denne berusende fryd over at stå ved sine ønskers mål berørte han med bly ømhed hendes læber med sine.

Hans egen stemme lød ham fremmed, som kom den langt borte fra, og som turde den ikke ryste hans sjæls stemning bort

ved ordenes lyd, da han hviskede:

"Lille frøken Ellen, jeg elsker Dem, elsker Dem af hele mit hjerte. De må have mærket det før, allerede for uger og måneder tilbage, mærket det på tusinde småting, på mit blik, på mit væsen, på den glæde, der fødtes i mig, så snart jeg så Dem, så snart jeg hørte Deres stemme."

Hun svarede ikke, hun bøjede sig tættere ind mod ham, deres øjne mødtes atter i et ømt blik, og deres hænder fandt hinanden i et håndtryk, der sagde mere end mange ord.

"Kære Ellen, vil du være min, vil du betro dig til min varetægt, jeg skal aldrig, aldrig holde op at elske dig."

Hun lukkede øjnene som for bedre at høre de fagre ord, der i sig selv sagde så lidt, kun hvad elskende altid betror hinanden i kærlighedens gryende morgen, men som farvedes af hans sjæls lidenskab, der gød gylden glans over dem.

Hun begyndte at tale uden at se op.

Hendes ord lød, som var det i drømme, hun meddelte sig til ham. Deres tale sank ned til hvisken. De betroede hinanden deres gensidige iagttagelser, hvorledes de havde mærket kærligheden gro frem, og hvorledes den ene havde været ængstelig for, at den anden skulle glide væk, og hvorledes de havde taget varsler af hinandens opførsel.

Og alt som de talte, alt som de mærkede, at denne tilbøjelighed var vokset samtidig frem hos begge, at den havde måneders daglige udelukkende optagethed til grund og ikke var en opblussende stemnings frugt, blev talen roligere, mere naturlig, munter uden den endnu usikre kærligheds smægtende lidenskab.

Han lagde blødt sin arm om hendes liv, løftede hende op fra bænken og trykkede et kys på hendes læber.

"Lad os gå ind til de andre," sagde han.

"Du kan let forkøle dig i den kolde natteluft, og jeg er så glad, at jeg må se mennesker."

"Åh nej," bad hun. "Lad os tage bort. Lad os ikke profanere vor kærlighed, der er så ung og så uberørt endnu. Før tænkte jeg ikke på det, nu synes jeg, at det ville være at dukke den ned i slam, hvis vi igen gik ind denne pestsvangre luft med dens vilde, tøjlesløse hurlumhej."

Han følte, at hun havde ret. Det var kun trangen til at få sagt blot til et eneste menneske, hvor lykkelig han var, der havde drevet ham tilbage. I det samme sagde hun:

"En ting må du også love mig. Lad være at fortælle vor forlovelse til nogen i kolonien. Lad disse dage, vi har tilbage hernede, være vore egne uden nysgerrige, vogtende blikke, vent med at lade de andre vide det, til vi rejser."

"Ja," sagde han langsomt. Han ville helst i øjeblikkets betagethed have råbt sin lykke ud for alle vinde, men i det samme bøjede han sig ned over hende og pegede hen mod indgangen til dansesalen:

"Ham må jeg have lov at fortælle det til."

Ellen smilede op til ham og sagde:

"Nå ja!"

Holm kom ud fra dansesalen, varm og ophedet, viftende sig med sit lommetørklæde. Han opdagede de andre og sagde:

"Nå, står I her og sværmer i måneskinnet, man skulle såmænd tro, I var blevet forlovede."

Dahl så næsten skuffet på ham og sagde:

"Du har da også altid en underlig brutal måde at gætte tanker på. Vi er jo netop blevet forlovede lige i dette øjeblik, og mens jeg endnu er så betaget, at jeg næppe tør tro på min egen lykke, og Ellen beder mig om ikke at fortælle det til nogen, så kommer du og siger det selv, som om det var en gammel historie og den naturligste ting af verden."

Holm kunne ikke lade være at le.

"Men er det ikke også en gammel historie, det er jo netop det gode ved det, at jeres kærlighed ikke er fra i aften, selv om den først nu har fået ord. Er der nogen, det glæder, så er det mig. Jeg har dog stået fadder til den."

Han trykkede hjerteligt begges hænder.

"Kære Holm," sagde frøken Grå. "De er nok så venlig ikke at lade det gå videre. Det er måske ikke alle, der er så kloge til at gætte som De."

"Med fornøjelse; De ved, at jeg altid har rettet mig efter Deres ønske, så at jeg nu ikke en gang kan præsentere mig som ulykkelig elsker ved siden af min ven."

"Det var Dem vist ikke så svært, De bliver såmænd aldrig forlovet, Holm."

"Man skal aldrig sige aldrig, frøken Ellen."

"God nat!" Og Dahl og frøken Grå dansede med hinanden ned gennem hovedgangen for at nå bag om salen ud på boulevarden.

Holm satte sig ned i lysthuset for at svale sig. Alt var stille, kun vandet plaskede ensformigt i bassinet, og inde fra salen, hvor musikken var hørt op, lød en fjern brusen af højrøstede stemmer, der flød sammen i en lyd.

Pludselig hørte han ligesom et dybt suk bag den tynde bladvæg ved siden af sig, et øjeblik efter lød det igen.

Han gik ud i gangen. Lysthusene fortsattes i en lang række, det ene op ad det andet, kun skilt ved tynde tremmer, ad hvilke den vilde vin slyngede sig op.

Knap tre skridt fra, hvor Dahl og Ellen Grå havde erklæret hinanden deres kærlighed i de ømmeste ord, sad en mand foroverbøjet med hovedet i hænderne. Han var karnevalsklædt, men det varede dog ikke længe, før Holm var på det rene med, at det ikke var nogen anden end Falk.

Han blev lidt forbavset, for han havde ikke vidst, at billedhuggeren var her, men han behøvede ikke at anstrenge sin gætteevne længe for at forstå, hvad hans hensigt havde været med at komme her, og han forstod også, at det ville være overflødigt at fortælle ham, hvad der var gået for sig. Han vidste det sikkert bedre, og han havde selv søgt lejligheden til at få det at vide.

Holm slog ham på skulderen, og Falk så op.

Han blev ikke forbavset, han havde hørt hans stemme, mens han tog afsked med de nyforlovede, og han vidste, at han var i nærheden.

"God aften," sagde Holm, "det er længe siden, man har set noget til dig."

"Ja, jeg har holdt mig for mig selv, det har passet mig bedst."

"Nå, du behøver da ikke at være så kort i tonen," sagde Holm og lagde sin arm om hans skulder. "Du har naturligvis hørt, hvad her er gået for sig. Jeg forstår, at det har gjort dig ondt."

Falk stirrede hen for sig.

"Ondt! det er et mildt udtryk. Det var mit livs håb, der bristede. Hun var sjælen i mit arbejde, det er hendes billede, som har foresvævet mig i mine tungeste øjeblikke, og udsigten til en gang at vinde hende er det eneste, der har holdt mig oppe. Nu er det alt sammen forbi, jeg føler mig som i mørke."

"Jeg forstår godt, hvor tungt dette slag har ramt dig, men har du nogensinde haft nogen udsigt, og kan du bebrejde nogen det udfald, sagerne har fået, efter at du selv har trukket dig tilbage og overladt fjenden valpladsen?"

"Du taler med kold forstand, du har lige sympati for os begge, og du elsker ikke selv. Du vil aldrig kunne forstå mig eller min smerte. Netop nu tegnede alt sig så lyst for mig. Jeg har arbejdet vinteren igennem, og jeg er nået frem skridt for skridt. Jeg har fået to arbejder antaget til verdensudstillingen og har modtaget et par mindre bestillinger, der har sat mig i stand til at leje et ordentligt atelier. Med lidt held vil jeg have en fremtid, der vil kunne sikre mig min eksistens."

"Men tror du, at det vil blive en eksistens, der ville kunne tilfredsstille en dame som frøken Ellen Grå?"

"Du spørger om så meget. Jeg har hvert fald selv troet det."

"Men nu er jo håbet ude. Der er andre før dig, der er blevet skuffet i deres første kærlighed, og som alligevel har fundet lykken. En mand må ikke give sig straks. Du er vel ikke svanger med selvmordsplaner?"

"Det siger du, som du plejer, uden at man forstår, om det er spøg eller alvor. Nej, jeg nærer ingen selvmordsplaner. Der var måske en tid, da jeg kunne have tænkt på det, men den er forbi. Jeg er blevet grundigt kureret."

"Hvorledes da," spurgte Holm forbavset.

"Det er Krogs skyld. Han er den eneste, der af og til har besøgt mig. Jeg ved ikke, hvorledes han havde fået snuset mig op. Han blev mere og mere underlig og sær. Så længe jeg havde det helt småt, gik det endda an. Han følte en tilfredsstillelse i at se, at han ikke var alene i kampen for tilværelsen. Men efterhånden som det begyndte at gå mig lidt bedre, blev han mig næsten fjendsk. Når jeg havde fået en bestilling, prøvede han på at gøre mig ked af den på alle måder; snart påstod han, at jeg ville blive snydt for mine penge, snart at det var under min værdighed at tage mod så lidt for mit arbejde; de udbyttede mig, som han udtrykte sig.

Der var et øjeblik, da jeg for alvor tænkte på at vende tilbage til kolonien. Der var kommet en uro på mig i min ensomhed, en frygt for, at det skulle være for silde, når jeg endelig viste mig. Så hørte jeg om jeres aftenunderholdning, der var omtalt i et par blade, og jeg fik lyst til at være med.

Jeg havde allerede gjort mig i stand og var omtrent færdig. Så bankede det på, og Krog kom ind. Han så på mig næsten med had, da han opdagede, hvor pyntet jeg var, og mønstrede mig fra top til tå.

"Hvor fa'en skal du hen," sagde han i en så bebrejdende tone, at jeg næsten var helt flov, da jeg svarede:

"Jeg havde tænkt at gå med til skandinavernes fest."

Han svarede ikke, men begyndte at fløjte, mens han stadig vedblev at følge mig med et inkvisitorisk blik. Halvt genert fuldendte jeg mit toilette.

Så fik han lige på en gang et af sine rigtig ravnorske anfald af raseri og spurgte, om jeg troede, at jeg kunne gå på bal med tyksålede støvler og celluloidmanchetter.

"Nå sådan," sagde Holm, idet han efterlignede nordmandens stemme: "Gud, hvor du er *drôle*. En tror begribelig, at du er svært fin, vennen min, i de fillede raker.

Komprenerer du ikke, at de bare ville skrathyle af grin, når du kommer sluskende bortover mellem de fine karer.

Tror du, det er *chic* at gå på bal med de tyksålede skoene dine, som du selv har smurt, – og med celluloidmanchetter på bare næverne. Ka dogger ikke forstå, at krage søger mage, og du bli'er fa'en plyndre min pjolterstok bare en krage, om du skriver nok så grejt *Falk* inden i flossen og koften din. Der har du *mon opinion*."

Falk kunne ikke lade være at le.

"Ja, sådan var det omtrent."

"Men du kom alligevel."

"Hvoraf ved du det?" sagde Falk og rødmede.

"Det var jo mig, der var oppe efter dig i logen."

"Nå," sagde Falk og betænkte sig, "det vidste jeg ikke. Jeg troede ikke, nogen havde set mig, og jeg ville helst have undgået at tale om det. Jo, jeg gik virkelig derhen. Men så snart jeg kom på trappen og så, hvor fint alt var, så faldt Krogs ord mig pludselig ind. Jeg syntes, mine sko var så tyksålede, min kjole så luvslidt, jeg blev bange for at gøre fiasko. Jeg hørte et par stemmer, som jeg troede, jeg kendte, og jeg trak mig et par trin op ad den lille trappe. Da hørte jeg over galleriet musikken fra salen, og jeg fik den idé, at jeg muligvis deroppe fra kunne se, hvad jeg ønskede.

Jeg blev stående længe og kiggede ned. Jeg så, hvorledes denne hr. Dahl kurede til frøken Grå, og det brændte mig i sjælen, når jeg så dem fare forbi. Jeg følte instinktmæssigt, at

jeg var dette menneske overlegen, men når jeg betragtede hans elegante dragt, hans store stivede skjortebryst og hans flotte dans, så følte jeg også, at det i det mindste her ville være mig umuligt at tage kampen op med ham.

Jeg blev endnu mere usikker på mig selv, og da jeg i mørket hørte en stemme, der spurgte: "Er der nogen?" skyndte jeg mig at komme afsted over hals og hoved. Jeg havde fornemmelsen af at have luret. Havde jeg blot vidst, det var dig, så var det måske gået anderledes."

"Det tror jeg ikke. Det var allerede for sent, du viste dig, hvis du da nogensinde havde haft chancer."

"Måske," sagde Falk og stirrede hen for sig.

Der blev en lang pause.

"Men hvordan gik det så med Krog?"

"Ja det er sandt," sagde Falk, der følte sig lettet ved at tale om noget andet. "Jo større hans elendighed blev, desto mere voksede storhedsvanviddet frem hos ham. Han troede til sidst i fuldt alvor, at han skulle være dirigent i den store opera, og en aften fortalte han mig, at Carnot havde kaldt ham op i sin loge og havde komplimenteret ham. Det gjorde mig inderlig ondt for ham, men han var mig en gavnlig lære. Der var spirer hos mig til den samme sygdom, til at finde et surrogat for berømmelsen i hallucineret selvovervurdering. Men efterhånden som jeg så galskaben få tag i ham, kureredes jeg selv.

En trist regnvejrsaften kom han op til mig. Vandet drev af hans tynde havelock, og han rystede af kulde. Han var bleg, men rolig og næsten normal. Virkeligheden havde taget så hårdt i ham, at den havde rystet ham ud af hans indbildte

drømmeverden. Han var blevet afskediget fra sin lille bestilling og stod nu ansigt til ansigt med den bitreste nød. Han græd, mens han sad hos mig, og stadig talte han om de høje fjelde, som han aldrig skulle se mere. Jeg ville overtale ham til at blive hos mig om natten, men han ville hjem, og så drev han af i det råkolde regnslud, mens han med sin dybe stemme nynnede på en af de melankolske folkemelodier, som han troede, han selv havde komponeret.

Jeg var urolig for ham og opsøgte ham den næste dag i hans lille logis. Han havde hængt sig på dørstolpen. Jeg fik en afsky for selvmord, en væmmelse for denne nedværdigelse af mennesket endog efter døden, og denne følelse påkommer mig, hver gang jeg atter får dette uhyggelige billede i tankerne. Hvor var det dog hæsligt at se ham med det blå, opsvulmede ansigt og den udhængende tunge."

Falk tav, og begge blev siddende uden at se op, mens musikken fra dansesalen atter begyndte at lyde ud til dem.

Det var Falk, der atter tog ordet eller rettere halvhøjt fortsatte sin tankerække.

"Men jeg fortvivler ikke. Afgørelsen er måske bedre end uvisheden, i hvilken mit håb dog efterhånden var blevet så ringe. Nu vil jeg kun leve for mit arbejde og i det: kan jeg ikke vinde kærlighed, vil jeg i alle tilfælde vinde agtelse for mig selv og anerkendelse hos andre."

Han talte roligt, som en mand, der har taget sin beslutning. Holm forstod, at her var en vilje, som ikke opgav sig selv, og hvis stærke kraft en gang måtte sejre og bringe ny ligevægt i sindet.

Falk rejste sig.

"Går du," spurgte Holm.

"Ja."

"Alene?" sagde journalisten i en tone, der stillede Falk frit i sit valg.

"Ja, helst."

"Farvel, min ven."

"Farvel," sagde Falk og trykkede hans hånd uden at se op. Holm så efter ham, mens han forsvandt mellem havens træer. Det var ingen særlig lystig karnevalsgæst.

Journalisten gik atter hen mod dansesalen. Tæppet i baggrunden var blevet trukket i vejret, og parvis gik man i polonaise forbi scenen, hvorfra der blev givet hver en kurv med en flaske champagne, en kylling, smør, ost og brød samt en lille flakon med bitter. Alle fik det samme, og uden opvarteres hjælp lejrede man sig gemytligt rundt omkring i småselskaber, som om man var på skovtur.

Propperne knaldede, og overstadigheden var på sit højeste, men Holm havde ikke mere rigtig lyst til at være med. Han mærkede, at han ikke kunne få humøret op, og forsvandt fra selskabet, i samme øjeblik som musikken atter spillede op for de lystige karnevalsgæster, der nu først rigtig skulle til at more sig.

11

Der var middag på Eiffeltårnet i restaurationen på anden etage af den mægtige jernkolos, der som et magnetbjerg drog alle tanker mod verdensudstillingen.

Det var Dahl, der højtideligt deklarerede sin forlovelse med frøken Ellen Grå inden sin nærforestående afrejse.

Fra den høje platform lod gæsterne øjet glide ud over de fine, blåhvide kæmpebygninger, der heroppe fra tog sig så små, næsten legetøjsagtige ud, mens den store, elektrisk belyste kaskade væltede sin lysende vandstrøm ind mellem mørkt træløv og hvidt skinnende kæmpefigurer.

Lokalet så højst ejendommeligt ud. Jernværket, der nedefra tog sig spinkelt og fint ud, næsten som om det var kniplinger, viste sig her over og under én som vældige, brunrøde dragere, der lå tunge og massive, nittet på hinanden. Selskabet var nået herop med en del besvær, for endnu gik der ingen elevatorer; de første, man havde prøvet, var styrtet ned og lå knuste ved foden af tårnet, som en venlig påmindelse til dem, der skulle benytte de næste.

Man var altså nødt til at bestige den vældige jernpæl ad trapperne udenfra. I begyndelsen gik det let nok under spøg og latter og med en energi, som om man aldrig ville trættes.

Men man havde ikke brolagt vejen til Helvede mange meter med gode forsætter, førend det begyndte at trække i knæene.

Konstruktionen blev mere og mere indviklet, jernskinnerne krydsede hinanden i håbløst kaos, der fremkaldte den dybeste

beundring for den sindrige edderkop, der havde udspekuleret dette mægtige væv.

"Nu hjælper det," råbte Holm, der var i forvejen, opmuntrende til de andre.

Man var nået op på den første, store afsats.

Endnu var alt lutter forvirring. I restaurationerne var man ikke færdig med at stille borde og stole til rette. Opvarterne løb omkring, endnu ikke orienteret i deres beskæftigelse i dette luftlag, hvor man arbejdede og sled fra loft til kælder. Man fristedes til at bruge dette udtryk; for når man ikke så ud i luften, hvor horisonten allerede begyndte at brede sig i sin majestæt, følte man sig fuldstændig, som om man stod på fast grund.

Nede mellem jernplankerne under diskens gulv var der et stort, køligt rum, helt omgivet af is. I denne svævende kælder tog man en forfriskning, inden man atter gik på langfart til anden etage med Holm i spidsen.

Trappen blev smallere, trinnene mere indskrænkede. Nede på første etage slog kulos og varme op mellem de af sommerheden gennem glødede jernkryds.

Damerne klagede sig ynkeligt over træthed og var lige ved at opgive det hele, men opbød al deres kraft, da de hørte herrerne råbe deroppe fra:

"Nu er vi der."

Så nåede man da anden etage.

Rundt om mellem kiosker, der skulle sælge kaffe og chokolade, lå bjælker og høvlspåner i et roderi. Et stort bål strakte ildtunger i vejret omkring en kedel, hvorfra man øste

tjærebeton ud over gulvet, mens røgen stod tyk og hed i den af varme dirrende luft.

"Var det her?"

Selskabet så temmelig skuffet på hinanden. Dahl havde sat en ære i at være den første, der spiste på Eiffeltårnet, men man havde rigtignok troet, at alt var mere færdigt. Man var blevet gnaven, men så lukkedes man af værten ind i et lille fuldt monteret kabinet, der svævede frit som et fuglebur inde mellem jerndragene, og hængende her mellem himmel og jord, mens champagnen flød, fik det danske selskab hurtigt hele sit prægtige humør frem i glæde over det aparte i situationen, og da Guldbrandsen udbragte Dahls og frøken Grås skål, og den var drukket ud, kastedes champagneglassene ud i jernvævet, hvor de knustes med en klar, raslende lyd som akkompagnement til de tre korte og de tre lange hurraer, der vakte de indfødtes højeste forbavselse.

Det blev en fest, der spurgtes i kolonien, hvis medlemmer snart begyndte at spredes for alle vinde.

Paris var ikke længere sig selv. Den var blevet en markedsplads for hele verdens turister, der strømmede ind over den som en græshoppesværm. Byens egne børn var flygtet, overladende deres stad til den oversvømmelse, der, når den atter gik tilbage, skulle efterlade guid, så at man kunne tage det op med de bare hænder.

For Falk blev udstillingen ikke den pludselige, overvættes succes, som han og så mange andre havde ventet, mens de arbejdede dag og nat, varme af deres egen idé, kun optaget af deres eget arbejde. Hvor havde det svalet hans fyrige tillid til sig selv, som han til tider havde følt, mens hans værk skred frem,

da han første gang målte sig selv sammen med disse udsøgte eksemplarer af fransk kunst, der var opstillet i den udstrakte glashal, der lignede et kæmpedrivhus med grusede gange, græsplæner og eksotiske planter.

I disse omgivelser var skulpturerne anbragt. Danmark havde et lille beskedent hjørne, og i dette lille hjørne havde han selv igen en meget fordringsløs plads. Hvor skulle han dog kunne gøre sig gældende? Alle luftkastellerne faldt sammen som et korthus, hvis stolte rejsning i et nu ligger plat på bordet.

Men mismodet var overdrevent som håbet.

Danmark ydede sit store kontingent af rejsende til udstillingen, større måske forholdsvis end de fleste andre lande, og der var dage, hvor man på boulevarderne kunne tro sig hensat i et fremtidens København, så mange landsmænd løb man på, og så stærkt gjorde de sig gældende i storstaden, fordi de alle koncentrerede sig på samme sted.

På udstillingen søgte de fleste deres egen afdeling. De fandt den midt i det store virvar, og hvad de så, bed sig fast i deres erindring, for her var noget, der virkede som en oase midt i en ørken, her var hvile for tanke og øje, fordi det var et stykke af hjemmet, der gled forbi dem med kendte træk.

Der kom ikke, som Falk ofte havde tænkt sig det i sine fantasier, ved aftentide en rig mand og bankede på hans dør for at betale den unge kunstner det dobbelte af, hvad han havde forlangt for sine arbejder, og med et slag gøre en berømt billedhugger af ham. Men der kom det, der var bedre, og som trænerede hans sind til den medgang, der undertiden kan være langt farligere end modgangen. Der kom mange folk med jævne midler, som så, hvor dygtigt og energisk den unge mand havde

arbejdet på egen hånd, og som hver efter deres evne interesserede sig for ham og gjorde deres lille eller større bestilling hos ham.

Da udstillingen lakkede mod enden, da turisternes strøm begyndte at drage bort, og Paris atter dag for dag mere og mere fik sit gamle fysiognomi tilbage, da kunne Falk regne sammen, at han havde arbejde nok for det første par år, bestilt uden bestemte terminer og af den art, at han kunne udføre det i Paris eller København, ligesom han ville.

Men foreløbig tænkte han ikke på at vende hjem.

Endnu havde han meget at lære, og han arbejdede med dobbelt kraft for at udfylde den tomhed, der undertiden kunne overfalde ham, efter at alt håb om en gang at se sit kærligheds håb virkeliggjort var veget fra ham.

Hans sunde forstand, der fik mere og mere overhånd, alt som modgangens tryk veg fra hans skuldre, kunne til tider få bugt med hans hjertes følelser, og han kunne spørge sig selv, om det ikke var en lykke, at han aldrig havde nået sit mål, og om hans drøms opfyldelse ikke ville være endt med en smerte lig opvågnen til skuffelse for hele livet.

Efteråret begyndte at komme med tågede, regnfulde dage, der gjorde boulevarderne til et morads under droskers og omnibussers hjul, og som fik en nordisk natur til at længes efter vinterens høje frosthimmel, i stedet for denne evige, milde, dryppende væde. Da modtog Falk en dag pludselig en meddelelse, der forandrede alle hans planer.

Hans moder var død.

Det var Marie, der meddelte ham det i varsomme, rørende ord, der endte med, at han naturligvis ikke kunne komme hjem

så langt borte fra, men at der nok skulle blive sørget for, at den døde kom i jorden på højtidelig og passende måde.

Jo, han ville netop hjem. Han ville vise sin moder den sidste ære, og han ville se alt igen, således som det stod i hans barndoms hjem. Han kunne lige så gerne arbejde dér og så vende tilbage, om det føjede sig vel.

Sorgen over, at moderen var død, inden hun endnu havde set ham vokse op til noget, beherskede enhver følelse i ham, men samtidig skød der en længsel frem, en længsel efter hjemmet, som han følte hænge sammen med det bedste i hans sjæl.

Allerede næste dag havde han gjort alt parat til rejsen. Han lod de større ting stå og betalte lejen for et halvt år. Om aftenen tog han fra Paris tilbage til København. Han vendte ikke hjem, således som han en gang havde tænkt sig, med en Thorvaldsens berømmelse om sin pande, men han kom som en mand, der ikke behøvede at skamme sig over sit arbejde, og som kunne stille sig i række med enhver af de kammerater, der havde arbejdet under blidere kår.

Allerede København, som han havde været fuldstændig imponeret af den gang, han kom ind fra landet, forekom ham lille, samtidig med, at han først nu rigtig fik blik for, hvor smuk den var. Men da han havde kørt den lange, kendte vej med diligencen, der nu var kommet i stedet for fragtmandens agevogn, hvor syntes han da ikke, at husene i landsbyen var små og fattige; selv "gården", der i drengeårene havde stået for ham som et vidunder af pragt, var nu helt uanselig i hans øjne.

Han så sig vemodigt omkring. Alle de gamle minder dukkede frem og gjorde hans sind mildt og blødt.

Han var netop kommet i rette tid til begravelsen.

Liget havde allerede ligget flere dage i kisten, og de tjenstvillige naboer, der var meget optaget af madam Falks søn, der var kommet hjem langt borte fra Frankrig, tilbød ham ivrigt at skrue låget fra. Men han mente, det var bedst at lade det være, og tilbragte et par timer alene i de små værelser, hvor hver genstand fortalte ham om hans barndoms historie.

Det var ikke noget stort følge, der gik med ud på den lille kirkegård oppe på skrænten, hvor vinden susede frisk fra havet ind mellem gravene.

Der var koldt og trist i det lille kapel, men den gamle pastor med de varme, milde øjne, der stadig lyste, som om ingen illusion var bristet i ham, talte rørende og hjerteligt. Men det var ikke så meget om den afdøde og hendes sidste stund, som om sønnen, der havde gjort hende glæde og var kommet hjem fra fremmede lande for at følge hende til det sidste hvilested. Alle blikke rettedes mod Falk.

Disse folk, af hvilke mange aldrig en gang havde været i hovedstaden, syntes, at den afdødes søn måtte være en rigtig forvoven krabat, siden han sådan havde kunnet klare sig langt borte, og de forbavsedes over, at han sad så stille og rolig ligesom de andre, mens tårerne trillede ned over hans kinder. Det var mere hans egne tanker end præstens ord, der drev vandet i øjnene, men menigheden glædede sig dog over, at han havde bevaret sin barnetro.

Liget blev sænket ned, og jorden kastet på kisten.

Alle gik forbi ham og trykkede ham i hånden, mens de mumlede noget, som ingen kunne forstå. Men det var også lige meget, for meningen var god nok, om ikke for andet, så for det lille gravøl, som han havde bestilt i kroen. For han kendte

stedets skik, og han ville ikke have, at de tomme mavers dårlige humør skulle skose den højtidelighed, som han vel selv var den eneste, der følte noget ved.

Falk stod nogen tid, til alle var borte, og stirrede ned i graven. Så gik han langsomt tilbage mod udgangen. Hvor alt dog forekom ham tomt, øde og forladt, efter at han havde lagt den sidste, der brød sig om ham, i jorden. Henne ved lågen stod en ung pige, klædt i mørk dragt. Hendes ansigt var fint og smalt og fremhævedes af den tarvelige, lidt bondske dragt. De blå øjne lyste med en fugtig, godlidende glans, og det tykke hår lå fast strøget hen over tindingerne med de sarte, blå årer. Falk lagde ikke mærke til hende, han var så fuldstændig optaget af sine egne tanker.

Da han var nået hen til gærdet og lagde hånden på lågeklinken for at gå ud, trådte den unge pige hen imod ham og rakte ham hånden uden at sige et ord. Han tog den ligegyldig, som han havde taget de andres, og gengældte dens tryk, men den slap ikke igen efter at have gjort sin pligt, den blev liggende i hans, som om den ville standse ham.

Falk så op og betragtede den unge pige nærmere.

"Marie! er det dig," fløj det ud af ham. Det var, som om der var faldet en solstråle ind i hans sjæls mørke.

En stærk rødme gik over hendes ansigt. Hun havde sikkert frygtet dette øjeblik, men han kaldte hende ved fornavn og sagde du ligesom i gamle dage, han havde altså ikke glemt sin lille legesøster.

De fulgtes hen ad vejen. Føret var sjasket, og tøsneen begyndte at falde i store, lodne fnug, der blev liggende et sekund som svanedun, for så at dø i pløret. De var nødt til at

holde sig tæt op ad hinanden, mens de gik helt ude ved grøftekanten, hvor der var nogenlunde tørt at træde.

De mærkede ikke, hvor trist og koldt vejret var omkring dem. Hun, der først havde talt til ham i tredje person for at undgå den direkte tiltaleform, blev hurtigt opmuntret af hans jævne ligefremhed og sagde "Jens" og "du".

Hun fortalte ham om hans moders sidste stund, hvorledes alle hendes tanker altid havde været hos sønnen, hvor glad hun havde været over, at det gik ham så godt. Navnlig det brev, hvori han havde beskrevet, hvorledes han boede, havde glædet hende så inderligt. Alt var så tydeligt skildret, at hun til sidst havde troet, at hun selv havde været der. Hun talte om hver genstand i det, om verandaen, om haven, om kaninerne, og hun syntes, det alt sammen var så landligt og hyggeligt.

Falk smilede svagt.

"Også for mig står alt, som om jeg havde levet der i lang tid. Jeg måtte atter og atter læse det brev for din moder; og jeg gemmer det hjemme."

"Det ville jeg gerne se, jeg husker ikke rigtig, hvad der stod i det."

"Vil du høre det," sagde Marie. "Jeg har for længe siden lært det udenad."

"Ja, tak," sagde Falk.

Marie begyndte i langsom tone, der understregede ordene og tydeligt røbede, at det ikke var første gang, hun således lod tanken arbejde uden støtte. Efterhånden som de skred fremad, blev foredraget livligere, næsten malende. Falk hørte til i en ejendommelig stemning. De gik fremad uden at agte på omgivelserne og passerede kroen uden at se den rødnæsede

hjulmand, der med portvinsglasset i hånden vinkede ad dem, mens han vendte sig til følget og med grådkvalt stemme sagde:

"Hvor det ville have glædet madamen at se, at bitte Jens ikke er blevet storagtig."

Fra den dag tog Jens Falk oftere ud til landsbyen. Han bildte sig selv ind, at det var for at se til moderens grav og for at opfriske de gamle minder fra barndommen, men det varede dog ikke længe, før han fik en ubestemt følelse af, at det var noget andet, der drog ham derud.

Altid søgte han Marie, når han kom oppe fra kirkegården, og måtte han en enkelt gang tage tilbage uden at have set hende, kom der en underlig uro og skuffelse over hans sind.

Traf han hende, kunne de gå sammen og tale i timevis. Hendes øjne hvilede på ham med et udtryk af beundring, når han fortalte hende om den store, fremmede by. For ham, der var vant til ofte at blive overset, til at skydes til side for lettere gemytter, var denne optagethed dobbelt velgørende. Han følte sig tryg, mens han talte, og ordene fik sving og lune som ellers aldrig. Han forbavsedes tit selv ved den lethed, hvormed han udtrykte sig, mens det tidligere ofte var hændet ham over for damer, at udtrykket blev helt anderledes end tanken, kejtet i vendingen og flovt i indholdet.

Julen drev over, trist og ensom. Han arbejdede ivrigt både på de ting, han allerede havde fået bestilling på, og et nyt arbejde til forårsudstilllingen. Heller ikke denne gang kom den store succes, men atter kom den jævne anerkendelse. Hvad han udstillede, fik lov på sig for at være god og solid kunst, der vidnede om flid og anlæg. Han havde nu vænnet sig til at gå frem med små skridt, og han begyndte at føle sig tilfreds.

Oppe på Charlottenborg traf han en dag professor Henrichsen, der venligt kom hen til ham.

"Jeg hører, De har været længere tid i København. Jeg havde ventet, at De var kommet op for at hilse på mig."

Falk svarede undvigende.

"De er måske vred på mig," sagde professoren godmodigt. "Jeg ved nok, at de unge kunstnere er et vanskeligt folkefærd. Når man skal råde andre, kommer man let til at støde. Selv om man følger sin bedste overbevisning, er det svært at undgå forurettelser og de, som det går ud over, dømmer en ofte bittert. Der var en tid, hvor jeg virkelig troede at gøre Dem en tjeneste ved at forsøge på at få Dem bort fra kunstnerbanen. Nu ser jeg, at Deres evner og energi har været større, end jeg tænkte, og jeg har set Deres arbejder med megen interesse. De skulle søge et stipendium. De skal få en varm fortaler i mig."

Professoren rakte Falk hånden og gik videre ind gennem en af salene, som om han ikke ønskede at fortsætte samtalen. Han havde fået sagt, hvad han ville.

Falk havde nu været hjemme i et halvt år.

Længere havde han fra begyndelsen på ingen måde tænkt, at hans besøg i hjemmet skulle vare, men endnu havde han ingen forberedelser gjort til at rejse.

En strålende dag i begyndelsen af forsommeren tog han atter ned til den lille landsby. Det var hans moders fødselsdag, og han ville lægge en frisk krans på hendes grav. Da han kom derhen, traf han Marie, der var i færd med at vande blomsterne og rive ukrudtet op i den lille, grusstrøede gang.

Han tog hendes hånd og takkede hende. Så satte de sig begge tavse på den grøntmalede tremmebænk, mens duften fra roser

og jasminer stod stille om dem i den varme sommerdag, hvor ikke det mindste pust viftede ind fra det blinkende vand.

De fulgtes ad ud gennem lågen. Det var et andet billede end ved deres første møde, da de på den triste begravelsesdag gik sammen ned ad den opblødte skovvej med de nøgne, bladløse træer.

Nu strålede alt i sommerens pragt, men støvet lå tæt over vejen og rejste sig under deres skridt. De gik atter nær mod hinanden nærmest grøftekanten, og til sidst slog de ind på en lille skovsti, frem i den store, friske kølighed under de hængende bøgekroner.

Samtalen var atter begyndt.

Falk talte om at ville vende tilbage til Paris og genoptage sit arbejde der. Han ville bosætte sig i Frankrig i det mindste for nogle år.

Marie svarede ikke. Hun gik med sænket hoved, mens hun pillede bladene af en anemone, som hun havde plukket.

Efter en pause sagde hun med en stemme, som om hendes tanker var langt borte.

"Jeg kan så godt forstå, at du vil vende tilbage. Der må være dejligt nu i dit lille hjem. Alt står i flor, vinrankerne hænger ned over verandaen, solen stråler hver dag som nu, mens du arbejder inde i dit atelier, hvor blomsterduften trænger ind gennem de åbne vinduer."

"Jeg vil ikke bilde dig noget ind," sagde han alvorligt, "det billede, du har dannet dig, lever kun i din fantasi. I min er det dødt for længst. Det fødtes en aften under modgangens tryk, hvor jeg følte mig så uendelig ulykkelig. Jeg ville kun mildne min sorg ved at gøre moder glad, og jeg har ikke fortrudt det.

Med fred gik hun i sin grav, men over for dig, der kan få oplysning om mig af andre, og som måske også taler om mig til fremmede, må jeg være ærlig, der kan ellers let komme en dag, da du tror, at jeg har villet prale og være usand over for dig, og du kan tabe tilliden til mig i andre stykker. Når jeg kommer tilbage til Paris, vil jeg ikke mere lide nød. Jeg har et lille beskedent atelier, hvor jeg kan arbejde i fred og ro, men det er trist og ensomt. Der er intet af den idyl, som du har lagt over det i dine drømme, der engang have været mine."

Marie gik rolig ved hans side. Hun syntes ikke at blive forbavset, men sagde tankefuld uden at se op:

"Det har jeg selv haft fornemmelsen af lige fra den første gang, jeg læste dit brev. Men jeg har holdt fast ved det skønne billede alligevel. Jeg forstod, at det ikke var virkeligheden, men dit mål, du beskrev, og jeg har med vilje erindret dig om dette mål; for hvorfor skulle du ikke kunne nå det?"

"Det kunne jeg måske også, jeg har måske allerede nået det, hvis jeg blot havde en til at hjælpe mig. En, der rigtig kunne huske, hvorledes det var, alt skulle være, hvorledes hver ting skulle stå, som kunne passe på, at det vedblev at være sådan, pusle omkring, mens jeg arbejdede, og lyse op derinde, når de mørke timer kom."

"Tror du, jeg kunne finde sådan en," sagde han, og hans arm lagde sig om hendes liv, mens han næsten forsigtigt trykkede hende ind til sig. Hun så op med sine klare, blå øjne, der lyste med fugtig glans, som om der var faldet dug på dem. Der stod et væld af ømhed og lykke imod ham.

"Jens," sagde hun med skælvende stemme. "Således har jeg altid tænkt mig det i mine skønneste drømme, især når jeg intet

hørte fra dig, og jeg troede, at du helt havde glemt mig. Men selv når jeg var nær ved at fortvivle, hviskede hjertet altid til mig: Han vil komme!"

Hun lagde sit hoved op mod hans bryst, og han trykkede et ømt kys på hendes læber. Solen spillede ned gennem løvet og dansede i tusinde muntre pletter om dem på vejen, mens de gik med hinanden om livet ned om vænget, hvor præsten havde fundet drengen, mens han lå og tegnede sine første, underlige figurer for den lille beundrende legesøster.

Ud på sommeren ville Falk rejse. Han havde taget bestemmelse om at blive borte et årstid og så vende tilbage for at hente sin brud.

De sidste dage, han opholdt sig i København, var Marie kommet ind til ham, for at de kunne være sammen, inden den lange adskillelse på ny førte dem fra hinanden. Hun boede hos en af sine slægtninge.

Et par aftener før afrejsen gik de ny forlovede i Tivoli. Det var et gammelt løfte, Falk havde givet sin kæreste, der ikke havde været her, siden hun som ganske lille var på besøg i hovedstaden. I hendes fantasi stod den vidunderlige have endnu med sin fulde trylleglans om sig.

Nu var indtrykket ikke så stærkt, men hun var endnu så meget naturbarn, at hun blev betaget af alle de lysende lampers skær, der næsten gjorde hende ør i hovedet.

Nede ved koncertsalen traf de Holm. Han havde været deres fører i de sidste dage, så vidt hans tid tillod det, og Marie og han var hurtigt kommet på en god fod med hinanden. Det morede hende at høre ham fortælle om, hvorledes han og Falk havde levet sammen. Han talte på en helt anden måde end

billedhuggeren. Han var endnu stadig gemytlig, men det var, som om hensynet til de hjemlige folder alligevel havde gjort ham lidt mere sat.

"Kommer I her?" sagde Holm. Der var en tydelig udtrykt forbavselse i hans stemme.

"Ja, hvorfor ikke. Der er da ikke så mange steder at gå hen i København om sommeren," sagde Falk.

"Nej, for så vidt, men jeg tænkte blot ...?"

"Hvad?"

"Nå, ingenting. Bliver I her?"

"Ja, vi vil høre lidt på musikken og have et stykke mad. Vil du ikke være med?"

"Tak, skal det være her?"

"Ja, hvorfor ikke," sagde Falk, "hvis vi kan få en plads, her er jo så fuldt i aften, at der synes at være optaget over alt."

"Ikke andet," sagde Holm, "det skal jeg nok klare." Han fik fat i en opvarter, der skaffede dem plads ved et lille bord, hvor de blev knebet ind mellem et par større selskaber.

En herre kom hurtigt hen imod dem, banende sig vej mellem borde og stole. Det var Dahl. Han hilste flygtigt på selskabet og bøjede sig ned over Holm, som han hviskede nogle ord i øret.

Journalisten rejste sig. Dahls blik faldt i det samme på billedhuggeren.

"Er det Dem, hr. Falk. Hvordan lever De, det glæder mig at se Dem, og at De stadig bevarer Deres interesse for de gamle parisere."

Dahl hilste på Marie, og Falk kunne ikke undgå en præsentation. Han sagde i en noget tvær tone:

"Må jeg forestille Dem min forlovede."

Der kom noget af et smil i den andens ansigt, men det var nærmest velvilligt.

Han bukkede og sagde: "Det glæder mig at gøre frøkenens bekendtskab netop i aften. Men undskyld, at jeg berøver Dem Deres selskab et øjeblik. De kan nok forstå, at man må sørge for at være ven med pressen," sagde han leende og trak af med Holm.

"Hvad har han med pressen at gøre," spurgte Marie.

"Det ved jeg ikke," sagde Falk mut. "Det skulle vel være morsomt. Jeg kan ikke lide ham."

"Hvorfor?"

"Fordi jeg ikke kan," sagde billedhuggeren og syntes helt optaget af sin mad.

Der havde været pause indenfor. Nu blev der uro og lidt efter ganske stille.

Man hørte sang derinde fra. Det var en dejlig, blød kvindelig stemme, der syntes at lege med tonerne, som fødtes uden anstrengelse og fyldte rummet med en vellyd, der med af dæmpet klang lød ud i den frie luft under verandaens løvdækkede glastag.

Bifaldet brød løs, og med bragende klapsalver forlangtes det ene nummer *da capo* efter det andet, indtil applausen endelig døde hen i spredte håndklap, efter at den til slut forgæves havde rejst sig et par gange for endnu at fremtvinge et nummer.

Musikken begyndte atter at spille.

Falk sad tavs. Han begyndte at forstå Holms forbavselse ved at se ham netop på denne aften i Tivoli. Det var ikke et øjeblik faldet ham ind at se på en plakat. Marie spurgte ikke.

Holm kom tilbage og tog plads ved bordet. Han var meget oprømt:

"Det var da en succes, der kunne forslå. Vi har ære af vor danske pariserinde. Dahl havde helst set, at hun havde opgivet at op træde offentligt, han kan jo sagtens forsørge hende, men da hun nu absolut ville, så var det da godt, at hun gjorde lykke. Det er rart for en sangerinde at vide, at hun en dag kan trække sig tilbage. Struben er et skrøbeligt redskab at leve af."

"Debuterede hun i aften?" spurgte Marie.

"Ja, det var i hvert fald første gang, hun har sunget herhjemme."

"Hvem var det?"

"Hvem det var," spurgte Holm forbavset.

Først nu gik det op for ham, at Falk var kommet rent tilfældigt. "Det var jo frøken Ellen Grå."

Samtalen gik i stå, og Holm rejste sig lidt efter og sagde godnat. Falk og Marie gik en tur rundt i haven.

De tog vejen ned om basaren og blev stående foran den oplyste bygning og betragtede dens fine linjer. Hos Neiiendam var skydevinduerne slået op i den lune sommer aften. Man kunne se lige ind i restaurationen. Der sad en elegant dame. Kjolen var stærkt nedringet, et diadem lyste på panden, og foran hende lå en bunke buketter på en stol. Hun lod langsomt den dunbesatte vifte gå frem og tilbage foran ansigtet, mens hun lod sig komplimentere af en fem-seks kjoleklædte herrer. Man ventede, opvarteren kom ind og bukkede. Selskabet forsvandt ind i et af de bageste kabinetter, og et øjeblik efter hørte man knaldet af champagnepropper.

Falk tog Marie under armen og gik langsomt gennem haven, der begyndte at blive tom.

Nej, det havde ikke været en hustru for ham.

Han bøjede sig ned over sin forlovede og kyssede hende ømt. En mængde tanker strømmede gennem hans hoved, men der kom intet ord over hans læber.

Marie forstyrrede ham ikke. Tavs gik hun ved siden af ham og så op på de store, lysende balloner, der begyndte at skinne svagere i de mørke træer. Ellen Grås navn var hende måske ikke så fremmed, som Falk troede.

12

Der var gået 5 år. Som enhver, der én gang har været i Paris, blev også Holm med magisk kraft draget imod den. Han måtte derned, og ved juletid havde han endelig fået frigjort sig nogle dage og var taget afsted.

Hans første visit gjaldt Guldbrandsens, der straks med sædvanlig gæstfrihed inviterede ham til at tilbringe juleaften i deres hjem sammen med forskellige andre løse og ledige skandinaver, som de plejede at samle på denne højtidskvæld.

Holm var på ny betaget af denne prægtige storstad, der syntes at blæse alt det støv af ham, som han mulig kunne have samlet de forløbne fem år, det var for ham et forfriskelsens bad. Han så med andre øjne, og han følte det, men begejstringen var ikke afsvalet.

Først juleaftens formiddag tog han i højt, klart frostvejr med en af de små Seine-dampere ud til St. Cloud. Med vemod gik han forbi den kendte ruin af Napoleon den Tredjes slot, der nu kun var en bunke forvitrede mursten, mellem hvilke alle slags vilde planter og ukrudt skød op og næsten symbolsk dækkede minderne fra det andet kejserdømmes strålende dage.

Alt var stille i den lille by, der om sommeren er et så kært udflugtssted for pariserne, og hvor Holm selv så ofte havde søgt hvile under de store skyggefulde træer, der mindede ham om hjemlandets skove.

Han havde i brev fra Falk fået nøjagtig besked, og selv var han så godt orienteret herude, at han hurtigt fandt, hvad han søgte: Den lille villa, som billedhuggeren havde bygget sig fjernt fra

den store bys larm og dog så nær ved dens hjerte, at man ligesom fornam dets pulsslag gennem luften.

Men selv om han ikke på forhånd havde haft så godt rede på, hvad han søgte, ville han næppe have taget fejl. For den i og for sig uanselige bygning stak mærkværdigt af mod alle sine omgivelser. Den var opført i norsk schweizerstil og røbede straks sin nordiske oprindelse. Den lå i udkanten af landsbyen, trukket et stykke tilbage med en lille have foran.

Han så sig om efter at have åbnet havelågen. Alt var tilsyneladende stille og øde. Så blev døren ud mod verandaen åbnet, og en kvindeskikkelse kom til syne.

"Nå, er De endelig der, De kan tro, vi har ventet Dem," sagde fru Falk, og kom ham venligt i møde. "Undskyld, jeg ser sådan ud. Vi står og bager."

"Ja og undskyld, jeg lod vente lidt på mig. Jeg måtte først se Paris, jeg har næsten haft hjemve efter den."

Hun rakte ham hånden, og han trykkede den hjerteligt. Hun havde ikke forandret sig, og dog var hun en helt anden, end da han havde kendt hende som ung pige i København. Hun havde den gode husmoders sikkerhed, som den udvikler sig i eget hjem. Forresten var hun blevet fyldigere og mere selvtillidsfuld i hele sin optræden uden at have mistet noget af sin medfødte kvindelighed.

Holm var næppe kommet ind i dagligstuen, hvor han nysgerrigt kastede blikket omkring sig, før fru Falk kom frem med en asiet med brune kager og klejner og en flaske vin.

"Her var da det sidste sted, hvor De skulle bære julen ud uden at tage en forfriskning," sagde hun med den jævne, landlige gæstfrihed, der i kraft af hendes hele gemyt tog hende så

absolut fangen, at det ikke et øjeblik faldt hende ind, at der var andet, der i langt højere grad optog Holms interesse end juletraktement.

Dagligstuen var hyggeligt møbleret på i hjemlig måde, og Holm så sig ivrigt om, mens han klinkede på en glædelig jul.

Fru Falk lagde mærke til det og sagde med et smil:

"Nu skal jeg straks vise Dem lejligheden, så kan vi benytte tiden, til Jens kommer tilbage. Han er taget ind til Paris, men kommer igen med sporvogn om en time. Det vil blive en overraskelse for ham, når han kommer hjem. Han har ikke talt om andet end Deres besøg i de sidste to dage."

De gik ind i spisestuen, et stort, luftigt rum med egetræpaneler og fade på væggene. Derfra kom man ind i et lille, hyggeligt kabinet, hvorfra en trappe med planter og gipsstatuetter førte op til en glasdør, der gav adgang til atelieret.

Det var lyst og rummeligt med brede glasruder foroven, under hvilke trækgardiner kunne gå frem og tilbage.

Alt var indrettet på den mest praktiske måde, solidt uden at være flot. Kavaletten, der var anbragt midt i atelieret, stod på jernskinner og kunne med sin figur på køres ind i et lille, tilstødende støberum, der var belagt med fliser og på væggene beklædt med porcelæn, så at alt smuds kunne vaskes og skylles væk.

Bag ved støberummet var et lille værelse med en ovn til metal, så at Falk selv kunne tage mindre bronzeafstøbninger.

Holm betragtede det hele med stor interesse. Da de igen kom ind i atelieret, sagde han:

"Har Deres mand ikke lavet noget nyt?"

"Jo, han er lige blevet færdig med en stor marmorfigur, der står der henne i hjørnet," sagde fruen og pegede på en høj overdækket genstand. "Vil De se den, hr. Holm?"

"Mange tak."

Fru Falk tog det tynde lærredsdække bort og afslørede en stor kvindelig skikkelse. Den havde navnlig et prægtigt hoved og fremstilledes stående med en omvendt, udslukt fakkel i hånden. Der var et vemodigt udtryk i ansigtet, som græd det over den udgåede flamme. På fodstykket stod "Bristet Illusion".

Holm så skarpt fra figuren hen på fru Falk, så trak han øjnene til sig, uden at sige noget.

Hun smilede og sagde:

"Jeg ved godt, hvad De ville sige."

"Så," svarede Holm lidt flov, "jeg ville virkelig slet ikke sige noget."

"Jo, De ville, eller i hvert fald tænkte De højt med øjnene: Det er frøken Ellen Grå. Er det ikke rigtigt?"

"Jeg må indrømme Deres evner til at læse tanker," sagde Holm, der følte de faldne ord som en befrielse, "og jeg må gøre Dem min kompliment som et af det nittende århundredes vidundere i så henseende."

"Nå, det var nu ikke så vanskeligt. Jeg kender meget mere til Deres første pariserdage, end De eller Jens aner."

"Og De er ikke jaloux?"

"Nej, det kunne aldrig falde mig ind. Jeg og Jens passer udmærket sammen, og vi er så sikre på hinanden som nogen, men hvad tankerne angår, så må en kunstner have frit spillerum. Jeg tror aldrig, Jens har elsket hende, men hun står for ham som hans legemliggjorte ideal, som det, han skal

arbejde ud fra, hver gang hans fantasi skal til at skabe. Lige så vist som jeg tror, at det var en lykke, at han aldrig blev knyttet til hende, lige så vist tror jeg, at det er til held for hans skabende evne, at han stadig har en ubestemt længsel mod et unået mål, som for længst kun tilhører hans tankeliv."

"De har ikke alene fået en kunstnerkones liberalitet, fru Falk, De har også fået helt livsfilosofiske kunstnerteorier," sagde Holm spøgende.

"Ja, undertiden synes jeg også selv, at jeg er blevet en helt anden. Man hører så meget, når man selv er gift med en kunstner. De skal ikke sige noget til Jens om, hvad vi har talt om, når han kommer hjem. Men hvis De synes, at jeg er blevet for docerende, så skal jeg dog vise Dem noget, det bedste mesterværk, vi har i hele huset, og som nok skal minde mig om det daglige livs pligter."

Fru Falk var gået i forvejen ned gennem det lille kabinet og åbnede døren ind til soveværelset, hvor der stod en køn, lyskrøllet fyr og legede ved en stol. Det var en treårs purk med blå, forbavsede øjne, buttet og hjulbenet.

"Siger du ikke goddag til den fremmede mand, Niels?"

Niels rokkede hen til Holm og rakte ham hånden, mens han kiggede op på ham. Så vraltede han tilbage til stolen og stillede atter klodserne op, der syntes at interessere ham langt mere end journalisten.

"Niels kan ikke lide fremmede," sagde fru Falk undskyldende. "Han er et hjemmebarn; De skulle se, hvor sød han kan være."

"Ja, det tror jeg virkelig så gerne," sagde Holm og lo, "De skal se, frue, hvis jeg endnu en gang kommer herned om en fem-seks år, hvor Niels og jeg skal blive gode venner."

Man hørte døren smække ude i gangen.

"Det er Jens. Nu skal vi overraske ham."

Fru Falk løb ud i gangen.

"Jens, hvem tror du, der er herinde?"

"Ja, jeg kan næsten tænke det," sagde billedhuggeren og trådte ind med en hel del småpakker.

"Goddag, kære ven og hjertelig velkommen. Hvordan har du det? Jeg har været i Paris og gjort indkøb, vi skal jo have juletræ til drengen."

"Hys, Jens, han kan jo høre det."

"Det er sandt, det skal være en overraskelse. Nå, hvordan har du det?"

"Tak, udmærket. Jeg har allerede set hele huset og er blevet beværtet med rigtige danske julekager."

"Men en cigar har du naturligvis ikke fået, det kan Marie aldrig huske, hvor godt hun ellers vil gøre det for sine gæster. Kom nu med mig op i atelieret, jeg vil gerne have en ordentlig passiar med dig."

Falk gik i forvejen. Holm kunne ikke lade være at forbavse sig over den forandring, der var foregået med ham. Det tunge og kantede var gået over til en vis solid suffisance uden selvbevidsthed, og med den ligevægt, som hans lykkelige, huslige forhold havde bragt i hans sind, havde hans sunde natur fået en understrøm af jovial gemytlighed.

Holm blev i St. Cloud til ud på eftermiddagen, og da han kom ned til sporvognen, sagde han til Falk:

"Ses vi ikke i aften hos Guldbrandsens?"

"Ja, både jeg og Marie er inviteret. Jeg har ikke rigtig lyst til at tage hjemmefra, jeg er altid ængstelig, når jeg er borte. Men det

kan være, vi ser ind til jer, når vi har fået puttet stumpen i seng. Det er jo tids nok, når vi kommer hen ad 10. Men bed dem om at spise og sig til dem, at de ikke skal vente os."

"Du må endelig komme. Det er dog så morsomt at være sammen juleaften. Hvem ved, når det sker næste gang?"

Om aftenen mødte Holm efter indbydelse hos Guldbrandsens.

Der var hjemligt og hyggeligt i den borgerlige lejlighed, hvor Holm tidligere havde tilbragt så mange lykkelige aftener, og som derfor i hans erindring havde fået en vis glans over sig.

I alt var man hen imod 20 mennesker. De fleste ansigter var nye, men Guldbrandsen stod på den samme venskabeligt fortrolige fod med dette hold af løsslupne skandinaver som med de tidligere. Men om sin gamle yndling Boulanger, der havde skuffet ham så dybt, kunne han dog kun tale med Holm, og de fik sig igen i en krog en passiar som i tidligere dage, og begge holdt de fast ved, at de endnu kunne have haft fornøjelse af generalen, når han blot havde ladet være at skyde sig. Både Panama og anarkisterne skulle nok have hjulpet ham frem.

"Nu kan jeg rigtig mærke, at De er kommet tilbage," sagde fru Guldbrandsen til Holm, idet hun kom hen til dem. "Generalen har vi næsten været helt fri for i de sidste år. Lad nu være at mane spøgelset frem. Skal vi så ikke gå til bords, Guldbrandsen?"

"Jo, min ven."

Dørene til spisestuen blev slået op, og man tog plads rundt om det elegant dækkede bord, hvor passiaren snart gik livligt.

Anretningen var hjemlig med risengrød og gåsesteg, men der var dog stukket et par retter ind i den traditionelle spiseseddel.

Ved stegen rejste Guldbrandsen sig og holdt en lille tale.

"Mulig er vi ikke alle lige stærke i troen, men når vi samles juleaften, så er det, som hver i sit hjerte følte, at han er et lidt bedre menneske end de øvrige dage i året. Det ytrer sig i en vis vemodblandet længsel efter barndomshjemmet og kommer naturlig stærkest frem i udlandet. Jeg, der selv har slået mig til ro her, og som har fundet, hvad jeg søgte, kan hvert år på denne aften ikke fuldt fri gøre mig for den nævnte følelse, og jeg ved, at den er endnu stærkere hos mine ærede gæster, der kun er i Paris på visit, og af hvilke mange måske for første gang i deres liv tilbringer julen udenfor deres kæres kreds. Jeg vil derfor foreslå Dem, at vi drikker et glas for de fraværende, for dem, ved hvem hvers tanke i stemningsfulde øjeblikke hviler med længsel, kærlighed eller uro. Lad os ønske det bedste for hver især."

Alle rejste sig og drak deres glas ud.

Der blev en højtidsfuld pause, hvor hver var optaget af sine egne tanker, indtil Guldbrandsen atter selv førte talen ind i et mere gemytligt spor, og konversation blev stadig livligere, indtil bordet hævedes, og man gik ind i dagligstuen for at drikke kaffe. Enkelte forsinkede gæster stødte til, og mellem dem var også Falk og hans hustru.

Døren til kabinettet blev lukket op, og man så et lille nydeligt pyntet juletræ, der hilstes med jubel. Alle havde i øjeblikket den samme følelse af med et ryk at være ført fra Paris til København. – –

Fra det stille, fredelige hjems hygge tørnede man ud i boulevardernes mylder. Endnu var der dog noget, der mindede om højtiden. Fra kirkerne hørte man orgelmusik og sang. Det

var midnatsmessen, der begyndte i hele sin rige, stemningsfulde pragt, der giver katolicismen så stærk magt over sindene.

Selskabet fordelte sig lidt. Holm og Falk gik bagved og snakkede sammen.

"Nu må du komme ned og besøge mig til foråret, så skal du se, hvor dejligt jeg har det, når alt står i flor. Haven er så smuk om aftenen med en høj terrasse og et lille springvand. Til sommer skal Niels have kaniner. Oprigtig talt bryder jeg mig ikke så meget om de dyr, men min kone holder fast ved det. Hun synes ikke, vi kan blive rigtig lykkelige uden dem, og dog har vi det så godt, som jeg aldrig havde turdet håbe. Jeg har fået en frejdighed og ligevægt i sindet, som jeg aldrig før har kendt, navnlig efter at vi har fået vor lille Niels. Det er en brillant dreng. Du skulle have set ham i aften, da vi havde juletræ. Det var kedeligt, du ikke var med, men du må nu hellere komme herned ved forårstid."

"Ja tak, man kan ikke sådan tage til Paris hvert øjeblik. Men du kommer måske hjem?"

"Næppe for det første. Foreløbig har jeg fået stipendium på tre år. Når man er gift og blot har et par bestillinger, er der ganske godt forslag i de penge. Det er ikke som tidligere, hvor man straks skulle bruge dem til at betale gæld med. Nu er vi jo blevet holdne folk. Det er alligevel ikke gået "bondekunstneren" så galt. Nu bider ordet ikke mere. "

"Hvis du nu var hjemme, ville du straks avancere til agrar-kunstner. Bønderne eksisterer ikke mere," sagde Holm spøgende.

De gik lidt tavse, så spurgte billedhuggeren pludselig:

"Hvordan har fru Dahl det?"

"Tænker du ofte på hende?"

"Nej, aldrig, men jeg tænker undertiden på "frøken Ellen," og hende er det egentlig heller ikke, men et idealiseret billede af hende, som jeg gemmer dybt i min erindring som et flatteret minde, der intet har med virkeligheden at gøre. Men det udelukker selvfølgelig ikke, at jeg kan nære nogen interesse for en dame, som jeg har kendt, og som har spillet en rolle i mit liv."

"Nej selvfølgelig. Hun befinder sig for resten udmærket godt, men stemmen er borte. Hun har trukket sig fuldstændig tilbage fra scenen til stor glæde for Dahl. De fører et meget flot og selskabeligt hus, og fruen er en særdeles repræsentativ værtinde, der aldrig ved, hvor godt hun skal gøre det for sine gæster. De er absolut lykkelige på deres måde."

Man var nået hen til sporvejsstationen, og Falk tog afsked. Fruen var den ivrigste til at komme afsted.

"Jeg er altid så ængstelig, når jeg er borte en aften, man ved aldrig, hvad der kan ske," sagde hun til Holm. "Nå, det forstår De nu ikke som ungkarl. Farvel, og se snart ud til os."

Sporvognen gik, og Holm drev alene ned over boulevarderne. Højtiden var forbi, intet mindede om jul, snarere om fastelavn. Der var en råben og skrigen af glade, højrøstede mennesker, og i cafeerne sloges man om de sorte pølser, der er aftenens franske nationalret, og som spistes i milevis af millionbyen. Holm kom i denne tummel til at tænke på Guldbrandsen og Falk, der begge havde skabt sig et hjem i lykke og tilfredshed hver på sin vis. Han sammenlignede deres eksistens med sin egen, og der kom en vis tomhed over ham.

Men så skød glæden pludselig op i ham som et varmende væld. Han var jo ung, uafhængig, rask og i Paris, den store stad, som han havde længtes efter, og som han nu havde nået på ny. Han følte en oprigtig taknemmelighed mod Forsynet: måtte han blot altid være så lykkelig som i dette øjeblik; han havde ikke lov til at klage over noget.

Han skød hatten lidt bag ad nakken ligesom i gamle dage, fløjtede en halvglemt boulangistsang fra de bevægede kampdage og forsvandt i den glade støjende mængde, uden at nogen lagde mærke til ham eller brød sig om, hvorfra han kom, eller hvorhen han gik.

Om "Bondekunstneren"

Forfatter: Carl Muusmann (1863-1936).
Org.udgave: *Bondekunstneren. Dansk-parisisk Hverdagsnovelle,* af Carl Muusmann. Det Reitzelske Forlag (George C. Grøn) København 1894. Denne udgave er baseret på førsteudgaven.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter Akseli Gallen-Kallela (1865-1931): *Probleemii* (Udkast til "Symposion") – 1894.

ISBN 978-87-7628-125-0
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-330-9 (Ølstykke 2014).

© 2025 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk